

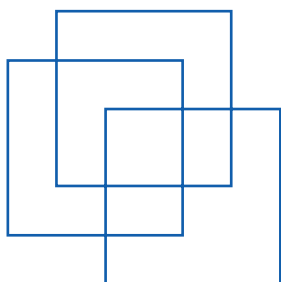
Олон Улсын
Хөдөлмөрийн
Байгууллага

100
1919-2019

Ulandssekretariatet
DANISH TRADE UNION DEVELOPMENT AGENCY

АЛБАН БУС ЭДИЙН ЗАСАГТ АЖИЛЛАГЧДЫГ ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТАД ОРУУЛАХ НЬ Үйлдвэрчний эвлэлийн гарын авлага

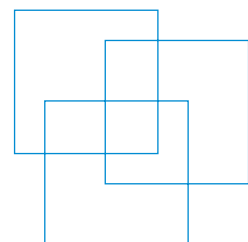

АКТРАВ
ОУХБ-ын Ажилчдын
асуудал хариуцсан
ТОВЧОО

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг
үйлдвэрчний эвлэлийн зохион
байгуулалтад оруулах нь

Үйлдвэрчний эвлэлийн гарын авлага

Энэхүү гарын авлагыг ОУХБ-ын Эдийн засгийг төрөлжүүлж, хүртээмжтэй өсөлтийг хангах хүрээнд албан хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төслийн хүрээнд МҮЭХ орчуулж хэвлэв.

Зохиогчийн эрх © Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллага 2021
Анхны хэвлэл 2019

Олон улсын хөдөлмөрийн товчооны хэвлэл нийтлэл нь Зохиогчийн эрхийн тухай түгээмэл конвенцын 2 дугаар Протоколд заасны дагуу зохиогчийн эрх эдэлнэ. Гэвч эх сурвалжийг нь дурдсан тохиолдолд зөвшөөрөл авалгүйгээр тэдгээрээс иш татан ашиглаж болно. Дахин хэвлэх буюу орчуулах эрхийг авахын тулд ОУХТ-ны Хэвлэл нийтлэлийн албанд (Эрх, зөвшөөрөл) ILO Publications, International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland гэсэн хаягаар, эсвэл rights@ilo.org гэсэн цахим шуудангаар хандана уу.

Хуулбарлах эрхийн байгууллагуудад бүртгэлтэй номын сан, байгууллага болон бусад хэрэглэгчид тэдэнд олгогдсон зөвшөөрлийн дагуу номыг олшруулж болно. Танай улсад буй хуулбарлах эрхийн байгууллагын талаар www.ifrro.org хаягаар мэдээлэл авна уу.

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад оруулах нь Үйлдвэрчний эвлэлийн гарын авлага
Монгол хэл дээрх хувилбар

ISBN: 9789220322253 (хэвлэмэл)
ISBN: 9789229322260 (веб pdf)

Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллага. Ажиллагсдын асуудал хариуцсан товчоо

НҮБ-ын практикт нийцүүлэн гаргадаг ОУХБ-ын хэвлэл нийтлэлд ашиглагдсан тодорхойлолт, тусгагдсан материалууд нь Олон улсын хөдөлмөрийн товчооны зүгээс аливаа улс орон, бүс, газар нутаг, эрх барих байгууллагын эрх зүйн байдал, эсвэл тэдгээрийн хил хязгаар тогтоохтой холбоотой ямарваа үзэл бодол илэрхийлээгүй болно.

Зохиогчтой өгүүлэл, судалгаа, бусад нийтлэлд илэрхийлэгдсэн үзэл бодлын талаарх хариуцлагыг гагцхүү зохиогч хүлээх бөгөөд Олон улсын хөдөлмөрийн товчооноос хэвлэн нийтэлсэн нь тэдгээрт илэрхийлсэн үзэл бодлыг хүлээн зөвшөөрсөн хэрэг биш юм.

Байгууллагуудын болон арилжааны зориулалттай бүтээгдэхүүний нэр, үйл явцын талаар дурдсан нь Олон улсын хөдөлмөрийн товчооны зүгээс тэдгээрийг сайшааж байгааг илэрхийлэхгүй бөгөөд тодорхой байгууллагын нэр, арилжааны зориулалттай бүтээгдэхүүн, үйл явцыг дурдаагүй нь ч тэдгээрийг үгүйсгэсэн асуудал биш болно.

ОУХБ-ын хэвлэл, цахим бүтээгдэхүүний талаарх мэдээллийг www.ilo.org/publns хаягаар авах боломжтой.

Энэхүү хэвлэлийг ОУХБ-ын Баримт бичиг хэвлэх, нийтлэх, түгээх хэлтсээс (PRODOC) гаргалаа.

PRODOC нь *график, эх бэлтгэл, хэвлэлийн дизайн, хэвлэл, электрон хэвлэл, түгээлт*дээ нийгмийн хариуцлага, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах менежментийн хүрээнд ургуулж, хөгжүүлж буй ойн бүтээгдэхүүнээр хийсэн цаас ашиглахыг эрмэлзэж байна.

Код: MAS-REP

Монгол улсад хэвлэв.

Агуулга

РЕДАКТОРЫН ҮГ	3
ӨМНӨХ ҮГ	6
ТОВЧЛОЛ	8
ТАЛАРХАЛ	9
I - Удиртгал	10
II - Албан бус эдийн засгийг зохион байгуулалтад оруулах нь	15
III - Албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлд зохион байгуулах аргачлал	19
(а) Хэнийг зохион байгуулах вэ?	19
(б) Хэрхэн зохион байгуулах вэ?	22
(в) Дүрэм	24
(г) Татварын бүтэц болон цуглуулах аргачлал	25
(д) Албан бус эдийн засагт ажиллагчдад үзүүлэх үйлчилгээ болон дэмжлэг	27
(е) Ардчилсан бүтэц ба соёл	30
IV - Кэйс судалгаа	32
Аргентины ажилчдын төв	33
Албан бус эдийн засгийн ажилчдын холбоо	35
Бениний ажилчдын үйлдвэрчний эвлэлийн үндэсний холбоо	36
Фижигийн үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс	37
Ганийн Үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс	38
Малавийн Албан Бус Салбарын Холбоод	40
Балбын Үйлдвэрчний Эвлэлүүдийн Ерөнхий Холбоо	42
Перугийн ҮЭ-ийн холбоо	44
Филиппиний Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс ба Албан Бус Эдийн Засгийн Салбар дахь Хөдөлмөр Эрхлэгчдийн Нэгдэл	45
Сьерра-Леонийн хөдөлмөрийн конгресс	47
Танзанийн үйлдвэр, худалдааны ажилчдын эвлэл	49
Угандагийн үйлдвэрчний эвлэлүүдийн үндэсний байгууллага	50
Замбийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс	52
Зимбабвегийн үйлдвэрчний эвлэлүүдийн конгресс	53
Ашигласан материал	

Редакторын үг

ОУХБ нь шинэ зууны тунхагтаа хөдөлмөрийн ертөнц эрс өөрчлөгдөж байгааг харгалзан, хөдөлмөрийн ирээдүйн хүн төвтэй хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн ажиллахыг бүх гишүүн улс орнуудын нийгмийн түншлэгч талууд болох Засгийн газар, ажил олгогчид, ҮЭ-үүдэд чиглэл болгосон билээ.

Хөдөлмөрийн ирээдүйн тухай зууны тунхагт тогтвортой, хүртээмжтэй хөгжилд хүрэх нэн чухал хүчин зүйл бол ажиллагчдын эвлэлдэн нэгдэх эрх чөлөө, хамтын хэлэлцээ хийх эрхийг үр дүнтэйгээр хэрэгжүүлэх, хувийн хэвшлийг дэмжих, бизнесийн таатай орчин, тогтвортой бизнесийг ялангуяа бичил аж ахуйн нэгж, ЖДҮ, хоршоо, нийгмийн болон эв санааны эдийн засгийг дэмжих, албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих, аюулгүй, бүтээмжтэй ажлын байрыг бүрдүүлэхэд хамтын ажиллагаа, ҮЭ-ийн үүрэг оролцоог улам нэмэгдүүлэх гэсэн зорилтуудыг дэвшүүлсэн юм. Дээрх зорилтууд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хөдөлмөр, нийгмийн баталгааг хангах чиглэлээр нийгмийн түншүүдийн хамтын үйл ажиллагааны үндсийг тодорхойлж байна гэж хэлж болно.

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-д зохион байгуулах замаар тэднийг албан эдийн засагт шилжих, зохистой хөдөлмөр эрхлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх явдал олон улсын ҮЭ-үүдийн хувьд тулгамдсан асуудал болж байна. Бүрэн бус тооцоогоор Монголд 400 гаруй мянган хүн албан бус эдийн засагт ажил эрхэлж байна. 2015 онд хуралдсан Олон улсын хөдөлмөрийн бага хурлаар “Албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих” 204 дүгээр зөвлөмжийг гаргасан нь нийгмийн түншүүдийн хамтран ажиллах аргачлал болж байна.

ОУХБ-ын Ажилчдын үйл ажиллагааны товчоо, Данийн ҮЭ-ийн хөгжлийн агентлагаас хамтран бүтээсэн энэхүү гарын авлага нь ҮЭ-үүдэд албан бус эдийн засгийн онцлогийг илүү тодорхой ойлгуулах, уг салбарт ажиллагчдыг ҮЭ-д зохион байгуулах замаар тэдний эрх ашгийг хамгаалах арга хэлбэрийг зарим улс орны тодорхой жишээ, туршлагаар харуулсан нь чухал ач холбогдолтой юм. Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-ийн зохион байгуулалтанд хамруулах замаар МҮЭХ нь албан ба албан бус эдийн засагт ажил хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлөх үндэсний хүчирхэг байгууллага байхаар цаашдын хөгжлийн бодлого, зохион байгуулалт, үйл ажиллагааны цогц шинэ хөтөлбөр боловсруулан ажиллах нь цаг үеийн шаардлага болж байна. Үүний тулд МҮЭ-үүд нь өнөөгийн хууль эрх зүйн орчин, өөрийн дүрэм, хөгжлийн хөтөлбөрүүддээ нэмэлт өөрчлөлтүүд оруулах ёстой.

УИХ-аар саяхан баталсан Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-ийн зохион байгуулалтанд оруулах, тэдний хөдөлмөрлөх эрхийн баталгааг сум, аймаг, нийслэл, салбар, үндэсний түвшний хамтын гэрээ хэлэлцээрээр дамжуулан хамгаалахад эерэг нөлөө үзүүлэх хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлсэн гэж хэлж болно.

МҮЭ-ийн сум, аймаг, нийслэл, салбарын ҮЭ-үүд нь гадаад дотоод, шинэ нөхцөл байдал, боломжуудыг ашиглан албан бус эдийн засагт ажиллагчдаар гишүүнчлэлээ өргөжүүлэн тэдэнд эвлэлдэн нэгдэх, хамтын гэрээ хэлэлцээртэй байхын давуу талыг ойлгуулан илүү идэвхтэй, үр дүнтэй ажиллахад энэхүү гарын авлага тус нэмэр болно гэдэгт итгэлтэй байна. Энэхүү гарын авлагыг орчуулсан орчуулагч Г.Ганбаяр, орчуулгыг хянаж засварласан МҮЭХ-ны Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагааны хэлтсийн дарга Э.Амарсанаа, Хөдөлмөрийн хяналт, хуулийн бодлогын газрын дарга Ц.Отгонтунгалаг нарт болон орчуулж, хэвлэн гаргахад санхүүгийн туслалцаа дэмжлэг үзүүлсэн ОУХБ-д нийт ҮЭ-ийн гишүүдийнхээ нэрийн өмнөөс гүн талархал илэрхийлье.

Номын цагаан буян мөнхөд дэлгэрэх болтугай.

Редактор, МҮЭХ-ны ерөнхийн нарийн бичгийн дарга,
Эдийн засгийн ухааны доктор (Ph.D), Аж үйлдвэрийн гавъяат ажилтан
Горчинсүрэнгийн Адъяа

Орчуулсан: Г.Ганбаяр
Орчуулгыг хянасан: Э.Амарсанаа, Ц.Отгонтунгалаг

Өмнөх үг

Швейцарын Женев хотноо 2015 оны 6 дугаар сард хуралдсан Олон Улсын Хөдөлмөрийн Бага хурлаар Албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих тухай 204 дүгээр зөвлөмжийг батлан гаргасан нь өнөөгийн далд эдийн засагт ажилчдын бодит нөхцөлийг ойлгоход чухал алхам болсон билээ. Дэлхийн нийт ажиллах хүчний тэн хагас нь буюу 2.5 тэрбум хүн зохистой хөдөлмөрийн шаардлага хангаагүй нөхцөлд ажиллаж байгаа өнөө үед энэ асуудал маш чухлаар тавигдаж байна. ОУХБ-ын энэхүү зөвлөмж нь гурван талаас ихээхэн хүчин чармайлт гаргасан нэгдсэн зөвшилцлийн үр дүнд боловсруулагдаж, албан бусаас албан эдийн засагт шилжихийг дэмжихийн тулд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээ, аргачлалыг тусгасан юм.

Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдад тулгардаг асуудлуудыг олон жилийн турш шийдвэрлэсээр ирсэн ч 204 дүгээр зөвлөмж батлагдсан нь албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд нэгтгэх эрмэлзлийг дахин сэргээсэн гэж хэлж болно.

Гэвч албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулахад үйлдвэрчний эвлэлүүдийн өмнө гадаад болон дотоод шинжтэй олон бэрхшээл тулгарч байна.

Тэдгээр хүндрэл, бэрхшээлээс дурдвал:

- Хэнийг зохион байгуулах
- Хэрхэн хувь хүн буюу нийгэмлэгүүдийг зохион байгуулах;
- Дүрэм ба төлөөлөл
- ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц, хурааж цуглуулах аргачлал
- Албан бус эдийн засагт ажиллагчдад үзүүлэх үйлчилгээ, дэмжлэг
- Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг нэгтгэсэн байгууллагуудыг ассоциациудад хэрхэн ардчилсан соёл бий болгох

Энэ баримт бичгийн зорилго нь дээр дурдсан зургаан бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэж, албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад оруулах ажилд гарын авлага болох явдал юм. Энэхүү гарын авлагыг албан бус эдийн засагт оролцогч харилцан адилгүй ажилчдын бүлгүүдийг үйлдвэрчний эвлэлийн албан зохион байгуулалтад оруулах практик, бодит сургамжуудад үндэслэн боловсруулсан болно. Мөн албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулахын ач холбогдол болон бэрхшээлүүдийг тусгаж өгсөн нь ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмжийг бодитоор хэрэгжүүлэхэд нэн ач холбогдолтой гарын авлага болсон гэж үзэж байна.

Ийнхүү эдгээр зургаан асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэж байгаа талаар туршлага мэдлэгээ хуваалцах нь цаашид үйлдвэрчний эвлэлүүдийн гишүүдийн эгнээг өргөжүүлж, нийгэмд үзүүлэх нөлөөллийг нэмэгдүүлэн, бүх шатны бодлого боловсруулалтад нөлөөлөх чадварыг өсгөхөд ач холбогдлоо өгөх нь дамжиггүй юм. Гарын авлага нь уншигчдад ялгаатай загваруудын давуу болон сул талыг ойлгож, албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг зохион байгуулахын ач холбогдол болон үр дүнг (сөрөг талуудыг ч бас) ойлгох мэдлэг олгох зорилготой юм. Энэхүү гарын авлагыг боловсруулах хүндхэн ажлыг амжилттай хийж гүйцэтгэсэн Жорген Ассенс, Кент Женсен, Мохаммед Мвамадзинго нарт гүн талархал илэрхийлье.

Мариа Хелена Андре

Тэргүүн

Ажиллагчдын асуудал хариуцсан товчоо

Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллага

Бенте Соргенфрея

Ерөнхийлөгч

Данийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн

Хөгжлийн Агентлаг¹

Товчлол

ААТ	Аргентины ажилчдын төв
АБЭЗАХ	Албан бус эдийн засгийн ажилчдын холбоо
АБСМХ	Албан Бус Салбарын Малавийн Холбоод
БАҮЭҮХ	Бениний ажилчдын үйлдвэрчний эвлэлийн үндэсний холбоо
БҮЭЕХ	Балбын Үйлдвэрчний Эвлэлүүдийн ерөнхий Холбоо
ДҮЭХА	Данийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Хөгжлийн Агентлаг
ЗҮЭК	Замбийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс
ЗУҮЭК	Зимбабве улсын үйлдвэрчний эвлэлүүдийн конгресс
ХОСБ	Харилцан ойлголцлын санамж бичиг
ҮЭК	Үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс
ОУХБ	Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллага
ОУХБХ	Олон Улсын Хөдөлмөрийн бага хурал
УҮЭҮБ	Угандагийн үйлдвэрчний эвлэлүүдийн үндэсний байгууллага
СЛХК	Сьерра-Леонийн хөдөлмөрийн конгресс
ТҮХАЭ	Танзанийн үйлдвэр, худалдааны ажилчдын эвлэл
ПҮЭХ	Перугийн ҮЭ-ийн холбоо
ФҮЭК	Фижигийн үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс
ФҮЭКАБЭЗСХЭН	Филиппиний Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс ба Албан Бус Эдийн Засгийн Салбар дахь Хөдөлмөр Эрхлэгчдийн Нэгдэл

Талархал

Дэлхий даяар үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засгийн салбарын өдөр ирэх тусам нэмэгдэж буй ач холбогдлыг ойлгож, гишүүнчлэлээ нэмэгдүүлэн улс төрийн нөлөөллөө ихэсгэх гарц гэж харж байна. Гэхдээ албан болон албан бус салбарын ажиллагчдын хооронд хэд хэдэн суурь ялгаа бий гэдгийг ойлгох нь чухал. Үүний дээр үйлдвэрчний эвлэлүүдийн институцын механизм, зорилго нь зарим тохиолдолд албан бус эдийн засгийн салбарт оролцох боломжийг хязгаарладаг.

Гэхдээ үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засгийн салбартай стратегийн түншлэл тогтоох хамгийн тохиромжтой байгууллага юм. Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус салбарын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж тэднийг чадавхжуулах болон бусад хэлбэрийн дэмжлэгийг үзүүлсээр ирсэн. Мөн ҮЭ-үүдийн зүгээс албан салбарт ажиллагчдын эрхийг хүндэтгэн үзэхийн зэрэгцээ албан бус салбарт ажиллагчдыг төлөөлөн бодлого тодорхойлогчидтой яриа хэлэлцээ хийдэг. Энэ түншлэл нь үйлдвэрчний эвлэлүүдийн нийгэм, эдийн засгийн шийдвэр гаргалтад нөлөөлөх нөлөөллийн чадавхыг нэмэгдүүлэх ч боломжтой байдаг.

Гэвч олон улсын жишгээс харахад албан бус салбарт ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулахад үйлдвэрчний эвлэлүүдэд ихээхэн бэрхшээл тулгарч байна. Эдгээр бэрхшээл нь албан бус эдийн засгийн салбар хэрхэн ажилладаг талаарх ойлголт дутмагаас үүдэх хандлагатай юм. Мөн үүнтэй зэрэгцээд үйлдвэрчний эвлэлийн дотоод болон гадаад улс төрийн зөрчлөөс ч үүдэж мэднэ. Эдгээр ололтуудад тулгуурлан бид үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засгийн салбартай хэрхэн түншлэх практик зөвлөмж боловсруулахыг эрмэлзлээ.

Энэхүү гарын авлага нь Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллагын Ажиллагчдын үйл ажиллагааны товчоо (ОУХБАҮАЧ) болон Данийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Хөгжлийн Агентлаг (ДҮЭХА)-ийн хамтын хичээл зүтгэлийн үр дүнд бүтсэн билээ. Энэхүү гарын авлагыг бүтээх саналыг 2017 оны 10 дугаар сарын 23, 24-нд Танзани улсын Аруша хотод болсон “Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөний зохион байгуулалтад оруулах нь” сэдэвт хоёр өдрийн сургалтад

оролцогчид дэмжсэн юм. Энэхүү сургалтад Аргентин, Бенин, Болив, Фижи, Гана, БНЭУ, Малави, Уганда, Сьерра Леоне, Танзани, Перу, Филиппин, Замби, Зимбабве, Бүсийн хэмжээний үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагуудын төлөөлөл 40 шахам оролцогч оролцсон юм. Мөн мэдээлэл цуглуулахад хамтран ажилласан дараах албан бус эдийн засгийн салбарын байгууллагуудад гүн талархал илэрхийлье: Албан бус ажиллагчдын ассоциациудын нэгдсэн эвлэл (Гана), МАБСХ (Малави), Маркетеруудын эвлэл (Уганда), Зах, худалдааны төвд ажиллагчдын холбоо (Замби), Албан бус эдийн засаг дахь холбоодын танхим (Зимбабве)

2018 оны 5 дугаар сарын 21, 22-нд Гана улсын Аккра хотод болсон сургалтын үеэр цуглуулсан санал, үнэлгээнүүд энэхүү гарын авлагыг боловсруулахад ихээхэн тус нэмэр болсныг дурдах нь зүйтэй. Энэхүү сургалтад Аруга олон улсын хөтөлбөрт хамрагдагч мэргэжил нэгт олон нөхөд оролцсон юм. Үүний дараа 2018 оны 10 дугаар сард Зимбабве улсын Хараре хот дахь ОУХБ-ын үр чадвар олгох сургалтын төвд зөвлөмжийг нягталж, баталгаажуулах эцсийн алхмаа хийсэн болно. Гарын авлагын эхний хувилбаруудыг уншиж санал бодлоо хуваалцсан бүх хүнд талархал илэрхийлье.

Энэ гарын авлагыг боловсруулахдаа үйлдвэрчний эвлэлийн удирдлагууд, сургагч багш, албан бус эдийн засаг дахь төлөөллийн байгууллагуудын зохион байгуулагч, ажилтнуудын албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулахад шаардагдах мэдлэг, үр чадварыг дээшлүүлэх зорилгыг урьтал болголоо. Энэ гарын авлага нь энгийн уншигчдад ч Албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих шилжилтийн тухай ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмжийг илүү дэлгэрүүлэн судлах, сайн туршлага, олон янзын чиг хандлагыг харьцуулан үзэх боломжийг олгоно гэдэгт итгэлтэй байна.

Төгсгөлд нь Мариа Хелена Андре, Мэдс Бугги Мэдсен, Лене Олсен, Хилда Санчез, Дэвид Доркеноо, Инвиолата Чинянгарара, Мбан Кабу болон Лоуисе Кронборг нарын дэмжлэгт гүн талархлаа илэрхийлж байна.

Мохаммед
Мвамадзинго
Африкийн бүс хариуцсан ажилтан
Ажиллагчдын Үйл
Ажиллагааны Товчоо
ОУХБ, Женев

Иорган Ассенс
Хөтөлбөр боловсруулалтын
хэлтсийн дарга
Данийн үйлдвэрчний эвлэлийн
хөгжлийн Агентлаг
Копенхаген

Кент Женсен
Хөтөлбөрийн зөвлөх,
Данийн үйлдвэрчний
эвлэлийн хөгжлийн
Агентлаг
Копенхаген

2019 оны 2 дугаар сар

I - Удиртгал

“Албан бус эдийн засагт ажиллагчид албан эдийн засагт оролцогч болж, шилжилт хийх нь цаашид урагшлах оновчтой зам гэдэгтэй засгийн газар, ажил олгогч, хөдөлмөр эрхлэгчийн аль аль нь санал нэгдэх болсон. Гэхдээ энэ шилжилт нь амаргүй бөгөөд цаг хугацаа шаардсан төвөгтэй ажил гэдгийг хүлээн зөвшөөрөх нь зүйтэй. Тиймээс ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмж нь гишүүн орнуудад энэ өөрчлөлтийг авчрах чиглүүлэгч гарын авлага үнэ цэнтэй баримт бичиг болох нь дамжиггүй.”

ОУХБ-ын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга
Гай Райдер, 2015 оны 6 дугаар сарын 12.

Судалгаанаас харахад хөгжиж буй орнуудад хөдөлмөрийн хүчний багагүй хэсэг нь ирэх жилүүдэд ч албан бус хөдөлмөр үргэлжлүүлэн эрхлэх нь гарцаагүй. Африк, Ази номхон далайн бүс, Латин Америк болон Карибын тэнгисийн орнуудад албан бус эдийн засагт нийт ажиллах хүчнийх нь хагасаас илүү нь ажиллаж байна. Ийнхүү албан бус эдийн засгийн салбар тэлэх нь ОУХБ-ын гурван тал болох засгийн газар, ажил олгогч, ҮЭ-д шинэ сорилт болж байна.

Тэр дундаа үйлдвэрчний эвлэлүүдэд амаргүй бэрхшээл болсон бөгөөд дотоод бүтцээ өөрчлөхийг шаардах боллоо. Мөн зохион байгуулалтгүй бүлгүүдийг зохион байгуулалтад оруулж, бүх ажиллагчдын ашиг сонирхлыг хамгаалж, дундын ашиг сонирхолтой бүлгүүдийн эвсэл бий болгохын төлөө шинэ стратеги боловсруулж, санхүүгийн болон бусад нөөцөө зохистой хуваарилах зарчмаа эргэн харах хэрэгтэй болоод байна.

Үйлдвэрчний эвлэл, Албан бус салбарын олон улсын бага хурлаас хойш (1992 оны 10 дугаар сарын 18-22) албан бус салбарын тэлэлтээс үүдэлтэй бэрхшээлүүдийг шийдвэрлэх нэгдсэн стратеги боловсруулах санаачилга хэрэгжиж эхэлсэн. Үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн нь эдгээр албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн эрх ашгийг ойлгож, хамгаалахын төлөө чармайлт гаргасаар ирлээ. Сүүлийн 30 жилийн хугацаанд хөгжиж буй олон оронд албан бус эдийн засгийн талаарх ойлголтоо шинэчилж, бодлогын өөрчлөлт хийлээ. Ийнхүү үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг холбох гүүр босгохын төлөө бүтээлч олон санаачилга хэрэгжээд байна.

“Албан бус эдийн засгийн салбарын ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулах нь үйлдвэрчний эвлэл гэх шүхрийн хамрах хүрээг өргөтгөх, гишүүдийн ашиг сонирхлыг илүү бодитоор төлөөлөх, хөдөлмөрчдийн нэгдсэн дуу хоолойг илүү хүчтэй болгож нийгэм, эдийн засгийн бодлогын шийдвэрт нөлөөлөх чадварыг дээшлүүлэхтэй шууд хамааралтай. Үүний дүнд илүү өргөн цар хүрээтэй, ажиллагчдад нийтэд нь үр өгөөжээ өгдөг, баталгаа олгодог үйлдвэрчний эвлэлүүд бий болно”

Кваси Аду-Аманкван, ОУҮЭХ-ны Африкийн бүсийн байгууллагын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга

Үйлдвэрчний эвлэлүүд ийнхүү илүү хүртээмжтэй өсөлтийг дэмжихийг уриалга болгож хөдөлмөр эрхлэгч хэн бүхэнд илүү таатай орчин бий болгоход анхаарч эхэлснээр олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн шинэ аргачлал шаардлагатай болж улмаар ОУХБ 2015 оны 6 дугаар сард “Албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих тухай” 204 дүгээр зөвлөмжийг гаргав. Энэхүү зөвлөмжийг дэлхий даяарх бодлого тодорхойлогч, ажил олгогч нар бүрэн дэмжихээ илэрхийлж таатайгаар хүлээн авсан юм.

ОУХБ-ЫН 204 ДҮГЭЭР ЗӨВЛӨМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛСНЭЭР БИЙ БОЛОХ БОЛОМЖУУД

- ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмжийг хэрэгжүүлснээр африк, латин америк, ази-номхон далайн олон сая хүний амьдрал, хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулж тивийн эдийн засаг болон нийгмийн хөгжлийг хурдасгана гэдэгт үйлдвэрчний эвлэлүүд итгэж байна.
- ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмж нь албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих шилжилтийг ойлгох, амжилттай хэрэгжүүлэх арга замыг чиглүүлэх оухб-аас боловсруулан гаргасан тусгай гарын авлага юм.
- албан бус эдийн засгаас албан хэлбэр рүү шилжих гол зорилго нь ажиллагчдын нийгмийн халамжийг сайжруулж, таатай нөхцөлтэй ажлын байрны хомсдолыг бууруулах. мөн компаниудын шударга бус өрсөлдөөнийг бууруулж, төсвийн орлогыг хамгаалан, өргөжүүлснээр илүү үр дүнтэй нийгмийн халамжийн систем бий болгоно.
- ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмжид тулгуурлан үйлдвэрчний эвлэлийн дуу хоолой, нөлөөлөх чадварыг нэмэгдүүлэхийн зэрэгцээ албан бус эдийн засагт ажиллагчдын нөхцөлийг бодитой, олон талыг хамруулсан нийгмийн хэлэлцүүлгээр дамжуулан сайжруулах нь зүйтэй.

Мариа Хелена Андре

ОУХБ-ын ажилчдын үйл ажиллагааны товчооны захирал

2017 оны 10 дугаар сарын 23

Дэлхий дээр нийт ажил хөдөлмөр эрхлэгчдийн тэн хагасыг бүрдүүлж байгаа 2.5 тэрбум хүний бодит нөхцөл байдлыг танин мэдэх, ялангуяа зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийн дутагдалтай байдлыг илрүүлэн гаргахад энэ зөвлөмжийг батлан гаргасан явдал нь чухал алхам болсон.

Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засгийн ажилчдад тулгардаг асуудлуудыг олон жилийн турш шийдвэрлэсээр ирсэн ч ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмж нь эдгээр албан бус ажилчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд нэгтгэх эрмэлзлийг дахин сэргээсэн юм.

ОУХБ-ын зөвлөмж №204 - Албан бус эдийн засгаас албан эдийн засаг рүү шилжих шилжилтийн тухай, 2015 (№204)

*Албан бус эдийн засгаас албан эдийн засагт шилжих тухай зөвлөмж
Баталсан: Женев, ОУХБ-ын 104 дүгээр бага хурал (2015 оны 6 дугаар сарын 12),
Статус: Шинэчлэгдсэн байдлаар*

VII. Эвлэлдэн нэгдэх эрх, нийгмийн зөвшилцөл болон ажил олгогч болон ажилчдын төлөөллийн байгууллагуудын үүрэг

31. Гишүүн орнууд нь албан бус эдийн засгийн салбарт хөдөлмөр эрхлэгчдийг үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагад чөлөөтэй эвлэлдэн нэгдэх ба хамтын хэлэлцээр хийх бололцоогоор хангаж ажиллана. Мөн өөрсдийн эрх ашигт нийцсэн байгууллага байгуулах, тухайн байгууллагын дүрэмд өөрчлөлт оруулах, өөрийн хүслээр бусад байгууллага, эвсэл, холбоонд нэгдэх боломжоор хангагдсан байна.

32. Гишүүн орнууд нь ажил олгогч болон хөдөлмөр эрхлэгч талд хамтын хэлэлцээр хийж албан бус эдийн засгаас албан хэлбэр рүү шилжих нийгмийн яриа, хэлэлцүүлэгт оролцох нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

33. Ажил олгогч болон ажиллагчдыг төлөөлсөн байгууллагууд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгэх, үйлчилгээндээ хамруулах арга хэмжээг аль болохоор өргөжүүлж ажиллана.

34. Гишүүн орон бүр албан бус эдийн засагт хамааралтай бодлого, хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх болон үнэлэхдээ энэхүү бүлгийг хамгийн сайн төлөөлж чадах байгууллагын оролцоог хангаж ажиллана. Эдгээр байгууллагад гишүүнчлэл бүхий төлөөллийн байгууллага болон эдийн засгийн нэгжүүд хамаарна.

35. Гишүүн орон болон ажил олгогч, ажилчдыг төлөөлсөн байгууллага нь ОУХБ-аас дэмжлэг хүсэх боломжтой бөгөөд байгууллагын төлөөлөгчдийг чадавхжуулах чиглэлд тусламж авах боломжтой. Түүнчлэн хэрэв байгаа бол албан бус эдийн засагт ажиллагчид, эдийн засгийн нэгжид албан бус салбараас албан салбарт шилжихэд нь шаардлагатай дэмжлэг үзүүлдэг төлөөллийн байгууллагууд нэгэн адил тусламж авах боломжтой.

Эх сурвалж: ОУХБ-ын зөвлөмж №204

II - Албан бус эдийн засгийг зохион байгуулалтад оруулах нь

ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмж нь хүний эрхийн суурь үзэл баримтлалд тулгуурласан. Ажлын байранд эдлэх эрх, мөрдөх үндсэн зарчмууд нь албан эдийн засгийн салбар руу шилжих үндэс байв. Эдгээр эрхийг хамгаалж, хүндэтгэн үздэг нөхцөл бүрдүүлэхийн тулд яаралтай арга хэмжээ авах шаардлагатай байлаа.

Пламен Димитров, Хөдөлмөрчдийн төлөөлөл,
Болгар

2015 оны 6 дугаар сарын 1

Үйлдвэрчний эвлэлүүдэд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулах нь сорилт болоод зогсохгүй шинэ боломж юм. Гэхдээ албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдын суурь ялгаа, хязгаарлагдмал байдлаас хамааран хүндрэл тулгарах нь гарцаагүй. Үүний дээр үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагын бүтэц болон зорилго нь үйл ажиллагаагаа албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдэд тулгарч байгаа асуудлыг шийдвэрлүүлэх чиглэлд шууд өргөжүүлэхэд хүндрэл учруулдаг.

Гэвч нөгөө талаас албан бус эдийн засаг нь үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнийг идэвхжүүлж, гишүүнчлэлээ өргөжүүлэн, хөдөлмөрчдийн эрхийг хамгаалах дуу хоолойг илүү хүчтэй болгож, нийгэм эдийн засгийн бодлогод нөлөөлөх чадавхыг нэмэгдүүлэх шинэ боломж юм. Энэ талаас нь авч үзвэл дийлэнх үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнүүд нь албан бус эдийн засгийн ажиллагчдын эрхийг хамгаалах, тэдний хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулах болон эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн шийдвэрт нөлөөлөхүйцээр оролцоог хангахын төлөө ажиллах чиглэлтэй байна.

Яагаад албан бус эдийн засгийн салбарын ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад оруулах хэрэгтэй вэ?

- Хөдөлмөр эрхлэгчдийн хамгийн ядуу давхарга, тэр дундаа албан бус эдийн засгийн салбарт ажиллагчид нь дуу хоолойгоо бодлого тодорхойлогчид, засгийн газар, ажил олгогч болон олон улсын байгууллагуудад хүргэж чаддаггүй хамгийн эмзэг бүлгийг бүрдүүлдэг.
- Албан бус эдийн засагт ажиллагчид нь итгэл үнэмшлээ батжуулан, хүчээ нэгтгэж хөдөлмөрийн нөхцөлөө албажуулах үйл хэрэгт төлөөллөө оролцуулан, дуу хоолойгоо хүргэхийн тулд зохион байгуулалтад орох шаардлагатай.
- Эдийн засаг, төрийн бодлого болон хууль зүйн таагүй орчинд ч нөлөөлөл үзүүлж, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлж чадахуйц гишүүнчлэл бүхий ардчилсан зарчимд тулгуурласан байгууллагууд бий болгох нь чухал.
- Үйлдвэрчний эвлэлийн албан зохион байгуулалтад орох нь албан бус эдийн засгийн салбарт ажиллагчдад ардчилсан төлөөлөл бүхий байгууллага байгуулах олон жилийн түүхэн туршлагаас суралцах боломж олгоно.
- Үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад орох нь бүх түвшинд дуу хоолойгоо хүргэж чадахуйц, хэдийнээ хүлээн зөвшөөрөгдсөн байгууллагын бүтцэд түшиглэх боломж олгоно.
- Албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад оруулах нь хөдөлмөрчдийн дуу хоолойг илүү хүчтэй, нэгдмэл болгох боломжтой.

Дэлхий даяарх үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулах үйлсийг эхлүүлсэн. Энэ явцдаа харилцан адилгүй нийгмийн бүлгүүдээс бүрдэх албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг үндэсний болон олон улсын үйлдвэрчний эвлэлийн холбооны зохион байгуулалтад нэгтгэх туршлагыг хуримтлуулж байна. Гэхдээ албан бус эдийн засгийг албан хэлбэрт шилжүүлэхийн өмнө байгууллагын дотоод бүтцийг шинэчлэх нь зайлшгүй алхам юм.

Албан бус эдийн засгийн ассоциациуд, бие даасан байгууллага болон хувь хүмүүсээр дамжуулан үйлдвэрчний эвлэл дэх ардчилсан төлөөллийг баталгаажуулах хэд хэдэн аргачлалыг туршсан. Гишүүдэд чиглэсэн сургалт, үйлчилгээ, тодорхой шаардлагын дагуу нөлөөллийн ажил, байгууллагыг хөгжүүлэх ажлууд, орон нутгийн болон төрийн удирдлагуудтай хамтрах зэрэг хэлбэрээр ажилласан туршлага бий.

Гэхдээ үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдтай харилцахад хүндрэлтэй олон асуудал тулгарч байна. ҮЭ-үүд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулах зорилтдоо хүрэхэд дотоод болон гадаад хэд хэдэн бэрхшээлтэй нүүр тулдаг. Үйлдвэрчний эвлэлүүдэд түлхүү тулгардаг хүндрэлүүдийг дор жагсаав.

- Албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгч хэнийг зохион байгуулалтад оруулах вэ? (хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, дадлагажигч, энгийн ажилтан зэрэг багтана)
- Албан бус эдийн засагт ажиллаж буй хувь хүн болон болон нэгдэл холбоодыг хэрхэн зохион байгуулах вэ?
- Албан бус эдийн засагт ажиллагчдын төлөөллийг хэрхэн хангах (Ардчилсан төлөөллийн зарчмыг хадгалахын зэрэгцээ хэрхэн албан салбар дахь үйлдвэрчний эвлэлүүдийн нийгмийн түншлэлийн үүрэг оролцоог хадгалах)
- Гишүүнчлэлийн татвар, татварын бүтэц болон хураах хэлбэр (татвар болон үйлчилгээг хэрхэн ялгаж зааглах)
- Албан бус эдийн засгийн салбарт хөдөлмөр эрхлэгчдэд үзүүлэх үйлчилгээ, халамж (үйлдвэрчний эвлэлүүдээс үзүүлдэг үйлчилгээнүүд болох хуулийн зөвлөгөө, нөлөөллийн ажил, боловсрол болон чадвар олгох сургалт, чадавхжуулалт, хөдөлмөрийн болон иргэний эрхийг хамгаалах үйлчилгээ)
- Албан бус эдийн засагт ажиллаж байгаа нэгдэл, холбоодод ардчилсан соёл, зарчим үйлчлэхэд анхаарах

Албан бус эдийн засаг гэдэгт хуулийн дагуу эсвэл бодит байдал дээр албан ёсны зохицуулалтад хамрагддаггүй эсвэл хамрагдалт нь хангалтгүй бүхий л үйл ажиллагаа багтана. Хуулийн зохицуулалтаас гадуур орхигдсон, эсвэл холбогдох хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй, анхнаасаа хамаарал бүхий хуулийн мөрдөлтөд хэмжилт хийх боломжгүй үйл ажиллагаанууд ихэвчлэн багтдаг. Албан бус эдийн засагт ажиллагчид нь маш олон харилцан адилгүй бүлэгт хамаардаг. Үүнд хөлсний ажилчид, зарим ажил олгогч, өөрийн данстай ажиллагчид болон гэр бүлийн хөдөлмөр эрхлэгч, жижиг дунд бизнес эрхлэгч болон ажил олгогч, ажиллагчдын харилцааг нь тодорхой заагаагүй харьцангуй том бизнесүүд багтана. Төрийн болон хувийн хэвшилд, гэрээрээ ажиллагчдын аль аль нь албан бус ажиллагчдад багтаж болно.

Энэхүү тодорхойлолтыг ОУХБ-ын 204 дүгээр зөвлөмжид багтаасан бөгөөд албан бус ажиллагчдад мансууруулах бодис, зэвсэг үйлдвэрлэл, хүний наймаа, мөнгө угаалт зэрэг хууль бус ажиллагаанууд багтахгүй. 1993 онд хуралдсан Хөдөлмөрийн Статистикчдийн 15 дугаар олон улсын хурлаар албан бус салбарын статистик томъёоллыг баталсан юм. Харин Хөдөлмөрийн Статистикчдийн 17 дугаар олон улсын хурлаар нэмэлт өөрчлөлтүүд хийснээр албан бус эдийн засгийг тооцох аргачлалыг томъёолон гаргасан. (Илтгэлийн 12-15 дахь талаас харах)

III - Албан бус эдийн
засагт ажиллагчдыг
үйлдвэрчний эвлэлд
зохион байгуулах
аргачлал

(а) Хэнийг зохион байгуулах вэ?

Албан бус эдийн засагт ажилладаг өөр хоорондоо харилцан адилгүй бүлгүүдийг зохион байгуулахад тулгардаг эхний бэрхшээл нь зорилтот бүлэг нь чухам аль вэ? гэдгийг тодорхойлох явдал байдаг. Өөрөөр хэлбэл хэнийг зохион байгуулах вэ?

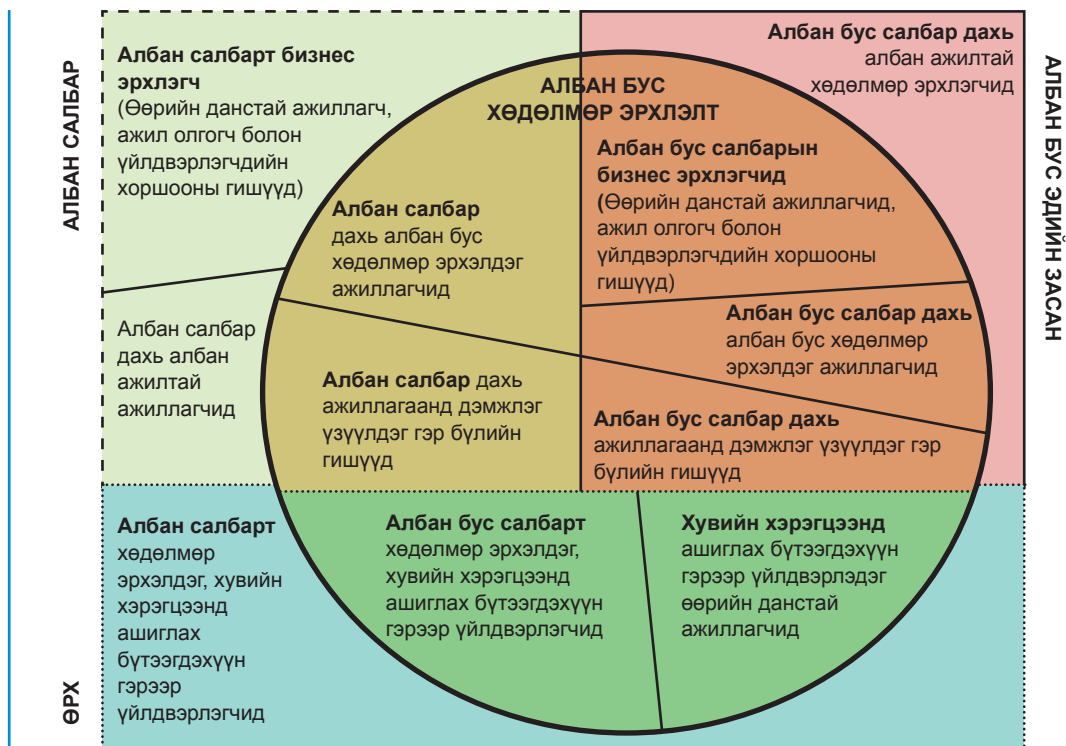
“Албан бус эдийн засаг” гэх ойлголтод ажилтан, ажил олгогч, бизнес эрхлэгч зэрэг өөрсдийн онцлогтой маш олон бүлгүүд хамаардаг гэж өмнө дурдсан билээ. Эдгээр нь ямар улсад харьяалагддаг, хот суурин газар эсвэл орон нутагт байрладаг зэрэг хүчин зүйлсээс хамааран эрс өөр хүндрэлүүдтэй нүүр тулж байдаг.²

Албан бус эдийн засгийн харилцааны цар хүрээ маш өргөн. Цөөн хэдийг дурдахад худалдаа, зоогийн газар ажиллуулах, хувцас металл боловсруулах, засвар үйлчилгээ, модон эдлэл хийх, гар урлал, барилгын ажил, тээврийн үйлчилгээ зэргийг нэрлэж болно. Эдгээр ажлууд нь албан эдийн засагт ч давхар оршин байдаг. Эмэгтэйчүүд нь албан бус эдийн засгийн ихээхэн хэсгийг бүрдүүлэх бөгөөд ихэнх тохиолдолд их олон цагаар ажиллах, бэлгийн дарамт болон ажлаа алдах сүрдүүлэгтэй тулгардаг. 1999 онд ОУХБ-ын зохион байгуулсан “Үйлдвэрчний эвлэл болон албан бус салбар”-ын Олон Улсын бага хурлаар албан бус эдийн засаг дахь хөдөлмөр эрхлэгчдийг гурван үндсэн бүлэгт ангилсан.

- Ажил олгогч эзэн: Цөөн тооны ажилтантай, дагалдантай. Эдгээр нь ихэвчлэн үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад оруулах зорилтот бүлэгт багтдаггүй. Гэхдээ шууд хэлэлцээ хийх түнш болох боломжтой бөгөөд албан бус эдийн засагт ажиллагчидтай ажил олгогчийн харилцаатай байх нь олонтоо тохиолддог.
- Өөрийн данстай ажиллагчид нь ихэвчлэн хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг, ганцаараа эсвэл цалингүй туслагчтайгаар хөдөлмөр эрхэгчдийг хэлнэ. Туслагч нь ихэвчлэн гэр бүлийн гишүүн эсвэл дагалдан/дадлагажигч байна. Түлхүү тохиолддог бэрхшээл нь зээл авах чадвар муу, бизнес эрхлэх ур чадвар дутмаг, хөрөнгө оруулалтын баталгаагүй, түүхий эд болон ус, эрчим хүч зэрэг зайлшгүй хангамж дутмаг байдаг. Энэ бүлэгт гудамжинд худалдаа эрхлэгчид багтах ба тэдгээрийн олонх нь эмэгтэйчүүд байна. Эдгээр худалдаа эрхлэгчид нь албан бус салбарт ажиллагчдын хамгийн ил харагддаг жишээ бөгөөд доогуур болон дунд орлоготой өрхийг хэрэгцээтэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээр хангах чухал үүрэг гүйцэтгэдэг
- Хамааралтай ажиллагчид нь жижиг аж ахуй нэгжид хүнд, аюултай, эрүүл мэндийн шаардлага хангагдаагүй орчинд ихэвчлэн албан салбарт төсөөтэй хөдөлмөр эрхэлж буй хүнээс бага цалингаар ажилладаг. Энэ бүлэгт цалингүй ажиллагчид хамаарах ба ихэнх тохиолдолд гэр бүлийн гишүүн эсвэл дагалдан ажиллагчид байна. Ажлын нөхцөлөөс нь хамааран тэдний ажлыг статистикт бүртгэдэггүй бөгөөд ихэнх тохиолдолд тухайн орон нутгийн соёл, уламжлалаас хамааран цалингүй ажилтнууд нь туслах үүрэг гүйцэтгэдэг.

Үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус салбарын ажиллагчидтай харилцаагаа зузаатгахдаа холбоо тогтооход хамгийн амархан бүлгүүдийг онилох нь зүйтэй. **Фижи** болон **Перуд** хэрэгжүүлсэн албан бус эдийн засаг дахь зохистой ажлын байрны хомсдолыг арилгахыг гол зорилгоо болгосон стратегийн сайн жишээ бий. Тэдгээр ажиллагчид нь харилцан адилгүй шалтгаанаар албан бус эдийн засгийн оролцогч болцгоосон ч үйлдвэрчний эвлэлүүдийг нээлттэй хүлээж авахуйц сэтгэлгээтэй байсан нь зохион байгуулалтад оруулахад хялбар болгож байв. Энэхүү аргачлал нь үйлдвэрчний эвлэлүүдэд албан бус салбарын ажиллагчдын тодорхой бүлгийг онцгойлон онилж, үүгээрээ дамжуулан өөрийн данстай ажилтан, дагалдан ажилтан болон гэрээс ажилладаг бүлэгт хүрэх боломж олгосон юм.

АЛБАН БУС ЭДИЙН ЗАСАГТ ХЭНИЙГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ВЭ?

Мөн албан бус эдийн засгийг бүхэлд нь хамруулсан **Балба** улсын амжилттай жишээ ч бий. **Балбын Үйлдвэрчний Эвлэлүүдийн Нэгдсэн Эвсэл (БҮЭНЭ)**, түүний гишүүн байгууллагуудын зүгээс албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг дараах гурван бүлэгт ангилан авч үзсэн. Үүнд: 1) Хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг 2) Бие даан орлого олдог бүлэг, үүнд гэрээр ажиллагчид багтана 3) Жижиг бизнес эрхлэгчид (Жишээ нь барилга, тээврийн салбарынхан). Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, бие даан орлого олдог бүлэг нь нэгдсэн зохион байгуулалтад орж албан бус эдийн засгийн салбарын үйлдвэрчний эвлэл байгуулсан. Гэхдээ бие даан орлого олдог бүлэг нь өөрсдийгөө ажил олгогчид гэж тооцох тохиолдол гардаг бөгөөд энэ тохиолдолд тэднийг ажил олгогчдын холбоонд нэгдэхийг зөвлөсөн байна.

Дэлхий даяарх жишгүүдийг харахад тодорхой салбарт төвлөрсөн (Барилгачдын эвлэл, уурхайчдын эвлэл г.м) үйлдвэрчний эвлэлүүд нь өөрийн салбарт харьяалагдах албан бус ажиллагчдыг эвлэлдээ элсүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа явуулах тохиолдол нэлээдгүй байна. Нэг жишээ нь **Танзанийн худалдаа аж үйлдвэрийн салбарт ажиллагчдын үйлдвэрчний эвлэлийн (ТХАУСАҮЭ)** кэйсийг дурдаж болно. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид, бие даан орлого олдог бүлэг болон жижиг бизнес эрхлэгчид шууд үйлдвэрчний эвлэлийн гишүүнээр бүртгүүлэх хандлага ажиглагдсан байдаг. Үүнтэй төсөөтэй кэйс Перуд ч бүртгэгдсэн.

Эдгээр тохиолдолд эдийн засгийн аль нэг салбарт ажиллагчдын эрх ашгийг хамгаалахын төлөө ажилладаг үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус салбарын ажиллагчдад тулгардаг хүндрэл бэрхшээлийг шийдвэрлэхэд ихээхэн чармайлт гаргасан байдаг. Гэхдээ энэ чиглэлд хийх ажил их байна. Нэн ялангуяа албан бус салбарт дагалдан хэлбэрээр хөдөлмөр эрхэлдэг залуу ажилчид болон бичил, жижиг худалдаа эрхлэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах дуу хоолой дутагдсаар.

Үйл ажиллагааны цар хүрээг тэлэх хамгийн түлхүү ашиглагддаг стратеги нь үндэсний үйлдвэрчний эвлэлийн холбоо нь түнш байгууллагууд болон бусад холбоодоор дамжуулж зохион байгуулалтад оруулах арга юм. Энэ тохиолдолд хэнийг зохион байгуулалтад оруулах шийдвэрийг тодорхой салбарын ажиллагчдыг төлөөлсөн үйлдвэрчний эвлэлүүд гаргах нь зохилтой.

Ганад, **Ганийн Хувийн Зам Тээврийн Холбоо (ГХЗТХ)** нь тээврийн салбарын бүх оролцогч, ажиллагчдыг гишүүнээр элсүүлсэн. Гэвч зохион байгуулалтын энэ стратеги нь тээврийн салбарын ажиллагчид болон тээврийн хэрэгсэл эзэмшигчдийн зөрчилдөөний улмаас дотоод хагарал үүсэхэд хүргэв. ГХЗТХ-ны гол зорилго нь бүх гишүүдийн хөдөлмөрийн хуулийн дагуу эрхийг хамгаалж, зохистой ажлын орчин бий болгох боловч үүний хажуугаар гишүүдийг бизнесээ хөгжүүлэх боломжоор хангах, зээл авах болон бизнесийн суурь мэдлэгээ дээшлүүлэхэд нь туслах зэрэг өндөр хүлээлтийг биелүүлэх шаардлагатай болов.

Харин **Угандад, Амалгаматедын Тээвэрчдийн Үйлдвэрчний Эвлэл (АТҮЭ)** өөр аргачлал ашигласан байна. Угандад үйлдвэрчний эвлэлд албан бус эдийн засагт ажиллагчид гишүүнээр элсэхийг хориглосон бөгөөд оронд нь албан бус эдийн засгийн ассоциациудтай харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулжээ. Товчхондоо АТҮЭ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгээгээгүй ч дэргэдээ ойртуулж чаджээ.

ХЭНИЙГ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТАД ОРУУЛАХ: СУРГАМЖ

Үндэсний хэмжээний үйлдвэрчний эвлэлийн холбоо болон тодорхой салбарыг төлөөлсөн үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдын амьдралын болон хөдөлмөрийн нөхцөлийг сайжруулахын төлөө олон алхам хийсэн. Үүний хариуд амьдрал, хөдөлмөрийн хүнд нөхцөлөөс гарах эрмэлзэл бүхий албан бус эдийн засагт ажиллагчид болон ажиллагчдын холбоод үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд нэгдэх хүсэл өндөр байна.

Хэнийг зохион байгуулалтад оруулахаар сонгосноос үл хамааран албан болон албан бус салбарт ажиллагчдыг зэрэг багтаасан гишүүнчлэлтэйгээр ажиллах нь хүндрэл дагуулна. Ийм тохиолдолд үйлдвэрчний эвлэлүүд нь хөдөлмөрийн хуулийн дагуу эрхийг хамгаалж, гишүүн нэг бүрт зохистой, таатай амьдралын нөхцөл бүрдүүлэхийг урьтал болгодог тул албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хэрэгцээтэй холбоотой нэмэлт ажлууд хийх шаардлага гардаг.

Эдгээрт бизнесээ хөгжүүлэх боломжоор хангах, зээл авах болон бизнесийн суурь мэдлэгээ дээшлүүлэхэд нь туслах зэрэг багтана. Үүний дээр албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-д нэгтгэх нь дотоод хагарал үүсгэх эрсдэлтэй. Тиймээс үйлдвэрчний эвлэлүүд нь хэнийг зохион байгуулахаа дотооддоо зөвлөлдөх нь зохилтой. Иймд хамгийн чухал зорилтот бүлэг (жендерийн асуудлыг авч үзсэн, салбарт чиглэсэн байдлаар)-ийг тодорхойлох шаардлагатай. Үүнээс гадна үйлдвэрчний эвлэлийн удирдлагууд албан бус эдийн засагт ажиллагчид харилцан адилгүй ашиг сонирхол бүхий бүлэглэлүүдийг эвлэлд нэгтгэснээс үүдэж болзошгүй дотоод зөрчилдөөнийг шийдвэрлэх, сэргийлэх аргачлалаа зөвлөлдөх нь зүйтэй.

Өмнө нь албан ажил эрхэлж байсан хүмүүс нь үйлдвэрчний эвлэлд нэгдсэний ашиг тусыг ойлгодог тул гишүүнээр элсүүлэхэд хялбар зорилтот бүлэг болдог. Өөрөөр хэлбэл, үйлдвэрчний эвлэлийн хуучин гишүүд одоо албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэх болсон ч гишүүнчлэлээс хасалгүй, алдалгүй хадгалж үлдэх нь чухал. Түүнчлэн зарим хувиараа бизнес эрхлэгчид болон цөөн ажилтантай байгууллагууд үйлдвэрчний эвлэлээс илүүтэйгээр ажил олгогчдын холбоонд нэгдэх нь илүү зохимжтой байж мэдэх юм.

(б) Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

Үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулах хэд хэдэн аргачлал бий. Хамгийн түгээмэл аргачлалуудыг дор дурдав:

- Албан бус эдийн засагт ажиллагч, оролцогчийг тодорхой салбарыг төлөөлсөн үйлдвэрчний эвлэлд нэгтгэх
- Албан бус эдийн засгийн ассоциаци, байгууллагыг тухайн салбарт хамаарах үйлдвэрчний эвлэлд нэгтгэх
- Албан бус эдийн засгийн ассоциациудыг үйлдвэрчний эвлэлээр хүлээн зөвшөөрч үндэсний үйлдвэрчний эвлэлийн холбоонд нэгтгэх
- Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг хоршоо болгох

Танзанид ТХАҮСАҮЭ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлд нэгтгэж, татвар төлдөг бүх гишүүдэд тэгш эрх олгосон.

Сьерра-Леонийн Хөдөлмөрчдийн Конгресс (СЛХК) албан бус эдийн засгийн ассоциациудыг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөний зохион байгуулалтад оруулсан. СЛХК нь нэн тэргүүнд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг Сьерра-Леонийн хөдөлмөрийн хуулийн дагуу үйлдвэрчний эвлэлд гишүүнээр элсэхэд нь зөвлөгөө өгч, бүртгэдэг.

Ганад Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс (ҮЭК) нь **Албан бус ажиллагчдын ассоциациудын нэгдсэн эвлэл (АБААНЭ)** гэх тусгай эвлэл байгуулсан. АБААНЭ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдын ассоциациудыг зохион байгуулалтад оруулах мандаттай байгууллага юм. 2017 оны эцэс гэхэд АБААНЭ нь 17 албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн ассоциацийг зохион байгуулсан. Ингэснээр АБААНЭ нь бүхий л албан бус эдийн засагт ажиллагчдын дуу хоолойг нэгтгэсэн дээвэр байгууллага болсон юм. Энэхүү байгууллага нь ҮЭК-ийн үйл ажиллагаанд ажиглагчийн статустай оролцдог бөгөөд ҮЭК-ийн Ерөнхий Зөвлөлд багтдаг.

Үүний адилаар Замбид, **Замбийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс (ЗҮЭК)** дор үндэсний хэмжээний албан бус эдийн засгийн ассоциациудыг нэгтгэсэн **Замбийн Албан бус Эдийн Засгийн Ассоциаци (ЗАБЭЗА)** гэх дээвэр байгууллага байгуулсан. Мөн Замби дахь Худалдаачин, Маркетеруудын Ассоциацийг байгуулжээ.

Зимбабвед ч мөн адил **Зимбабвегийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс (ЗҮЭК)** нь хамаарал бүхий байгууллага болох **Зимбабвегийн Албан бус Эдийн Засгийн Нийгэмлэгийн Танхимаар (ЗАБЭЗНТ)** дамжуулан албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг зохион байгуулдаг.

Харин Балба, Уганда нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг салбарын үйлдвэрчний эвлэлүүдээр дамжуулан зохион байгуулалтад оруулах тод жишээ болсон. **Балбын Үндэсний Үйлдвэрчний Эвлэл** нь салбарчилсан аргачлалаар зохион байгуулах хэлбэрээр ажилласан. Албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагч, хөдөлмөрийн гэрээний дагуу ажилладаг эсвэл хувиараа хөдөлмөр эрхэлдэг гэж ялгалгүйгээр аль салбарт үйл ажиллагаа явуулдгаас нь хамаарч ангилан үйлдвэрчний эвлэлд бүртгэдэг. Бүх гишүүд тэгш эрхтэй. Тиймээс албан эсвэл албан бус эдийн засагт ажиллагчид гэдгээс үл хамаарч бүгд ижил татвар төлдөг. Энэ систем нь үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулдаг болон өмнө байгуулагдсан албан бус эдийн засагт ажиллагчдын байгууллага, ассоциациудыг тухайн салбарын ҮЭ-д нэгтгэх хоёр аргачлалаас үндсээрээ ялгаатай.

Угандад Амалгаматедын Тээвэрчдийн Үйлдвэрчний Эвлэл (АТҮЭ) нь албан бус эдийн засгийн ассоциациудтай хэд хэдэн харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулж амжилттай хамтран ажилласнаар салбарын үйлдвэрчний эвлэлд нэгтгэж чадсан.

Сүүлийн аргачлал нь албан бус эдийн засагт ажиллагчид эсвэл ассоциациуд нэгдэж өөрийн ашиг сонирхлыг хамгаалахын зорилгоор хоршоо байгуулах хэлбэр юм.

Бенийн ажилчдын Үндэсний холбоо нь оёдолчин, үсчин болон хүнс бэлтгэгч зэрэг

мэргэжлийн ассоциациудыг идэвхтэй дамжиж, зохион байгуулан хоршоо байгуулахыг дэмжиж байна. Энэхүү хоршооллоороо дамжуулан нэг нэгнээ дэмжиж үйлдвэрлэл эрхэлснээр илүү олон үйлчлүүлэгчид бүтээгдэхүүн нийлүүлэх боломжтой болсон байна.

Дээрх жишээнүүдээр албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн зохион байгуулалтад оруулах аргачлалуудыг жишээ болгон дурдлаа. Орон тус бүрд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээнүүдийн талаар илүү дэлгэрэнгүйг энэхүү гарын авлагад багтсан кэйс судалгааны хэсэгт багтаав.

ХЭРХЭН ЗОХИОН БАЙГУУЛАХ ВЭ?: СУРГАМЖ

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг албан салбарын үйлдвэрчний эвлэлүүдэд нэгтгэх нь амаргүй сорилт бөгөөд хугацаа их шаардаж мэднэ. Түүнчлэн албан эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгчид нь илүү өндөр татвар төлж болзошгүй гэдгээ ойлгон хүлээн зөвшөөрөх шаардлага гарч болзошгүй. Хамгийн түгээмэл хэрэглэгддэг аргачлал нь албан бус эдийн засгийн ассоциацийг үйлдвэрчний эвлэлд нэгтгэх буюу хамтран ажиллах юм. Гэхдээ үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засагт ажилладаг харилцан адилгүй сонирхолтой бүлгүүдэд зөв хүлээлт үүсгэх ёстой. Үйлдвэрчний эвлэлд нэгдэхийн давуу болон сул талыг сайтар ойлгуулж, үйлчилгээ болон үүрэг хариуцлагын тэнцвэрийг тайлбарлах хэрэгтэй. Жишээлбэл, гишүүдийн идэвхтэй оролцоо болон ҮЭ-ийн гишүүний татварыг зайлшгүй төлөх шаардлагатай талаар зөв ойлголт өгөх нь зүйтэй. Шинэхэн зохион байгуулалтад орсон гишүүдийн өндөр хүлээлтэд хүрэх нь цаашдаа гишүүдээ хадгалж үлдэж чадах эсэхэд ихээхэн нөлөөлдөг. Үр дүнтэй зохион байгуулалтад оруулж чадах эсэх нь албан бус эдийн засагт ажилладаг гишүүдэд үйлдвэрчний эвлэлд нэгдсэний ашиг тусыг зөв ойлгуулахаас ихээхэн хамааралтай.

(в) Дүрэм

Үйлдвэрчний эвлэл нь дүрмийн хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулдаг ардчилсан байгууллага. ҮЭ-ийн байгууллага нь дүрэмдээ үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл, зорилго, гишүүд, сонгогдсон удирдлага, албан тушаал хашигчдын эрх мэдлийн цар хүрээг тодорхой заасан байдаг. Мөн үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн дэх гишүүдийн ардчилсан оролцоог хангаж, бататгадаг. Үүний тулд эвлэлийн дүрэмд хэрхэн гишүүдийг сонгож, удирдах албан тушаалд томилох тухай тусгасан байна. Ихэнх тохиолдолд дүрмээс гадна үйлдвэрчний эвлэлийн шат шатны хурлуудаар баталсан журмууд давхар үйлчилдэг. Жишээ нь, байгууллагын санхүүгийн болон бусад нөөцийн хэдэн хувийг байгууллагын хөгжил эсвэл шинээр гишүүн элсүүлэх, тодорхой бүлэг, компанид чиглэсэн арга хэмжээнд зарцуулахыг тодорхой тусгана.

Үндэсний хэмжээний үйлдвэрчний эвлэлийн холбоодын дүрмийн ихэнх хэсэг нь албан салбарын ажиллагчдад чиглэсэн байдаг. Тиймээс албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулахыг эрмэлзэж буй үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагууд нь энэ бүлгийн ашиг сонирхлыг хамгаалахын тулд дүрэмдээ өөрчлөлт оруулах шаардлагатай. Албан бус эдийн засагт ажиллагчдын идэвхтэй оролцоог хангахын тулд дүрэмд өөрчлөлт оруулах нь чухал юм. Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-д гишүүнээр элсүүлэхийн өмнө дүрмийн өөрчлөлт хийгээгүй тохиолдолд гадуурхагдсан, тусгаарлагдсан мэдрэмж төрүүлж мэднэ. Энэ нь албан бус ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд нэгтгэхийн ач холбогдлыг үгүй болгох талтай.

Гол зарчим нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг татахын тулд үйлдвэрчний эвлэлийн дүрэмд хэрхэн өгөөжтэй өөрчлөлт хийх вэ? гэдгийг нэн тэргүүнд тавих нь чухал. Тиймээс дүрэм нь албан болон албан бус ажиллагчдын аль алиных нь оролцоог хангасан, шударга байгууллагыг бүтээхэд чиглэсэн байх ёстой. Бэрхшээл нь ихэнх тохиолдолд албан бус эдийн засагт ажиллагчдын төлж буй татвар (ихэнх тохиолдолд маш бага хэмжээгээр төлдөг), оролцооны төлөөллийн түвшний харьцааг тэнцвэртэй тогтоох асуудал байдаг.

Гана улсын **Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс (ГҮЭК)** нь дүрэмдээ өөрчлөлт оруулж Албан бус эдийн засаг дахь ажиллагчдын ассоциациудын нэгдсэн эвлэл (АБААНЭ)-г дэмжигч гишүүн байгууллагаар бүртгэсэн байдаг. Үүний дагуу Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгрессын хурлууд, Ерөнхий зөвлөл, Удирдлагын хороонд АБААНЭ-ийн гишүүд ажиллагчдын оролцоог хангах нөхцөлийг бүрдүүлсэн. Өөрөөр хэлбэл, ГҮЭК нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгэх бололцоог хангасан дүрмийн өөрчлөлтүүдийг хийсэн байна.

5. АЛБАН БУС ЭДИЙН ЗАСАГТ АЖИЛЛАГЧДЫН АССОЦИАЦИУДЫН НЭГДСЭН ЭВЛЭЛД ОЛГОХ ТУСГАЙ ЭРХИЙН ТУХАЙД

(i) ГҮЭК-ийн зүгээс АБААНЭ-ийн хараат бус байдалд нь халдалгүйгээр албан бус эдийн засагт ажиллагч гишүүдийн дунд зохион байгуулах, зохицуулах, үйлчилгээ үзүүлэх ажлыг зохион байгуулах эрхтэй байна. Үүний дагуу албан бус эдийн засагт ажиллаж буй АБААНЭ-ийн гишүүн нэг бүр ҮЭ-ийн гишүүнд тооцогдож, өөрсдийн хамтын ашиг сонирхлыг АБААНЭ-ээр дамжуулан ҮЭ-д хүргэнэ.

(ii) Заалт 5(5) (1) АБААНЭ-ийн гишүүнээр элсэх хүсэлтэй аливаа ажиллагчдын эвсэл нь эхлээд холбогдох дүрэм, журмын дагуу ГҮЭК-ийн гишүүн байгууллагаар элсэн орсон байх ёстой.

Ганын Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгрессын дүрэм (2016)

Угандад Үндэсний Үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллага (ҮҮЭБ) албан бус эдийн засагт ажиллагчдын дуу хоолойг сонсох зорилгоор санал тооллогын шинэ систем нэвтрүүлсэн дүрмийн өөрчлөлт хийсэн. Энэ нь татвар төлдөг гишүүдийн тоонд харьцуулсан пропорциональ төлөөллийн систем байсан. Шинэ аргачлал нь:

1 – 500 гишүүн	= 5 төлөөлөгч
501 – 5000 гишүүн	= 7 төлөөлөгч
5001 – 10,000 гишүүн	= 9 төлөөлөгч
10,000-с дээш	= 5,000 гишүүн тутамд нэмэлтээр нэг төлөөлөгч.

Мөн ҮҮЭБ нь төлөөлөн удирдах зөвлөлдөө албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг төлөөлсөн нэг суудал, ерөнхий зөвлөлдөө хоёр суудал байхаар дүрэмдээ тусгасан байна.

Сьерра Леон улсын тухайд үндэсний ҮЭ-ийн төв болох **Сьерра Леонийн Хөдөлмөрчдийн Конгресс** албан бус эдийн засгийн салбарыг төлөөлдөг үйлдвэрийн эвлэлүүдэд 3000 гишүүн тутмаас нэг төлөөлөгч оруулах эрх олгохоор шийдвэрлэсэн. Албан эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгэсэн үйлдвэрчний эвлэлүүдийн хувьд энэ тоо 1000 гишүүн тутамд нэг төлөөллийн эрх олгосон байдаг байна. Энэхүү төлөөллийн эрхийг албан болон албан бус эдийн засгийн алинд хамаарахыг үл харгалзан татвар төлдөг гишүүдийн тоонд үндэслэж тооцохоор дүрэмдээ тусгажээ.

Харин **Балбын Үйлдвэрчний Эвлэлүүдийн Ерөнхий Холбоо (БҮЭХ)**-ны тухайд албан болон албан бус эдийн засагт ажилладаг гишүүд бүгд тэгш татвар төлдөг тул төлөөллийн эрхийг ч мөн адил тэгш байхаар дүрэмдээ тусгасан байна.

ДҮРЭМ: СУРГАМЖ

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгэхийг зорьсон үйлдвэрчний эвлэлүүд нь төлөөллийн асуудлыг хэрхэн шийдвэрлэхээ тодорхой болгож, албан бус эдийн засагт ажиллагчдын оролцоог хангахуйцаар бүтцийн өөрчлөлт хийх шаардлагатай. Үйлдвэрчний эвлэлийн дүрэм нь бүх талын ашиг сонирхлыг харгалзаж үзэхээс гадна гишүүнчлэлийн татвар болон саналын эрхийн зохистой тэнцвэрийг томъёолсон байх шаардлагатай.

(г) ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц болон цуглуулах аргачлал

Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь гишүүнчлэлд суурилсан байгууллага бөгөөд орлогынхоо дийлэнх хэсгийг гишүүнчлэлийн татвараар бүрдүүлдэг. Хөдөлмөр эрхлэгчид эрх ашгаа хамгаалуулахын тулд сар тутамд татвар төлдөг. Өөрөөр хэлбэл бүхий л үйлдвэрчний эвлэлийн тогтвортой үйл ажиллагааны үндэс нь гишүүнчлэлийн татвар болон цуглуулах зохистой аргачлал юм.

Гишүүдийнхээ татварт түшиглэн үйлдвэрчний эвлэлүүд нь үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлж, хуучин гишүүдийнхээ ашиг сонирхлыг хамгаалахаас гадна шинэ гишүүдийг татдаг. Гэхдээ албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгэхийн тулд зарим татварыг хөнгөлөх шаардлагатай тулгардаг. Энэ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдын үйлдвэрчний эвлэлд нэгдэхийн ач холбогдол, өгөөжийн талаарх дутмаг ойлголт болон санхүүгийн өгөөж бага байдагтай холбоотой.

Ихэнх тохиолдолд үйлдвэрчний эвлэлүүдэд албан бус эдийн засагт харьяалагдах гишүүдэд татварын хөнгөлөлт олгох шаардлага гардаг бөгөөд үүнийгээ дараах аргачлалаар зохицуулдаг.

Дөрвөн үндсэн хувилбар нь:

- (i) Тэгш татвар-тэгш эрх,
- (ii) Хөнгөлөлттэй татвар-тэгш эрх,
- (iii) Хөнгөлөлттэй татвар-хязгаарлагдмал эрх
- (iv) Үйлчилгээний доод татварын хэмжээгээр тогтоох.

“Тэгш татвар-тэгш эрх олгох” хувилбарыг **Аргентин, Фижи, Балба, Перуд** хэрэгжүүлсэн. Энэ тохиолдолд үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан болон албан бус салбарын гишүүдээс хувьчилсан дүнгээр тэнцүү татвар авдаг. Гишүүн бүр үйлдвэрчний эвлэлийн үйл ажиллагаанд тэгш эрхтэй оролцдог. Гэвч албан бус эдийн засгийн гишүүдийн орлого ихэнх тохиолдолд баталгаагүй, тогтмол бус байдаг тул гишүүнчлэлийн татварыг хураах процесст хүндрэл учирдаг байна. Гэхдээ Балбын жишээг харахад албан бус эдийн засагт ажиллагчид үйлдвэрчний эвлэлийн гишүүн байснаар өдөр тутамдаа бодит өгөөж хүртдэг тул татвараа тогтмол төлөх эрмэлзэл өндөр байдаг, нэн ялангуяа татварыг өдөр тутам хураах аргачлал өндөр үр дүнтэй байна.

“Татварыг хөнгөлж тэгш эрх олгох” хувилбар нь гишүүнчлэлийн татварыг бууруулснаар албан бус эдийн засгийн салбарт ажиллагчдыг шинээр гишүүнээр элсүүлэх үндсэн зорилготой. **Танзани, Угандагийн** туршлагаар албан бус эдийн засагт ажиллагчдын татварыг тогтмол цалингийн орлоготой гишүүдийнхээс дээд тал нь долоо дахин бага хүртэл тогтоох боломжтой байна. Энэ хувилбар нь албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдын нэгдмэл байдал сайн нөхцөлд тохиромжтой. Илүү санхүүгийн баталгаа сайтай албан эдийн засагт ажиллаж буй бүлэг нь албан бус эдийн засгийн гишүүдийн нөхцөлийг ойлгон, хүлээн зөвшөөрч буйн илрэл юм. Үүнээс гадна зарим үйлдвэрчний эвлэл ирээдүйд улс төрийн хөшүүрэг болгон ашиглах зорилгоор албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг эгнээндээ нэгтгэж гишүүдийн тоог нэмэх сонирхолтой байгаа нь гишүүнчлэлийн татварыг бууруулах шалтгаан болж байна.

“Татварыг хөнгөлж эрхийг хязгаарлах хувилбар” нь татварын хөнгөлөлтийн хувьтай дүйцэхүйц хэмжээгээр гишүүний эрхийн хязгаарлалт тогтоохыг эрмэлздэг. Сьерра Леонийн жишээнд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг төлөөлсөн эвлэлүүд нь үндэсний үйлдвэрчний холбоонд 100 гишүүн тутамд тооцон тогтоосон тогтмол татвар төлдөг. Албан бус эдийн засгийн гишүүд нь Үндэсний Конгресст багасган тогтоосон төлөөлөлтэй байдаг.

Албан бус эдийн засагт үйл ажиллагаа явуулдаг үйлдвэрчний байгууллага нь гишүүн нэг бүрийн тоогоор бус 100 гишүүн тутамд 50,000 леоне (Сьерра Леонийн мөнгөний нэгж) төлнө. Цаашдаа төлбөрийн хэмжээг тухайн оны удирдах зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж тогтооно.

СЛХК-ийн дүрэм, 19 дүгээр заалт

Угандад албан бус эдийн засагт ажиллагчдын татварыг бууруулахдаа үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс болон конгрессын удирдах зөвлөл, үндэсний чиглүүлэх зөвлөл зэрэгт төлөөлөл оруулах эрхийг хязгаарлаж зохистой тэнцвэр тогтоох аргачлал ашигласан байдаг.

“Үйлчилгээний татварыг боломжит доод хэмжээгээр тогтоох” аргачлал нь албан бус эдийн засагт үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудаас боломжит хамгийн бага татварыг татан төвлөрүүлдэг. Гэхдээ ингэснээр тухайн байгууллага нь ҮЭ-ийн үндэсний төвийн бүрэн эрхт гишүүн байгууллагаар тооцогддоггүй бөгөөд зөвхөн түнш байгууллагын статус эдэлдэг.

Ганийн ҮЭ-ийн конгресс нь албан бус эдийн засагт үйл ажиллагаа явуулдаг ассоциациудын шүхэр байгууллага болох **АБААНЭ**-д гишүүн байгууллагуудаас хураасан татварын ердөө 15

хувийг төвлөрүүлдэг. АБААНЭ-ийн гишүүн бүр шүхэр байгууллагадаа жилдээ 10 ам.долларын татвар төлдөг байна.

Татварыг хөнгөлөх, боломжит доод хэмжээгээр тогтоох аргачлал нь албан бус эдийн засагт үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллага, бие даасан гишүүн холбоодод татвараа тогтмол төлөхийн зэрэгцээ дүрмийн дагуу тодорхойлсон үйлчилгээ авах, үр өгөөжийг хүртэх боломж олгодог. Гэхдээ хөнгөлөлт эдэлснээрээ саналын хязгаарлагдмал эрх эдэлдэг бөгөөд төлөөлөл ч хязгаарлагдмал байна.

ҮЭ-ИЙН ГИШҮҮНИЙ ТАТВАРЫН БҮТЭЦ БОЛОН ХУРААЖ ЦУГЛУУЛАХ АРГАЧЛАЛ: СУРГАМЖ

Тогтмол татвар нь үйлдвэрчний эвлэлүүдэд гадаад нөлөөнд авталгүйгээр үйл ажиллагаагаа явуулах боломж олгодог. Татвараа хураах зохистой аргачлал сонгосноор эвлэлүүд нь гишүүддээ шаардлагатай үйлчилгээ, тусламж үзүүлж чадна. Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг үйлдвэрчний эвлэлд нэгтгэх үйл ажиллагааг зохион байгуулахдаа гишүүнчлэлийн татварын түвшин болон бүтцийг нарийвчлан тогтоох шаардлага тулгарч мэднэ. Нөгөө талаас гишүүдийн тоо өссөнөөр үйлдвэрчний эвлэлийн улс төрийн нөлөөлөл нэмэгддэг сайн талтай.

Гэхдээ үйлдвэрчний эвлэл нь албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдын татварын түвшин болон ардчилсан төлөөллийн эрхийн харьцааг ил тодоор ярилцаж харилцан ойлголцолд хүрэх шаардлагатай. Үүний зэрэгцээ албан бус эдийн засагт ажиллагчдын нөлөөллийн түвшнийг бууруулсан ч энэ нь байгууллагын хөгжилд оруулах хувь нэмэр, үүргээ биелүүлэхээс ухрахад хүргэхгүй байх нь чухал.

(д) Албан бус эдийн засагт ажиллагчдад үзүүлэх үйлчилгээ, дэмжлэг

Үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллага байгуулах үндсэн зорилго нь нэгдсэн зохион байгуулалттайгаар хөдөлмөр эрхлэгчдийн эрх ашгийг хамгаалж, илэрхийлэх асуудал байдаг. Тиймээс үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагын үйл ажиллагааны чанар нь хуучин гишүүдээ хадгалахын зэрэгцээ шинэ гишүүд элсүүлж үндсэн зорилгоо биелүүлж чадаж байгаа эсэхээр тодорхойлогдоно. Харин үйлдвэрчний эвлэлүүд гишүүнээр элссэний ашиг тус, өгөөжийг тодорхой илэрхийлж, ойлгуулснаар гишүүдээ хадгалж, шинэ гишүүн элсүүлдэг.

Хэдийгээр албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулалтад оруулах нь гишүүдийн тоогоо өсгөж, нөлөөллөө нэмэгдүүлэх боломж олгодог ч албан бус салбарын эрх ашгийг хамгаалахын зэрэгцээ шинэ гишүүдэд хүрч үйлчилгээ үзүүлэх шаардлагатай болдог. Тиймээс албан бус салбараас шинэ гишүүд элсүүлэхдээ үзүүлэх үйлчилгээний цар хүрээг нарийн тодорхойлох нь чухал. Шинэ гишүүдийг зохион байгуулалтад оруулсны дараа үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагын албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хэрэгцээ шаардлагад нийцсэн үйлчилгээг үзүүлэх, тэдний нэгдсэн ашиг сонирхол, дуу хоолойг гарган төлөөлөх чадавхаа дээшлүүлэхэд анхаарах нь чухал.

Үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагуудын албан бус эдийн засгийн гишүүддээ үзүүлдэг гол үйлчилгээнүүдийг дурдвал төлөөллийн үйлчилгээ, хамтын эрх ашгийн өмгөөлж хэлэлцээнд оролцох, сургалт боловсролын үйлчилгээ, олон улсын болон үндэсний, аж ахуйн нэгж

байгууллагын түвшинд төлөөлөх, ажиллагчдыг чадавхжуулах, зөвлөн туслах зэрэг үйлчилгээ багтаж байна. Мөн эдгээрээс гадны албан бус салбарын гишүүдэд орлого нэмэгдүүлэхэд нь туслах зэрэг ҮЭ-үүдийн уламжлалт бус үйлчилгээнүүдийг үзүүлж байна.

Аргентин, Малави, Перу, Замбийн туршлагаас харахад үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдад өдөр тутам тулгардаг бэрхшээлийг сонсож, үйл ажиллагаандаа тусгаж чадаж байна. Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдад хүчтэй, нэгдмэл хэлбэрээр дуу хоолойгоо хүргэх боломж олгож төлөөлөх үйлчилгээ, зуучлал, хэлэлцээр зэрэг уламжлалт аргачлалаар дамжуулан тэдэнд хэрэгцээтэй үйлчилгээг үзүүлж чадсан олон амжилттай жишээ бий. Үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг төлөөлж зах зээлийн нээлттэй байдлыг сайжруулах, шударга татвар тооцож, ариун цэврийн байгууламжийн хүрэлцээг нэмэгдүүлэх, замын цагдаагийн харилцааны ёс зүйг сайжруулах зэрэг асуудлуудын хүрээнд амжилттай хэлэлцээр хийсэн жишээ байдаг.

Түүнчлэн үндэсний хөдөлмөрийн хууль, нийгмийн халамж, ажлын байрны аюулгүй орчныг хангах хуулийн хамрах хүрээг өргөжүүлэх, мэргэжлийн сургалт боловсрол хамруулах, татварын шударга орчин бий болгох зорилготой үйлдвэрчний эвлэлийн санаачлаг лобби нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдад өгөөжөө өгсөн. **Гана, Зимбабвегийн** жишээнээс үйлдвэрчний эвлэлүүд хэрхэн улсын хэмжээний дээд түвшний гурван талт яриа хэлэлцээрээр албан бус эдийн засагт тулгарч буй асуудлыг амжилттай шийдвэрлэж байгааг харж болно. Үүний үр дүнд нийгмийн халамж, эрүүл мэндийн даатгалын хамрах хүрээг өргөжүүлж албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг хамруулах болсон байна.

Үйлдвэрчний эвлэлүүдийн үзүүлж буй шинэлэг үйлчилгээнүүдийн дунд мэргэжлийн болон бизнес эрхлэх талын сургалтууд орно. Үүнийг Бенийн ажилчдын ҮЭ-ийн үндэсний холбоо цалин хөлсөнд суурилсан ҮЭ-ийн уламжлалт үйл ажиллагаагаа нийгэм, эдийн засгийг урьтал болгож хоршоолол, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон хувийн хэвшлийнхэнд техникийн дэмжлэг үзүүлэх чиглэлд хэрхэн шилжүүлсэн шилжилтээс харж болж байна. БАҮЭҮХ нь нэг талаас үйлдвэрчний эвлэлийн болон хөдөлмөрлөх эрхийн үндсэн сургалтуудыг зохион байгуулах нөгөө талаас мэргэжлийн болон бизнес эрхлэх ур чадвар олгох (ерөнхий болон тухайлсан) сургалтыг зохион байгуулах хосолсон стратеги баримталдаг. Энэ нь гишүүдийнхээ орлогыг бэхжүүлж, бүтээмжийг нэмэгдүүлж, нийгмийн болон эдийн засгийн

тэгш байдлыг бий болгоход нөлөөлдөг байна. Зарим тохиолдолд БАҮЭҮХ нь энэ талын туршлагатай мэргэжилтэн дутагдалтай үед гадны түншлэгчдээс (жишээ нь, бичил зээл олгогч байгууллагууд, мэргэжлийн сургалтын байгууллагууд зэрэг) дэмжлэг хүсдэг байна.

Аргентин, Малави, Филиппиний үйлдвэрчний эвлэлийн холбоод нь гишүүн байгууллагууддаа харилцан ашигтай бизнес түншлэл үүсгэх, хуримтлал бий болгох, зээлийн данс нээх зэргээр нийгэм, эдийн засгийн эрхийг дэмжсэн үйл ажиллагааг явуулсан бас нэгэн туршлагыг дурдаж болох юм. Үүний дээр нийгмийн халамжийн болон эв санааны нэгдлийн сан байгуулж гишүүдэд гэнэтийн осол, оршуулга болон бусад төрлийн тэтгэмж олгохоор шийдвэрлэсэн нь гишүүдийн амьдралд ихээхэн дэмжлэг болдог байна.

Албан бус эдийн засгийн ассоциаци, ажиллагчдад үзүүлж болох бас нэгэн үйлчилгээ нь үйлдвэрчний холбоодтой холбоо холбож хамтран ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх асуудал байж болж байна. Тухайлбал, **Олон Улсын Үйлдвэрчний Эвлэлүүдийн Холбоо** (ОУҮЭХ) ОУХБ-аар дамжуулан албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг төлөөлөн улс орнуудын Засгийн газар, эзэдтэй хэлэлцээ хийж үүний үр дүнд ОУХБ-ын Хөдөлмөрийн 2 удаагийн чуулганаар хэлэлцүүлж Албан бус эдийн засгийг албан эдийн засагт шилжүүлэх тухай 204 дүгээр зөвлөмжийг батлуулсан юм. Албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хувьд энэ маягаар эрхээ хамгаалуулах боломж хомс байдаг.

АЛБАН БУС ЭДИЙН ЗАСАГТ АЖИЛЛАГЧИД ҮЗҮҮЛЭХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ: СУРГАМЖ

Албан бус эдийн засагт ажиллагчид нь үйлдвэрчний эвлэлд нэгдэхдээ хэт өндөр хүлээлт тавих нь олонтой. Энэхүү хүлээлтийг бууруулж бодит байдлыг ойлгуулахын зэрэгцээ албан бус эдийн засагт ажиллагчдад зайлшгүй хэрэгцээтэй чухал үйлчилгээг үзүүлэхийн тулд үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагын чадавхыг дээшлүүлэх шаардлагатай.

Гэхдээ албан бус эдийн засагт ажиллагчдад нэн шаардлагатай төлөөллийн үйлчилгээ, зуучлал, орон нутгийн удирдлагатай нэгдсэн ашиг сонирхлоо хамгаалах хэлэлцээ хийх зэрэг үйлчилгээ үйлдвэрчний эвлэлүүдийн үндсэн үйл ажиллагаанд нэгэнт багтсан байдаг. Энэ үйлчилгээнүүдийг албан бус ажиллагчдыг татах өгөөш ч гэж хэлж болох бөгөөд зарим тохиолдолд үйлдвэрчний эвлэлүүд нь үндсэн үйл ажиллагааныхаа хамрах хүрээг л тэлэхэд хангалттай байдаг.

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдад шаардагддаг хамгийн эрэлттэй үйлчилгээ нь санхүүгийн үйлчилгээ, бичил зээл болон бизнесийн мэдлэг олгох сургалт байдаг. Эдгээр үйлчилгээний заримыг олгохын тулд үйлдвэрчний эвлэлүүд гаднаас дэмжлэг авах шаардлага тулгарч болзошгүй. Тиймээс мэргэжлийн боловсрол олгох төв, банк, санхүүгийн байгууллагуудтай ойр харилцаа тогтоох нь чухал. Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь ажлын байрны нөхцөлийг сайжруулахын тулд нэгдсэн дуу хоолойг төлөөлөн хэлэлцээ хийхэд анхаарахаас гадна ажиллагчдад ээлтэй санхүүгийн шинэ бүтээгдэхүүн хөгжүүлэхэд оролцох ч боломжтой.

Энэ нь ажиллагчдын амьдралыг дээшлүүлэхээс гадна үйлдвэрчний эвлэлийн үйл ажиллагаанд ч тустай. Ийнхүү санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмжийг сайжруулснаар үйлдвэрчний эвлэлүүд нь нийгэмд илүү танигдаж, үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд олны анхаарлыг хандуулж чадна. Энэ нь гишүүдийн тоог нэмэхэд дөхөмтэй. Санхүүгийн үйлчилгээний гадуур хоцорсон, зохион байгуулалтад ороогүй хөдөлмөр эрхлэгчдэд үйлдвэрчний эвлэлд элсэх сэдэл төрүүлэх сайн талтай. Энэ бүлэг нь банкнаас үйлчилгээ авах боломж хомс тул хэт өндөр хүү, шимтгэлтэй хувийн хэвшлийн санхүүгийн үйлчилгээнээс хамааралтай болох эрсдэлтэй байнга нүүр тулж байдаг.

(е) Үйлдвэрчний эвлэлийн ардчилсан бүтэц ба соёл

Нийгэмд хөдөлмөр эрхлэгчдийн эрх ашгийг хамгаалдаг хууль ёсны байгууллага гэж хүлээн зөвшөөрөгдөх суурь нөхцөл нь байгууллагын ардчилсан соёл юм. Үүний зэрэгцээ үйлдвэрчний эвлэл нь ардчилсан зарчмаар үйл ажиллагааг явуулснаар шинээр гишүүн элсүүлэх, зохион байгуулалтад оруулахад илүү хялбар болдог. Учир нь ардчилсан зарчмаар үйл ажиллагаа явуулах нь байгууллагын удирдлагыг илүү уян хатан, гишүүдийн хэрэгцээг цаг алдалгүй харах чадварт сургадаг. Мөн үйлдвэрчний эвлэлүүд нь энэхүү суурь зарчимд тулгуурлан зохион байгуулалтад орсноор үр дүнтэй кампанит ажил хэрэгжүүлсэн туршлага олон байна. Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь бүхий л түвшинд зохион байгуулалттайгаар гишүүдийн эрх ашгийг хамгаалах ажил явуулахын тулд албан хаагчид болон төсвийнхөө багагүй хэсгийг зориулдаг. Зохион байгуулах ажил нь өөрөө өндөр зардалтай бөгөөд үүнд зохион байгуулагчдын тээвэр, байрлах байр, харилцаа холбооны зэрэг багагүй зардал гардаг.

Ардчилсан үйлдвэрчний эвлэлийн суурь зарчим нь ардчилсан дүрэм, журам, зохицуулалт болон чөлөөт шударга сонгууль, жендерийн эрх тэгш төлөөлөл юм. Тиймээс албан бус эдийн засгаас олон гишүүн элсүүлсэн тохиолдолд үйлдвэрчний эвлэл нь хуучин соёлоо хадгалж үлдэж чадах эсэхийг тодорхойлоход бэрх.

Орон нутгийн манлайлагчид, мэдээлэгч, зохион байгуулагчдыг бэлтгэх нь үйлдвэрчний эвлэлийн үйл ажиллагааны чухал багана болдог. Эдгээр үйлчилгээг албан бус эдийн засагт ажиллагчдад байгууллагын ардчилсан соёлоо ойлгуулахад ашиглах боломжтой. **Гана, Сьерра Леон, Зимбабвегийн** жишээнээс харахад үндэсний хэмжээний үйлдвэрчний эвлэлийн холбооны гишүүнээр элсэх суурь нөхцөл нь ардчиллын суурь зарчмыг чандлан мөрдөх байдаг. Ямар ч хувь хүн үйлдвэрчний эвлэлийг эзэмших ёсгүй. Үүнээс гадна үйлдвэрчний эвлэлд хувь хүний тогтоосон дүрэм үйлчлэх ёсгүй.

Үйлдвэрчний эвлэлийн соёлд гарсан бас нэг өөрчлөлт нь эрэгтэй, эмэгтэй ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа хүний оролцоо өнөө үед харьцангуй тэгш болсон. Үүний улмаас жендерийн тэгш байдлыг сурталчилж, хүйсээр үл ялгаварлан тэгш боловсрол олгохыг уриалсан кампанит ажил хэрэгжүүлэх шаардлага үүсжээ. Мөн бүх хүйсийн төлөөллийг удирдах албан тушаалд сонгох бүх шатны шийдвэр гаргалтад эмэгтэйчүүдийн оролцоог дор хаяж 30 хувьд барихыг зорих нь зүйтэй. Гэхдээ зарим тохиолдолд албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хувьд энэ уриалгыг хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй тулгарч болох юм.

Үйлдвэрчний эвлэлүүд нь нийгэм, хөдөлмөрийн зах зээл дэх тасралтгүй хувьсан өөрчлөгдөж буй сорилтуудын талаарх мэдээллийг гишүүддээ цаг алдалгүй хүргэхийн тулд орчин үеийн дэвшилтэт аргачлалуудыг ашиглах болсон. Тухайлбал, сонин, сэтгүүл, тараах материал хэвлүүлэх зардал өсөхийг дагаад үйлдвэрчний эвлэлүүд цахим хэрэгсэл ашиглаж, төсөв хүрэлцээтэй тохиолдолд радиогоор мэдээлэл түгээх болсон. Жишээ нь, Кенид үйлдвэрчний эвлэлүүд үндэсний хөдөлмөрийн хуулийг гар утасны аппликэйшн хэлбэрээр гаргаж түгээсэн байна. Мөн үйлдвэрчний эвлэлүүд нь WhatsApp, Instagram, Facebook зэрэг нийгмийн сүлжээний хэрэгслээр мэдээлэл түгээж, хэлэлцүүлэг өрнүүлэх болжээ.

Орлогын түвшин хамгийн доогуур орнуудад ч ухаалаг утас түгээмэл ашиглах болсны зэрэгцээ нийгмийн сүлжээний хэрэгслүүд борооны дараах мөөг шиг олширсон нь үйлдвэрчний эвлэлүүдэд мэдээлэл түгээх, солилцох шинэ боломж нээсэн. Энэхүү онлайн хэрэгслүүдээр дамжуулан дотоод харилцааг түргэсгэж, үйлдвэрчний эвлэлүүд болон үндэсний хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулдаг холбоод хоорондын нэгдмэл байдлыг бэхжүүлж, үүндээ албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ч хамруулах боломж бүрдэж байна.

АРДЧИЛСАН БҮТЭЦ, СОЁЛ: СУРГАМЖ

Мэдээллийг түргэн түгээж, олон хүнийг хэлэлцүүлэгт оролцуулах хэрэгцээ байгаа ч үйлдвэрчний эвлэлүүдийн ардчилсан соёлыг хамгаалах сургалт, чадваржуулалтын ажиллагаа нүүр тулсан хэлбэрээр үргэлжилж байна. Гэхдээ мэдээллийг цаг алдалгүй түгээж, байгууллагын гишүүд болон идэвхтнүүдийн хамтын ажиллагааг дэмжихэд нийгмийн сүлжээний хэрэгсэл ашиглах нь олширчээ.

Шинэ технологиуд нь үйлдвэрчний эвлэл болон албан бус эдийн засагт ажиллагчид, тэдгээрийн холбоодын харилцааг илүү уян хатан болгох боломж олгож байна.

IV - Кэйс судалгаа

АРГЕНТИНЫ АЖИЛЧДЫН ТӨВ (ААТ)

Танилцуулга

Аргентинд долоон сая гаруй албан бус эдийн засагт ажиллагчид байдаг бөгөөд тэдгээр нь нийт хөдөлмөрийн насны хүн амын 46.8 хувийг эзэлдэг. Албан бус эдийн засагт ажиллагчид нь тус улсын хамгийн эмзэг бүлэгт тооцогддог бөгөөд ихэнх нь хотын гадна дэд бүтэц тааруу, төрийн болон нийтийн үйлчилгээний тархац бага, хуулиас гадуур гэгддэг бүсүүдэд амьдардаг. Гэсэн ч Аргентины Засгийн газар тус улсын албан бус эдийн засгийн ажилчдад хангалттай анхаарал хандуулдаггүй төдийгүй уг асуудлыг хүлээн зөвшөөрдөггүй аж.

Аргентины албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хөдөлгөөн улс төрийн олон бүлэглэлээс бүрдсэн байдаг. Энэхүү дээвэр байгууллагад хэдийгээр улс төрийн хувьд эрс тэс үзэлтэй баримтлалтай ч албан бус эдийн засагт ажиллагчдын нэр төрийг сэргээж, хөгжиж дэвших боломж олгох нийгэм, эдийн засаг, улс төрийн таатай нөхцөл бүрдүүлэх нэг ижил зорилго бүхий улс төрийн бүлэглэлүүд нэгдсэн байна.

Хэнийг зохион байгуулах вэ?

ААТ нь албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг хооронд нь ялгаварладаггүй. Тэр ч бүү хэл нийт гишүүдийн талыг буюу дунджаар 750,000 орчмыг албан бус эдийн засагт ажиллагчид бүрдүүлдэг. Албан бус эдийн засагт ажиллагч ҮЭ-ийн гишүүдийг дараах байдлаар ангилж үздэг байна. Үүнд:

- Хялбаршуулсан бүртгэл бүхий 160 ҮЭ-ийн байгууллагын 200,000 ажилчид байгаагаар 90,000 бүртгэлтэй, 70,000 нь бүртгүүлэх шатандаа байна.
- Нийгмийн хөдөлгөөний салбарт ажилладаг 200 гаруй байгууллагад шууд гишүүнчлэлтэй, эсхүл нэг хэсэг нь болж явдаг 500,000 гаруй гишүүд. Энэ бүлэгт хамаарч байгаа ажиллагчид нь нийгмийн хамгаалалд хамрагдаагүй, 10 хувь нь цалин хөлсгүй ажилчид байдаг.
- 40,000 орчим тэтгэврийн насны ажилчид.

ААТ дахь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг

дараах бүлэгт хуваан авч үзэж болох юм. Үүнд:

Эхний бүлэгт сонин, сэтгүүл борлуулагч, жүжигчин, хөгжимчин, хэвлэлийн ажилтнууд, бие үнэлэгч, гудамж талбай, зах худалдааны төвд худалдаа эрхлэгч зэрэг үйлчилгээний салбарынхан багтана.

Хоёр дахь бүлэгт автомашин, мотоциклоор такси үйлчилгээ эрхлэгч, тээвэрлэгч, нийтийн тээврийн ажилчин зэрэг тээврийн салбарын ажилчид түлхүү багтдаг бол гурав дахь бүлэгт хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, хог түүгчдийн хоршоод зэрэг багтдаг байна. Харин дөрөвдүгээр бүлэгт жижиг үйлдвэрлэл эрхлэгч, бие даасан вино үйлдвэрлэгч зэрэг хөдөө орон нутагт ажиллагчид ордог байна.

Тав дахь бүлэг хүмүүст Тупак Амару групп, Газар, орон сууцны оршин суугчдын холбоо, Тэгш эрхийн төлөөх хөдөлгөөн, Ажилгүй иргэдийн холбоо зэрэг иргэний нийгмийн хөдөлгөөн багтдаг. Харин зургаа дахь буюу сүүлийн бүлэгт муж орон нутгийн түвшний хөдөлгөөн, нийгэмлэг, нийгмийн бүлэг, холбоо, нутгийн уугуул иргэд багтана.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

ААТ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-д зохион байгуулах асуудлыг хариуцсан зохион байгуулагчидтай тусдаа хэлтэс байгуулсан. ААТ -ийн дүрмийн дөрөвдүгээр зүйлд заасны дагуу ААТ-д шууд гишүүнчлэл бүхий гишүүн байгууллагууд ч үйл ажиллагаандаа шаардагдах эдийн засгийн холбогдолтой мэдээ, мэдээллийг холбогдох байгууллагуудаас гаргуулах боломжтой байдаг.

ААТ-ийн гишүүн байгууллагууд ажилчдад чиглэсэн үйл ажиллагааг шууд болон орон нутаг, муж, үндэсний ҮЭ-ийн холбоодоор дамжуулж бие даан чөлөөтэй явуулах эрхтэй.

ААТ-ийн дүрэм, 4 дүгээр зүйл

Дүрэм

Хэдийгээр албан бус эдийн засгийн ажилчдын эвлэлдэн нэгдэх эрхийг хориглосон үндэсний хууль тогтоомж байсан хэдий ч ААТ-ын зүгээс Аргентин Улсын Үндсэн хууль, Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллагын 87 дугаар конвенцыг удирдлага болгон бүх ажилчдын эрх хамгаалагдсан байх ёстой гэж тунхагласан.

1.5 сая гишүүдийг эгнээндээ нэгтгэсэн ААТ нь албан бус эдийн засгийн ажиллагчид ҮЭ-д эвлэлдэн нэгдэх боломжийг бүрдүүлсэн зохицуулалтыг 1990-ээд онд өөрийн дүрэмдээ тусгасан юм.

ААТ-ийн дүрмийн 2 дугаар зүйлд Аргентины Бүгд Найрамдах Улсын газар нутагт үйл ажиллагаа явуулж байгаа ААТ-ийн байгуулалт, зорилго, зарчмыг хүлээн зөвшөөрсөн албан бус эдийн засгийн ажилчдын бүх төрөл хэлбэрийн холбоо, хоршоо, нийгэмлэг, сан зэрэг нь ҮЭ-ийн байгууллагад гишүүнээр элсэх эрхтэй хэмээн тодорхой заасан байдаг.

Дүрэмд ажилчдыг дараах төрөлд хуваан авч үзсэн. Үүнд:

- А. Ажилтай хөдөлмөр эрхлэгчид
- В. Ажилгүй иргэд
- С. Аливаа нэг төрлийн тэтгэвэр, тэтгэмж авч байгаа, нийгмийн хамгаалалд хамрагдсан ажилчид
- Д. Ажилтан хөлслөн ажиллуулдаггүй хувиараа ажил эрхлэгчид
- Е. Ажилчдын холбоод
- Ф. Нэрийн үйлчилгээний ажилчид

2 дугаар заалт - Ажилчин гэдэг нь эдийн засгийн болон хуулийн хамаарал бүхий ажилтангүй, хувийн, биеийн хүчний, аль эсвэл оюуны хөдөлмөр эрхэлж, аливаа үйл ажиллагаа явуулдаг бүх иргэнийг хэлнэ. Үүнд:

хууль болон эрх бүхий байгууллагаар баталгаажсан, эсхүл засаг захиргааны зүгээс удирдамж чиглэл авдаг эсэхээс үл хамааран эдийн засгийн хувьд бие даан үйл ажиллагаа явуулж байгаа хөдөлмөр эрхлэгчид; ажилгүй иргэд;

нийгмийн даатгалд хамрагдаагүй ажилчид, төрийн эсвэл хувийн, үндэсний, мужийн, нийслэлийн тэтгэврийн болон нийгмийн халамжийн аль нэг системээс тэтгэвэр, тэтгэмж авч байгаа иргэд;

эдийн засгийн хамааралтай ажилтан дороо ажиллуулдаггүй хувиараа ажил эрхлэгчид, эдийн засгийн хувьд хамааралтай эсвэл хамааралгүйгээр гэрээрээ ажиллагчид, бусдад хөлслөгдөн ажиллаж байгаа гэрийн үйлчилгээний ажилчид.... (бүрэн бус жагсаалт) хамаарна.

ААТ-ийн дүрмийн заалтаас

Татварын бүтэц, цуглуулах аргачлал

ААТ-ийн дүрмийн 43 дугаар зүйлд албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдын төлөх ҮЭ-ийн гишүүнчлэлийн татвар хувь хэмжээг ялгаатай тогтоогоогүй. Гишүүний татварын хэмжээг орлогын 0.2 хувьтай тэнцүү байхаар тогтоосон. Мөн гишүүн байгууллагуудаас тодорхой арга хэмжээнд зориулан онцгой хувь нэмэр оруулах, санхүүгийн аян өрнүүлэх зэргээр хөрөнгө босгох бусад аргуудыг хэрэглэж болохоор дүрэмд заасан байна.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

ААТ нь Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын хяналтын байгууллагуудын өмнө өөрсдийн байр суурийг удаа дараа амжилттай хамгаалж, хүлээн зөвшөөрүүлсний дүнд ОУХБ-ын зүгээс

Аргентины Засгийн газарт хандсан зөвлөмжийг гаргуулсан. Энэхүү арга хэмжээ нь нэлээд үр дүнгээ өгсөн бөгөөд Аргентины үндэсний дээд шүүхээс хэд хэдэн удаа ҮЭ-ийн талд шийдвэр гаргаж байсан нь Аргентины хөдөлмөрийн системийг цаашид шинэчлэх үндэс суурь нь болж өгсөн юм.

АЛБАН БУС ЭДИЙН ЗАСГИЙН АЖИЛЧДЫН ХОЛБОО (АБЭЗАХ)

Аргентинд ААТ-өөс гадна Албан бус эдийн засгийн ажилчдын холбоо (АБЭЗАХ) бий.

2011 оны 12 дугаар сард байгуулагдсан бөгөөд албан бус эдийн засагт ажиллагчид тулгамдсан асуудлаа илэрхийлж дуу хоолойгоо нэгтгэх (өөртөө-итгэх), бусад ажилчид баталгаатай эдэлж байгаа ч өөрсдийнх нь хувьд биелэгдэхгүй байгаа эрхээ баталгаажуулах (өөрийгөө-хүндэтгэх), ажлын байр, эрхэлж буй ажил үйлчилгээнийхээ хууль эрхзүйн орчныг улам баталгаажуулах (өөрсдийгөө-хүлээн зөвшөөрүүлэх) чиглэлээр ажиллах нөхцөл орон зайг бүрдүүлэх үндсэн чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.

АБЭЗАХ-ны гол зорилгыг одоогийн эрхэлж байгаа албан бус, бүтээмж бага, өдөр тутмын хэрэгцээг хангасан амиа аргацаасан хөдөлмөрийг хүлээн зөвшөөрөгдсөн, бүтээмжтэй хөдөлмөрт шилжүүлэх буюу “ажилчдыг өөрсдийгөө хөгжүүлж, шинийг бүтээж, хайрлаж, дурлаж, тоглож, зугаалж, цагаа зөв боловсон өнгөрүүлж, гэр бүл,

найзууддаа цагаа зориулж, урлаг, соёл үзэж сонирхон, спортоор хичээллэж, дэлхийгээр аялах боломж олгоно” гэж тодорхойлсон байна. Өөрөөр хэлбэл, АБЭЗАХ нь Аргентины бүх албан бус эдийн засгийн ажилчдыг зохистой хөдөлмөр эрхлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилготойгоор байгуулагдсан юм. Мөн түүнчлэн АБЭЗАХ-ыг албан бус ажилчдын өөр өөр төрлийн бүлэг хүмүүс нийлж байгуулсан гэдгийг дурдах нь зүйтэй юм.

АБЭЗАХ нь албан бус эдийн засагт хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдийг шууд зохион байгуулдаггүй. Ажил мэргэжлийн холбоодоор буюу оёдолчид, мотоциклоор такси болон хүргэлтийн үйлчилгээ эрхлэгчид, гудамж талбай, зах худалдааны төвд худалдаа эрхчлэгчид, лангуу түрээслэгчид, гар урчууд, эмэгтэйчүүд, жижиг ферм, хүнсний ногоо тариалагчид, тоосго үйлдвэрлэгчид, сэргээн босгосон үйлдвэрийн ажилчдын зэрэг өөр өөр холбоогоор дамжуулан албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг гишүүнчлэлдээ нэгтгэдэг.

Түүнчлэн АБЭЗАХ нь үйлдвэрчний эвлэл бус иргэний нийгмийн байгууллага гэсэн улсын бүртгэлтэй болохыг энд дурдах нь зүйтэй. Засгийн газар албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгчдийг “ажилчин” гэж үзээгүй тул АБЭЗАХ-г үйлдвэрчний эвлэл гэсэн статусаар хүлээн зөвшөөрөхөөс татгалзсан. Үүний шалтгаан нь: Засгийн газрын зүгээс одоогийн ажиллах хүчин албан эдийн засгийн салбарыг бүрэн дүүргэж чадахгүй гэдгийг хүлээн зөвшөөрдөггүй, ҮЭ-үүдийн зүгээс улс төрийн нөлөөгөө алдахаас эмээдэг, мөн албан бус эдийн засгийг хүлээн зөвшөөрвөл эдийн засаг улам дордоно гэж болгоомжилж байгаатай холбоотой. АБЭЗАХ-ны статусыг үйлдвэрчний эвлэл хэмээн хүлээн зөвшөөрүүлэх нь албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгчдийн дуу хоолойг шийдвэр гаргах түвшинд хүргэх, улмаар яриа хэлэлцээ өрнүүлж гэрээ, хэлэлцээр байгуулахад маш чухал алхам болох юм.

АБЭЗАХ нь улс төрийн бие даасан байдлаа бүрэн хадгалж чадсан бөгөөд Христэд итгэгч нийгмийн демократууд, социалистууд, марксистууд болон албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгчдийн амьдрах эрх, цаашлаад хүний эрхийг хязгаарласан шударга бус бүтцийг шинэчилж, тэдний амьжиргааг дээшлүүлэх зорилготой бусад оролцогч талуудыг эгнээндээ бахархалтайгаар элсүүлээд байгаа юм. Энэхүү өөрчлөлтийн анхаарлын төвд албан бус эдийн засагт ажиллагчид, дотоодын болон төрийн

байгууллагууд байсаар ирсэн. Түүнчлэн Олон улсын хөдөлмөрийн байгууллага зэрэг олон улсын байгууллагуудад хандаж, олон улсын бүтэцтэй болж тэлэх, улмаар нийгмийн цөөнхийн дуу хоолойг хүргэх хэд хэдэн оролдлого хийгээд байна.

АБЭЗАХ нь хосолсон даатгалын схем, эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх болон шүдний эмчийн зөвлөгөө зэрэг үйлчилгээг багтаасан эрүүл мэнд, боловсролын нэгдсэн хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлсэн.

Ажилчдын дийлэнх нь гэр бүлийн амьжиргаагаа зохих хэмжээнд залгуулах тогтвортой орлогогүй, эрүүл мэндийн даатгал, нийгмийн халамжид хамрагдаагүй байдаг төдийгүй бусад нийгэм, эдийн засгийн эрхээ эдэлж чадахгүй байна. Аргентины албан бус эдийн засагт ажиллагчдын 0.3 хувь буюу дунджаар 20,000 ажилчид л ямар нэг эрүүл мэндийн даатгал, тэтгэвэр, ажлын байрны ослын даатгалтай гэх тооцоо байдаг байна.

АБЭЗАХ-ны албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг хүлээн зөвшөөрөхгүйгээр зогсохгүй тэдэнд байнга дарамт, шахалт үзүүлж байгаа төрийн эрх бүхий байгууллагуудад чиглэсэн нөлөөллийн кампанит ажлыг тогтмол өрнүүлэн ажилладаг. Мөн албан бус эдийн засгийн ажилчдад зориулсан боловсролын хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэхэд оролцдог.

БЕНИНИЙ АЖИЛЧДЫН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН ҮНДЭСНИЙ ХОЛБОО (БАҮЭҮХ)

Танилцуулга

Бенинд албан бус эдийн засагт ажиллагчид нь нийт ажиллах хүчний 95-аас дээш хувийг эзэлдэг бөгөөд үүний 50-иас дээш хувийг хөдөө аж ахуйн бус салбарууд бүрдүүлж байна. Албан бус ажилчдын өчүүхэн хэсэг нь албан ёсны хөдөлмөрийн зах зээлийн хууль журамд хамаардаг.

Бениний ажилчдын үйлдвэрчний эвлэлийн үндэсний холбоо (БАҮЭҮХ) нь Бениний ҮЭ-ийн таван үндэсний төвийн нэг төдийгүй тус улсын ууган үндэсний төв нь юм. Тус холбооны хувьд худалдаа эрхлэгчид, зах дээр наймаа хийдэг эмэгтэйчүүд, мотоциклын засварчид, резин боловсруулагчид, оёдолчид, үсчид, таксины жолооч зэрэг албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг олон жил ҮЭ-д зохион

байгуулсаар ирсэн юм.

Үйлчилгээ болон дэмжлэг

БАҮЭҮХ-ны эрхэм зорилго нь дараах дөрвөн үнэт зүйлд суурилсан байдаг. Үүнд:

- I. Боловсрол бол чухал
- II. Бусадтай хуваалцах
- III. Хамтдаа нэг нэгэндээ туслах
- IV. Эв санааны нэгдлийг чухалчлах. Үүний тусламжтайгаар саяхан бие даасан төлөөлөн удирдах зөвлөл бүхий хоршооны бүтцийг бий болгох санаачилга гарган хэрэгжүүлж оёдолчид, үсчин, мод эдлэлийн бүтээгчдэд чиглэсэн гурван хоршоог байгуулсан.

БАҮЭҮХ нь оёдолчдод ардчилсан, гишүүдийн өмчлөл бүхий бизнесийн хоршоо нээж, хувцас болон бусад түүхийн эдийг гишүүддээ худалдан авах боломжтой болгож, хувиараа хувцас оёдог хүмүүст илүү их захиалга хүлээн авах боломжтой болгосон.

Үүгээрээ дамжуулан гишүүддээ амьжиргаагаа дээшлүүлж, ажлын нөхцөлөө сайжруулахад нь дэмжлэг үзүүлэх стратеги баримтлаад зогсохгүй өндөр бүтээмжтэй, үр ашиг бүхий компанийн загварыг тохинуулж, нийгмийн эдийн засгийг тэгш боломжийг бий болгосон.

Хоршооны гишүүнчлэлийн хүрээнд БАҮЭҮХ нь оёдолчдод энтрепренерчлэлийн бизнесийн үр чадвар (бизнес удирдлага, санхүү, маркетинг) суулгаж, оёдол/загвар зохион бүтээх чиглэлд богино хугацааны чадавхжуулах сургалт явуулж, үйлдвэрчний эвлэлийн эрх, хуулийн зөвлөх үйлчилгээ бий болгож, гэрээ хэлцэл хийх үр чадвар, ажилчдын хөдөлгөөний талаар сургалт явуулсан. Үүнээс гадна шинээр суралцаж байгаа оёдолчдыг хоршоон дотроо өөр өөр ажлын байранд шилжин тойрч ажиллах замаар өөр өөр үр чадварт суралцуулан илүү олон ажилчдыг сургаж бэлтгэсэн байна.

Maison des Crйateurs буюу Бүтээлчдийн ордон хэмээх хоршоо нь сурагчдын дүрэмт хувцсыг гараар оёх захиалга авсны зэрэгцээ БАҮЭҮХ-ны тусламжтайгаар Камерун, Чад, Бүгд Найрамдах Конго улс зэрэг гаднын зах зээлд нэвтэрч чадсан. БАҮЭҮХ-ны зүгээс мөн мэргэжлийн сургалтын байгууллага, бичил зээлийн олгогч нартай түншлэл

тогтоож, албан бус эдийн засгийн ажилчдад холбогдох үйлчилгээг бий болгосон.

БАҮЭҮХ өөрийн данс бүхий ажилчдад бизнесийн үйлчилгээ үзүүлэх шинэ төрлийн үйлчилгээг нэвтрүүлсэн. Мэдээж энэ нь БАҮЭҮХ-ны хувьд үндэсний төв болон Бүтээлчдийн ордон хоршооны хувьд томоохон сорилтыг дагуулсаар байгаа ба одоо хэр шийдвэрлэгдээгүй хэд хэдэн асуулт байсаар байгаа. Жишээ нь, үр ашигтай зах зээлийн шинжилгээ, худалдан авалт, борлуулалтын менежментийг хэрхэн мэргэжлийн түвшинд хийж уг хоршоог эдийн засгийн хувьд үр ашигтай болгох вэ гэх асуудал байна. Үүнээс цаашлаад БАҮЭҮХ-ийн ирээдүйн стратеги нь гарааны хөрөнгөнд илүү бодит, үр дүнтэй шаардлага тавьж, хоршоодын бизнест шаардлагатай байгаа үр чадвар болон үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагын удирдлагын үр чадварыг илүү тодорхой болгоход чиглэх болсон.

БАҮЭҮХ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдын дуу хоолойг төр, засагт хүргэх, үндэсний эрүүл мэндийн үйлчилгээ, нийгмийн хамгааллын хамрах хүрээг албан бус эдийн засагт ажиллагчдаар өргөжүүлэхийг зорин ажиллаж байна. БАҮЭҮХ-ноос улсын эрүүл мэндийн даатгалыг хүмүүн капиталын хамгааллыг сайжруулахад чиглүүлэх санал шаардлага гарган ажилласнаар Засгийн газрын үндсэн бодлого чиглэлд тусгуулж чадсан төдийгүй үйлдвэрчний эвлэл, бизнесийн байгууллага хооронд үр дүнтэй яриа хэлэлцээг эхлүүлж чадсан юм.

ФИЖИГИЙН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН КОНГРЕСС (ФҮЭК)

Танилцуулга

Фижи улсын хөдөлмөрийн зах зээлд төрийн компаниудын хувьчлал өргөн явагдаж байгаа ба нийт ажиллах хүчний 70 гаруй хувийг албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгчид эзэлж байна. Цомхотголд орсон хувийн болон төрийн өмчийн байгууллагын ажилчид, туслан гүйцэтгэгч, гэрээгээр ажиллагчид Фижигийн албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг бүрдүүлдэг. Өөр нэг томоохон хэсэг нь зохион байгуулалтад ороогүй зах дээр эсвэл гудамжинд хувиараа худалдаа эрхлэгчид байна.

ФҮЭК нь тээвэр (далайн боомт), их сургууль,

хамгаалалтын алба, аялал жуулчлалын салбарт албан хөдөлмөр эрхлэгчдийг түлхүү төлөөлдөг 26 ҮЭ-ийн холбоог нэгтгэсэн тус улсын хамгийн том үндэсний төв юм. ФҮЭК нь чихрийн нишингийн аж ахуй албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг нэгтгэсэн нэг ҮЭ-ийн холбоотой.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

ФҮЭК-ийн зохион байгуулалтын гол стратеги нь сүүлийн жилүүдэд салбарчлан зохион байгуулах чиглэлд түлхүү анхаарч байна. ФҮЭК эхэндээ салбарт нь нэгтгэх буюу

алслагдсан газар ажиллаж байгаа болон хөлсний гэрээт ажилчдыг ФҮЭК-ийн одоо байгаа үйлдвэрчний эвлэлийн бүтцэд нэгтгэх стратегийг баримталж байсан. ФҮЭК-ийн гишүүн ҮЭ-ийн хороо, холбоод нь ААН-үүдтэй зөвшилцөх замаар албан бус, тодорхой гэрээгүй, эсхүл хөлсөөр ажиллах гэрээтэй, түр хугацааны хөдөлмөр гэрээ бүхий ажилчдыг албажуулж, бүтэн цагийн ажилтан болгож тэдний эрх ашгийг хамгаалан ажилладаг. Энэхүү арга хэлбэрийг тээврийн (далайн боомт, нисэх буудлын) ажилчид, хамгаалалтын алба, зочид буудал, аялал жуулчлалын салбарын хөдөлмөр эрхлэгчдийн хувьд амжилттай хэрэгжүүлж чадсан.

ҮЭ-ийн зүгээс хөдөлмөрлөх эрх, шүүхэд төлөөлөн хамгаалах, үйлдвэр, аж ахуйн нэгжийн түвшинд цалин хөлс, ажил амралтын цаг, нийгмийн хамгааллын бусад асуудлаар хэлэлцээ хийх зэрэг уламжлалт үйлчилгээнүүддээ төвлөрдөг байсан.

Харин одоо ФҮЭК нь орон нутгийн үүсгэл санаачилга, иргэдийн хандлагыг үндэслэн албан бус эдийн засгийн байгууллагуудтай эвсэл байгуулахаар төлөвлөж байна. Жишээ нь гудамжны худалдаачид, захын наймаачид

зэрэг албан бус эдийн засагт ажил эрхлэгчдэд өөрсдийн холбоог байгуулах боломж олгон, туслан дэмжиж, тэдэнд үйлдвэрчний эвлэл, дүрмийн ардчиллын талаар зааж сурган, бизнесийн сургалт явуулж, холбогдох үйлдвэрчний эвлэл дор нэгдэхийн давуу талын талаар ойлголт өгөх төлөвлөгөөтэй байгаа юм. Хэдийгээр албан бус эдийн засгийн холбоодод зохион байгуулах туршлага, улс төрийн хөшүүрэг хэрэгтэй ч ФҮЭК-ийн хувьд макро эдийн засгийн томоохон асуудалд илүү их дэмжлэг авахын тулд гурван талт үндэсний хороонд хүрээгээ тэлэх хэрэгтэй болж байна. Ингэхийн тулд гишүүнийхээ тоог нэмэх хэрэгтэй юм.

ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц, цуглуулах аргачлал

Албан бус эдийн засгийн гол асуудал болох орлогын тогтворгүй байдлыг бодолцож үзсэний үндсэн дээр ФҮЭК нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдад илүү ойр ажиллаж, тэдэнд шаардлагатай үйлчилгээг үзүүлэхийн тулд цалинтай ажилчдаас тогтсон татвар авч (дунджаар 7 хоногт 3 ам.доллар) өөрсдийн санхүүгийн нөөц, төсвөө бүрдүүлсэн байна.

ГАНЫН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН КОНГРЕСС (ГҮЭК)

Танилцуулга

Гана улсын нийт ажиллах хүчний 90 гаруй хувь нь албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхэлдэг төдийгүй бараг бүх шинэ ажлын байр албан бус эдийн засагт бий болдог тул ГҮЭК нь 1990-ээд оны эхэн үеэс албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ҮЭ-д зохион байгуулах ажлыг тэргүүлэх чиглэлийнхээ нэг болгосон төдийгүй албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн хөдөлмөрлөх эрх, байрны нөхцөлийг сайжруулж, нийгэм, эдийн засгийн эрх ашиг илүү сайнаар хамгаалахын тулд ажиллагчдыг тухайн салбарын ҮЭ-ийн хороо, холбоодод нэгтгэн зохион байгуулсан. ГҮЭК нь өөрсдийн эрх ашгаа хамгаалуулж чадахгүй байгаа албан бус эдийн засагт ажиллагчид дуу хоолойгоо олон нийтэд хүргэхэд нь дэмжлэг үзүүлэн ажилласаар ирсэн билээ.

Хэнийг, хэрхэн зохион байгуулах вэ?

АЛБАН БУСЧУУДЫН ХОЛБООНЫ ЛОГО
ТУС -ИЙН АЖИЛЧДЫН ХОЛБОО (ГАНА)

ГҮЭК нь голцуу хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд чиглэж ажилладаг. Дагалдан суралцагч, цалин хөлстэй ажиллагч зэрэг албан бус эдийн засагт ажиллагчид илүү далд хэлбэртэй, эмзэг нөхцөлд байдаг хэдий ч тэднийг зохион байгуулахад нэлээдгүй хүндрэлтэй гэдэг нь туршлагаар нотлогдсон.

Албан бус эдийн засагт ажиллагчдын хэрэгцээг хөндөж, тэднийг ажил эрхлэгчээр хүлээн зөвшөөрүүлэхийн тулд ГҮЭК нь Албан Бус Ажилчдын Нэгдсэн Холбоо (АБАНХ)-нд бүртгэлтэй холбоодоор дамжуулан нэгтгэн удирдах стратегийг хэрэгжүүлж байна.

Уг стратегийг хэрэгжүүлэх эхний алхам нь албан бус эдийн засгийн зорилтот бүлгүүдийг бүртгэх сонирхолгүй, эсвэл боломж, бололцоо дутмаг байгаа үндэсний төвд шууд нэгтгэх явдал байсан. Үндэсний төв нь албан бус холбооны инкубатор болж, тэдний үндсэн чиглэлийг баталж, уг холбоодыг бүртгэх замаар өөрсдийнх нь харьяалал дор албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулдаг юм.

Дараагийн стратегийн алхам нь 2015 оны ГҮЭК-ийн үндсэн журмыг шинэчилж, АБАНХ-г эгнээндээ нэгтгэн, албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг ГҮЭК-ийн нэгдсэн бүтцээр удирдан чиглүүлж эхэлсэн.

Өнөөдөр АБАНХ нь голцуу худалдаачид, модон эдлэл урлал, тээврийн ажилчид, хөгжимчид, жүжигчид, хөдөлмөрийн бэрхшээлтэй иргэд зэрэг хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчдэд зориулсан 20 албан бус эдийн засгийн холбоог төлөөлж байна.

Үүнээс гадна албан бус эдийн засгийн үндсэн гурван холбоо болох ХАААЕХ (Хөдөө аж ахуйн ажилчдын ерөнхий холбоо), МБСАХ (Мод боловсруулах салбарын ажилчдын холбоо), ГХЗТХ (Ганын хувийн зам тээврийн холбоо) нь албан болон албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг гишүүнээр элсүүлэх ажлыг зохион байгуулсаар иржээ.

Энэхүү арга барилуудаас хэд хэдэн сургамж олж авах боломжтой:

1. Ажилчдыг одоо байгаа холбоодын тусламжтай зохион байгуулах нь эхэн үед бие даан зохион байгуулахаас илүү үр дүнтэй болох нь нотлогдсон.
2. Албан бус эдийн засгийн холбоодыг АБАНХ-ын гишүүнчлэлээр хүлээн авснаар яваандаа үйлдвэрчний эвлэлийн уламжлалт аргачлал, стратегийг хэрэгжүүлэх боломжтой болсон.
3. АБАНХ-той ижил нэгж байгуулах нь албан бус эдийн засгийн холбоог олон нийтэд нээлттэй болгож, холбоогоор дамжуулан ГҮЭК-д хандаж, үндэсний бодлогод нөлөөлөх боломж бий болсон.
4. АБАНХ, ГҮЭК-ийн эгнээндээ элсүүлсэн хүний тоо нь бусад оролцогч талуудаас

улс төрийн давуу байдал бий болгодог.

ГҮЭК-ийн зохион байгуулалтын стратеги нь хэд хэдэн сөрөг үр дагавар авчирсан. Албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулснаар хүн амын томоохон хэсгийг нэгтгэж, үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд давуу байдал үүсгэсэн ч энэ нь нэлээд өртөг өндөртэй хөрөнгө оруулалт байсан. Тиймдээ ч гаднын санхүүжилт, дэмжлэг ихээр шаардсан (заримдаа үүнээс бүрэн хамааралтай байсан). Одоогоор АБАНХ нь гишүүдээс болон гишүүн байгууллагуудаасаа татвар авч, өртөг багатай сургалтын үйл ажиллагаа, уулзалт зэрэгт ГҮЭК-ээс хараат байдлыг бууруулахаар авч буй стратегийн арга хэмжээ нь ГҮЭК болон АБАНХ-д сорилт хэвээрээ байна.

Дүрэм ба төлөөллийн зарчим

ГҮЭК нь үндсэн журмынхаа дагуу өөрийн ерөнхий зөвлөл, ТУЗ, байнгын хороонд албан бус эдийн засгийн холбоодын тогтсон ажиглагчдыг томилдог. Энэ нь тэднийг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөний үндсэн журам, ардчилсан уламжлал, бүтцэд хамруулах нэг алхам болж өгдөг.

Ардчилсан үндсэн зарчим нь үйлдвэрчний эвлэлийн нэгдэлд гишүүнээр элсэхэд үндсэн шалгуур болдог тул ГҮЭК-ийн хуулийн алба АБАНХ болон түүний гишүүн холбоодыг үндсэн журмаа шинэчлэн найруулах, боловсруулахад нь болон бүртгэлийг нь эцэслэж, холбоо болж зохион байгуулагдах, гишүүдээс татвар хураах зэрэгт туслалцаа үзүүлдэг. Үндсэн зарчим нь оролцогчдод тэгш боломж бий болгож, чөлөөт, эрх тэгш сонгууль явуулж, зохих арга хэмжээ авч, улс төрийн талцалаас ангид байх, удирдлагын бүтцэд тогтмол хурал, уулзалт зохион байгуулах тал дээр ГҮЭК-ийн үндсэн зарчимтай уялдах ёстой. Жишээ нь албан бус эдийн засгийн зах зээлд эмэгтэй удирдагчид ГҮЭК-ийн ардчилсан бүтэц, соёлтой уялдахгүй юм.

Уг холбоод зөвхөн ГҮЭК-тэй холбоотой учир байгууллага дотроо ажиглагчийн статустай байх болно. Конгрессын зүгээс АБАНХ болон гишүүн холбоодын төлөөллийг шударгаар бүрэлдүүлж, төлж буй татвартай нь дүйцэх хэмжээгээр хуваарилна. Одоогоор АБАНХ нь гишүүн тус бүрээс жилд 10 долларын татвар авдаг. Үүний 15%-ийг ГҮЭК (удирдах хороо нь татварын хувь хэмжээг тогтоодог) авдаг.

Албан бус эдийн засгийн холбоогоор дамжуулан бие даасан байдлыг

нэмэгдүүлэхийн тулд гишүүнчлэлийн татварыг цуглуулах нь маш чухал. Энэ нь нэг талаараа гаднын санхүүжилтээс хараат байдлыг бууруулах ач тустай төдийгүй нөгөө талаараа албан бус эдийн засгийн гишүүдэд хүрч буй үйлчилгээ зөвхөн албан гишүүдээс гарч байгаа эсэх талаарх байгууллага дотор үүсэх асуултад хариулт өгөх боломж олгоно.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

Үйлдвэрчний эвлэлүүд АБАНХ-ны албан бус холбоонуудад удирдахуй/үйлдвэрчний

эвлэлийн удирдлага, зохион байгуулахуй, хөдөлмөрийн эрх, эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, хамтран зөвшилцөх, орон нутгийн эрх баригчидтай гэрээ хэлцэл хийх, мэргэжлийн наймаа хийх ухаан, бизнесийн удирдлага (санхүү, тооцоолон бодох, зах зээлийн шинжилгээ г.м), албан бус эдийн засгийн ажилчдын тэтгэврийн схем зэрэг олон сэдвээр сургалт зохион байгуулсан. ГҮЭК нь одоо байгаа багш, арга зүйчдээ ашиглан АБАНХ-ын болон бие даасан холбоодын гишүүдэд сургалт зохион байгуулж, мэдээлэл түгээдэг юм.

АЛБАН БУС САЛБАРЫН МАЛАВИЙН ХОЛБООД (АБСМХ)

Танилцуулга

Малавийн хөдөлмөр эрхлэгч арван хүн тутмын ес нь албан бус салбарын ажил эрхэлж байгааг 2013 оны Малавийн Ажиллах Хүчний Судалгаа харуулсан байна.

Хэнийг зохион байгуулах вэ?

Албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг нэгтгэх зорилгоор Малавийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс (МҮЭК) 2000 онд Малавийн Албан Бус Салбарын Холбоог (МАБСХ) байгуулжээ. Уг байгууллага нь албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохион байгуулах, дэмжих, бизнес сургалт болон хөдөлмөр эрхлэгчдийн эрх ашигтай холбогдсон асуудлуудыг зохицуулах гэх мэт зорилготойгоор байгуулагдсан. МАБСХ нь албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг эгнээндээ нэгтгэж эхэлсэн байсан бөгөөд 2014 гэхэд гишүүнчлэлийн татвар төлдөг 2200 орчим гишүүнтэй болсон байжээ. МҮЭК нь түүний салбаруудын гишүүн болох боломжтой бүхий л албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдэд нээлттэй байдаг аж.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

Албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхлэгчдийг болон эздийг зохион байгуулахад ашиглагддаг аргуудад зарим албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг МАБСХ-нд татан оруулах зорилгоор тулж ажиллах стратеги багтана. МАБСХ нь албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн өөр өөр

бүлгүүдийг гишүүнчлэлдээ элсүүлэхийг зорьдог. МАБСХ-нд элсэхээр зөвшөөрсөн хувь хүн болон бүлгүүд нь гишүүнчлэлийн маягт бөглөж, МАБСХ-ны гишүүнчлэлийн үнэмлэх авна. Мөн айл өрхийн хөдөлмөр эрхлэгч, жижиг хэмжээний фермерүүд гэх мэт албан бус эдийн засгийн зарим төрлийг зохион байгуулдаг Малавийн Тамхины болон Нэгдсэн Хөдөлмөр эрхлэгчдийн Холбоо (МТНАХ), Худалдааны Үйлдвэрлэлийн ба Нэгдсэн Хөдөлмөр эрхлэгчдийн Холбоо (ХҮНАХ) гэсэн гурван холбоо бий.

МАБСХ албан бус эдийн засагт ажиллагчдыг зохион байгуулахад чиглэсэн шинэлэг хөтөлбөрүүдийг боловсруулан ажилласаар байна. Тэд үндэсний сүлжээг байгуулж, Малавийн дүүрэг бүрд ажиллах орон тооны бүс нутгийн зохицуулагчийг ажиллуулж байна. Тэдгээр зохицуулагчид нь улс даяарх албан бус эдийн засагт ажиллагчдад хүрч үйлчлэхэд туслалцаа үзүүлдэг юм.

МАБСХ-ны алсын хараа нь гишүүддээ үзүүлэх үйлчилгээ, тэднийг төлөөлөх, өөрсдийн бизнесээ сайжруулахад нь зориулж боловсрол олгодог. Харин зорилт нь гишүүдийнхээ эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах, холбооны үйл ажиллагаанд идэвхтэй оролцоход нь дэмжлэг үзүүлэн уриалах, гишүүдийнх нь эрх ашиг хөндөгдсөн аливаа хууль тогтоомжийг дэмжих, МАБСХ-той ижил төрлийн зорилт бүхий орон нутгийн болон олон улсын байгууллагуудтай холбоотой ажиллах зэрэг болно.

Үндсэн журам ба гишүүнчлэлийн татвар

МАБСХ-ны үндсэн журамд гишүүд нь 1000 квачагийн (Малави Улсын мөнгөн тэмдэгт) татварыг жил бүр Төв штабт төлнө хэмээн тогтоосон бөгөөд гишүүн бүр жилд 15.00 квачаг үндэсний төвд (МҮЭК) төлдөг. МҮЭК болон МАБСХ нь албан бус эдийн засагт ажиллаж буй хүмүүст хангалттай тэтгэмж олгох чиглэлээр өмгөөлөл үзүүлж, тэднийг албан ёсны болгохын төлөө ажилладаг. Тэдгээр татварыг холбооны үйл ажиллагаанд зарцуулдаг байна.

Төлөөлөл ба нийгмийн зөвшилцөл

Африкийн бусад орнуудаас ялгаатай нь МАБСХ нь 2004 оны 5 сард Малави Улсын Хөдөлмөрийн ямаар дамжуулан тус улсын Засгийн газарт бүртгүүлсэн байдаг. Тиймээс МАБСХ нь Малавид хууль ёсны статустай. Гэсэн ч Хөдөлмөрийн яам, ажил олгогчид, Малавийн Ажил Олгогчдын Зөвлөлдөх Холбоо (МАОЗХ)-ны гурван талт уулзалт болон үйлдвэрчний эвлэлүүдэд албан бус эдийн засагт ажиллагчдын төлөөлөл хангалттай хэмжээгээр байдаггүй. МАБСХ нь өөрийн гишүүдэд болон засгийн газарт уг асуудлыг хөндөн ажиллаж байна. Малавийн гурван талт уулзалтад МАБСХ-ыг төлөөлөгчөөр оролцуулах боломжтой гэж үзэж байгаа юм.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

МАБСХ нь өөрийн гишүүдийн хэрэгцээнд ихээхэн анхаардаг бөгөөд албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн чадвар, нөөцөд гарч буй өөрчлөлтөд дүн шинжилгээ хийж, тэдний эдийн засгийн нэн яаралтай хэрэгцээнд зориулсан хөтөлбөр, ажлын байрыг байгуулж, хэрэгжүүлэх замаар шаардлагатай тусламжийг үзүүлж ирсэн. Жишээлбэл, Малави Улсад нийгмийн хамгаалал, нийгмийн аюулгүй байдлын цогц хууль тогтоомж дутагдалтай байдаг ба одоо байгаа нийгмийн хамгааллын тогтолцоо нь албан бус эдийн засагт өргөн хүрээнд хүрч үйлчлэхгүй байгаа болно. МАБСХ-ийн зүгээс албан бус эдийн засагт ажиллагчид засгийн газрын нийгмийн хамгааллын тогтолцоог боловсруулах болон хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд гол оролцогч байдлаар идэвхтэй хамрагдахгүй байгаа

хэмээн мэдээлж байна.

Түүнээс гадна МАБСХ гишүүддээ хадгаламж зээлийн хоршооны үйл ажиллагааны талаарх сургалтын хөтөлбөрт хамруулж эхэлсэн. Мөн нэгэн орон нутгийн банктай хамтран МАБСХ-ны зүгээс холбооны эмэгтэй гишүүдэд зориулсан хадгаламж зээлийн данс (хамтын) нээсэн. Үүнийг зорилтот бүлгийн хувийн аж ахуйн нэгжүүдийг сайжруулах зорилгоор хэмнэлттэй байдал, хадгаламж болон боломжит нөхцөлөөр зээл авах боломж зэргийг дэмжсэн холбооны эмэгтэй гишүүдийг дэмжих механизм гэж үзэж байна.

МАБСХ нь өөрийн түншүүдтэйгээ хамтран гишүүдийнхээ дунд хамтын бизнесийг хөгжүүлэх, тэдний бизнесийн чадварыг дээшлүүлэх үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн. Жишээ нь албан бус эдийн засагт ажиллагчдын бүртгэл хөтлөх чадвар ерөнхийдөө сул. Боловсролын түвшин доогуур, бизнесийн удирдлагын чадвар сул зэрэг нь үүнд улам бүр сөргөөр нөлөөлж байна. Ийм байдлаар албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчид өөрсдийн өдөрт ажилласан цаг, тухайн өдрийн борлуулалт эсвэл бүтээмжийн хэмжээ, хөдөлмөр эрхлэгчдийн эрх зөрчиж байгаа байдал, алба гэрээ, хэлцэл зэрэг үндсэн мэдээллүүдийг бараг бүртгэж хөтөлдөггүй. Энэ асуудлыг шийдвэрлэх үүднээс МАБСХ нь маркетинг, үнэт цаас, өртөг тооцоолол, санхүүгийн удирдлага, бизнес төлөвлөгөө, хуулийн шалгуур гэх мэт чиглэлээр сургалтын үйл ажиллагаа явуулж байна.

МАБСХ нь нэмэлт чадавхижуулалт, сургалт зэрэг үйл ажиллагаанаас ашиг тус хүртэнэ хэмээн найдаж байна. МАБСХ нь өөрийн зорилтуудынхаа хүрээнд жижиг бизнесийн хөгжил, бизнесийн удирдлагын

чадварын сургалтыг дэмжих, компьютертой, интернэтэд холбогдсон ажилтнууд г.м үр дүнтэй ашиглах боломжийг бий болгоход чиглэсэн санхүүжилтийг хангахаар зорьж байна. Энд дурдсан жишээ болох компьютертой, интернэтэд холбогдсон ажилтнууд нь илүү мэдлэг мэдээлэлтэй байх, бусдад танигдах зэрэгт чухал хэрэгтэй юм.

МАБСХ гишүүнчлэлийнхээ хүрээг тэлэх, төр засгийн удирдагчидтай яриа хэлэлцээ хийх замаар илүү олон ажиллагчдын дуу хоолойг нэгтгэж ажилласаар байна. Малавид албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн хууль ёсны байдлыг хүлээн зөвшөөрүүлэхийн төлөөх тэмцэл үргэлжилсээр байна.

БАЛБЫН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛҮҮДИЙН ЕРӨНХИЙ ХОЛБОО (БҮЭЭХ)

Танилцуулга

Балба Улс дахь албан бус эдийн засгийг албан ёсны болгох нь үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд тулгардаг томоохон сорилт билээ. Ажиллах хүчнийх нь ихэнх хувь нь бичил бизнесийн салбар эсвэл компаниудад албан бус байдлаар ажиллаж байна. Сүүлийн жилүүдэд БҮЭЭХ-ны үндэсний төв албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг хүлээн зөвшөөрөх чиглэлээр засгийн газрыг лоббидох ажлаа эрчимжүүлсэн. 2017 он хүртэл хөдөлмөрийн хуулиуд нь зөвхөн 10-аас дээш тооны ажилтантай аж ахуйн нэгжийг хамарч, бичил аж ахуйн нэгжүүдэд ажиллаж буй ажиллах хүчний ихэнхийг хөдөлмөрийн хуулиудаар хүлээн зөвшөөрч, эсвэл хамгаалалгүйгээр орхигдуулж байсан. 2017 оны сүүлээр батлагдсан Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгад албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг хамрах байдлыг сайжруулсан.

Хэнийг зохион байгуулах вэ?

Сүүлийн 25 жилийн турш БҮЭЭХ нь бичил аж ахуйн нэгжүүдэд ажиллаж буй хувь хүмүүсийг албан бус эдийн засгийн хүрээнд Балба Улс дахь үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн рүү чиглэсэн байдлаар зохион байгуулах ажлыг хийсээр ирсэн. Хөдөлмөр эрхлэгчдийг ямар нэгэн хуулийн хамгаалалтгүй албан бус хөдөлмөр эрхлэгчид, өдөр тутмын цалин, түр гэрээ (албан ёсны үйлдвэрийн холбоонуудын доор зохион байгуулалттай) байгуулсан албан ёсны ажлын байр бүхий түр зуурын хөдөлмөр эрхлэгчид, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч болон өөрийн данстай хөдөлмөр эрхлэгчид гэсэн гурван төрөлд хуваана.

Тээврийн салбарын хөдөлмөр эрхлэгчид болон уулын хөтөч нарт голчлон анхаарч,

улмаар барилга, хөдөө аж ахуйн салбарын хөдөлмөр эрхлэгчид, гэрээр хөдөлмөр эрхлэгчид ба сууцны үйлчилгээний хөдөлмөр эрхлэгчдийг аажмаар хамруулна. Өнөөдөр БҮЭЭХ-ны гишүүдийн бараг тал нь хөдөө аж ахуйн эсвэл хөдөө аж ахуйн бус албан бус эдийн засагт хөдөлмөр эрхэлж байна. Албан бус эдийн засгийн есөн холбоо (нийт 19-өөс) нь авто механикч, гоо сайханч, үсчин, уулчин, гудамжны жижиг дугуйн тээврийн бизнес эрхлэгч, хөдөө аж ахуйн ба тээврийн хөдөлмөр эрхлэгч, зураач, сантехникч, гудамжны худалдаа эрхлэгч, гэрийн үйлчилгээний хөдөлмөр эрхлэгч гэх мэт хувиараа бизнес эрхлэгчдийг зохион байгуулдаг.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

БҮЭЭХ нь хуулийн асуудалтай холбогдуулан албан болон албан бус эдийн засгийг хооронд нь ялгаж авч үздэггүй бөгөөд тэдний

хөдөлмөр эрхлэлтийн статусаас үл хамааран хамтын ажиллагаа тогтоох ижил нөөц бололцоогоор хангадаг. БҮЭХ нь хөдөлмөр эрхлэгч, үйлдвэрчний эвлэл хоорондын түвшний холбоог байгуулах боломжгүй байгаа ч хуулиар тухайн ажлын нөхцөл байдал дээр тулгуурлан үндэсний нэгдэл холбоог бий болгохыг зөвшөөрсөн байдаг. Түүний дараагаар тэд хувь гишүүдийг зохион байгуулалтад оруулах зорилгоор бүс нутгийн болон орон нутгийн хороодыг байгуулна. Орон нутгийн хороод нь татвар цуглуулахад чухал үүрэг гүйцэтгэдэг.

Татварын бүтэц, хурааж цуглуулах талаар

БҮЭХ-ны зүгээс ажлын байрны статусаас үл хамааран ҮЭ-ийн гишүүнчлэлийн татварыг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний нэг хувиар гэсэн тэнцвэртэй татвар, тэгш эрх, үүрэгтэй байх бодлогыг баримталдаг ба өөрийн данснууддаа орон нутгийн хороодоор дамжуулан нэг бүрчлэн цуглуулна. Татвараа цагтаа төлөөгүй тохиолдолд гишүүн нь тухайн төлөх ёстой хугацаанаас хойших хугацаанд ямар нэгэн гишүүний үйлчилгээ, ашиг тусыг хүртэхгүй. Татвар цуглуулах үүрэг бүхий орон нутгийн хороод нь үр дүнтэй ажиллах үүрэг хүлээнэ. Өөрсдийн төлсөн татварын хариуд албан бус эдийн засагт ажиллагчид өөрсдийн өдөр тутмын амьдралдаа түүний ашиг тусыг бодитоор эдэлж байдаг.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

БҮЭХ-ны зүгээс хөдөлмөрийн болон нийгмийн аюулгүй байдлын хуулиудын хүрээг тэлж албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг хамруулахаар олон жилийн турш лобби хийсний ачаар 2017 онд Парламент нь хоёр шинэ хууль баталсан. Албан бус эдийн засагт ажиллагчид үзүүлэх үйлчилгээний хэсэг болох Хөдөлмөрийн хууль нь тэдний эрхийг хүлээн зөвшөөрч, цагаач, гадаад эх үүсвэр эсвэл хагас цагийн

ажилтан гэх мэт ажлын байрны статусаас үл хамааран цөөн ажилтантай аж ахуйн нэгжийн бүх ажилтныг хамаардаг болсон. Шинээр танилцуулсан хууль тогтоомж бэлэн болсноор Балба Улсын үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд тулгарч буй хамгийн том асуудал бол уг хуулийн хэрэгжүүлэлт болно. Бүх хөдөлмөр эрхлэгчид юуны өмнө өөрсдийн эрхээ мэдэж авахад гол анхаарлаа хандуулж байна.

Харамсалтай нь хөдөлмөрийн хууль нь хувиараа хөдөлмөр эрхэлж буй хүмүүсийг хараахан хамрахгүй байгаа учраас нэлээд олон тооны хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч гишүүнтэй БҮЭХ Нийгмийн Аюулгүй Байдлын Хуульд хувиараа хөдөлмөр эрхэлж буй хүмүүсийг хамарсан, тэдэнд Үндэсний Эрүүл Мэндийн Даатгалын тогтолцоонд нэвтрэх боломж олгосон нэг заалтыг оруулахаар лоббидон ажиллаж байна. БҮЭХ-ны дор байх Холбооны гишүүний хувиар албан бус болон хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид бусад гишүүдтэй ижил хэмжээний татвар төлж, ижил хэмжээний үүрэг хүлээж байна. Холбооны боломжоос шалтгаалан тэдэнд мэргэжлийн сургалт (гоо сайхны, авто механикийн), хуулийн зөвлөгөө, тусламж, авто замын ослоос шалтгаалан хоригдох ял эдэлсэн тохиолдолд гэр бүлд нь бэлэн мөнгөний тусламж үзүүлэх (тээврийн ажилчид), БҮЭХ-ноос сургалт зохион байгуулах гэх мэт үйлчилгээг үзүүлж байна.

БҮЭХ болон түүний төрөлжсөн холбоод нь холбоодын бүртгэл, гудамжны худалдаа эрхлэгчид болон захиргааны хоорондын зөвшилцөөн, хууль тогтоомж, үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн, хөдөлмөр эрхлэлтийн эрх, үүрэгтэй холбогдсон мэдээлэл олгох сургалтыг үйлдвэрчний эвлэлийн сургуулиар дамжуулан олгох зэрэг үйлчилгээнүүдийг үзүүлдэг. Эцэст нь БҮЭХ нь орон нутгийн холбоодын салбар бүрд 230 ам.долларын /төлсөн татварын хэмжээтэй уялдуулан тогтоосон/ хэмжээтэй нийтлэг эрх ашгийн төлөөх нэгдсэн сангаар дамжуулан гишүүддээ тусламж үзүүлж байгаа юм.

ПЕРУ УЛСЫН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН ХОЛБОО (ПҮЭХ)

Танилцуулга

Перу улсад хөдөлмөрийн зах зээлд албан бус эдийн засаг нь давамгайлдаг бөгөөд нийт ажиллах хүчнийх нь 70 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч эсвэл хөдөө аж ахуй, загасны аж ахуй, уул уурхай, бичил аж үйлдвэрүүд, жижиглэн худалдаа, бичил үйлчилгээний салбарт ажиллаж буй мэргэжилгүй ажилтнууд гэх мэт жижиг бизнесийн салбарт үйл ажиллагаа эрхэлж байна. Түр болон сэлгээний орон тоо өндөртэй ажлын байр, ажлын байрны тааруу нөхцөл, нийгмийн халамжийн дутмаг байдал, холбооны эрх чөлөөний суурь эрх, үүргийг үл ойшоосон зэрэг байдал нь хууль тогтоомж болон одоо хэрэгжиж байгаа дүрэм журмаар зохицуулагддаггүй албан бус эдийн засгийн зарим гол шинж чанар юм.

Хэнийг зохион байгуулах вэ?

Перугийн ҮЭХ буюу үндэсний ажилчдын нэгдсэн эвсэл нь 12 төрөлжсөн холбоотой ба 40 мянга гаруй хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлдөг. Перу улс дахь эрчимтэй хувьчлал болон албан бус болгох үйл явцын дараах зохион байгуулалтын хувь буурснаас болоод уг эвслийн үйл ажиллагаанд хүндрэл учирсан. Зохион байгуулалтын хувь 5 хувьтай байхад, ПҮЭХ нь зохион байгуулалтад ороогүй, хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй холбоодоор төлөөлөгдсөн албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг хамарсан шинэ дүрэмтэй болох хэрэгтэй болсон. Перу улс дахь албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн асуудлыг зохион байгуулдаг цорын ганц үндэсний төв нь уг эвсэл юм. Албан ёсны, олон үндэстэн давамгайлсан, олон нийтийн аж ахуйн нэгжүүд дэх түр ажлын байр бүхий өмнө нь цалинтай ажиллаж байсан хөдөлмөр эрхлэгчид, мөн хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, өөрийн данстай ажилтнуудад голчлон анхаарна.

ПҮЭХ болон түүний төрөлжсөн холбоод нь тус улсад дутагддаг зохистой ажлын байр ба цалингийн доод хэмжээг сайжруулахад чухал хэрэгтэй учраас тэндхийн нийгмийн зөвшилцлийн хүчирхэг, нөлөө бүхий

нийгмийн түнш байдлаар албан бус эдийн засгийг зохион байгуулахад чиглэж ажилладаг.

Зохион байгуулалтын түвшин бага буюу 5 хувь байгаатай холбогдуулан Перу улсын хөдөлмөрийн зах зээлийн нийгмийн зөвшилцөлд нийгмийн гол түншийн хувиар өөрийн хүч, нөлөөг олж авахын тулд үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагуудыг хүчирхэгжүүлэх, дэмжихэд чиглэх зорилгоор албан бус эдийн засгийг зохион байгуулах нь ПҮЭХ болон түүний төрөлжсөн холбоодын хувьд чухал юм.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

Өөр өөр зохион байгуулалтын загвар болон стратегиудаар дамжуулан CUT нь хосолмол-зохион байгуулалтын стратегиар албан бус эдийн засгийн зарим хангагдаагүй хэрэгцээг шийдвэрлэж байна. Нэг стратеги нь албан бус эдийн засгаас хувь гишүүнийг өөрсдийн одоогийн байгаа бүтцийн байгууллагад холбогдох ажлын дагуу элсүүлэн авна. Тэдэнд ID картыг таних баримт бичиг болгон өгнө. Бөөний худалдааны зах зээлд газар зохион байгуулагч болон гар тээврийн операторуудад зориулсан салбаруудыг нэгтгэн бэхжүүлэхэд чиглэсэн ажлыг одоо хэрэгжүүлж байна. Дараагийн стратеги нь холбогдох холбоодын бүтэц, шийдвэр гаргагчид нь нэрдэвшүүлж буй төлөөлөгчдийн өргөдөл болон гишүүнчлэлийн татварыг баталсан тохиолдолд албан бус эдийн засгийн холбоодыг холбооны салбарууд, үндэсний холбоод болон эвслүүдэд аажмаар зохион байгуулах болно. Одоогийн байдлаар гудамжны худалдаа эрхлэгчид болон дархны холбоодыг нэгтгэхээр хүсэлт гаргаад байна.

Үйлчилгээ болон ашиг тус

Үйлчилгээний хувьд CUT болон түүний төрөлжсөн холбоод нь өөрсдийн одоогийн гурван талт хуулийн талбарыг ашиглаж байгаа бөгөөд албан бус эдийн засгийн хөдөлмөрийн эздийн суурь нөхцөлийг

сайжруулахын тулд албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг Хөдөлмөрийн яамтай холбогдсон харилцаанд төлөөлөх, мөн тухайлбал, гудамжны худалдаа эрхлэгчийг хүлээн зөвшөөрүүлэх, тэдний нийгмийн хамгааллын төлөө лобби үйл ажиллагаа явуулж ирсэн. Мөн үйлдвэрчний эвлэлийн удирдагчид албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн олон нийтийн дундах нэр хүндийг өргөх, Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллагын 204 дүгээр зөвлөмжид дурдсанаар албан бус эдийн засгийг албажуулахын төлөө тэднийг шаардлагатай гурван талт хэлэлцээнд төлөөлж ирсэн. Үүний адилаар, харилцаа холбооны салбарын нийлүүлэлтийн сүлжээний гадаад эх үүсвэрээр ажлын байраар хангах, түр ажил зэргийг нээлттэй шүүмжлэх байдлаар албан бус эдийн засагт ажиллагчид олон нийтэд нээлттэй дуу хоолойгоо боломжоор хангаж ирсэн. Орлого, бүтээмж аль алинд нь эергээр нөлөөлдөг бодит ашиг тус нь

хуулийн зөвлөгөө, үйлчилгээ, гишүүд тэдний гэр бүлд зориулсан сэтгэл зүйн туслалцаа, олон нийтийн агентлагуудын өмнө төлөөлөх, үйлдвэрчний эвлэлийн чадавхжуулах сургалт, хөдөлмөр болон иргэний эрхийн хамгаалал, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид болон өөрийн данстай ажилтнуудад нийгмийн хамгааллын үйлчилгээ үзүүлэх гэх мэт уламжлалт үйлчилгээний хүртээмжүүд болно.

Албан бус эдийн засгийн холбоод нь мөн өөрсдийн гишүүдээ үйлдвэрчний эвлэлийн соёл, ардчилалд сургах үүднээс үйлдвэрчний эвлэл болон холбоодын ардчилсан бүтцийн суурь зарчмуудын чадавхыг бэхжүүлэх чиглэлээр үйлчилгээ авдаг. Эсрэгээрээ, ПҮЭХ дахь үйлдвэрчний эвлэлүүд нь мөн бизнесийн сургалт болон хууль эрх зүйн гэх мэт чиглэлээр чадавхаа бэхжүүлэх хэрэгтэй болдог.

ФИЛИППИН ИЙ ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН КОНГРЕСС БА АЛБАН БУС ЭДИЙН ЗАСГИЙН САЛБАР ДАХЬ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭГЧДИЙН НЭГДЭЛ

Танилцуулга

Филиппин Улсад тус улсын нийт хүн амын 38 хувь нь буюу 15.6 сая хүн албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгч байдаг. Хэдийгээр Африк, Латин Америкийн орнуудтай харьцуулахад Филиппиний албан бус эдийн засаг дахь хөдөлмөрийн хүчний эзлэх хувь харьцангуй доогуур байгаа ч тэдний тус улс дахь ажилгүйдлийн түвшнийг багасгахад оруулж буй хувь нэмрээс нь үүдэн засгийн газрынх нь зүгээс албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг дэмжихэд чиглэсэн арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж байна.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

Филиппин дэх албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн өндөр хувь хэмжээнээс үүдэн Филиппиний Үйлдвэрчний Эвлэлийн Конгресс (ФҮЭК) 1987 онд өөрийн хууль буюу Дүрэмдээ өөрчлөлт оруулж, гишүүнчлэлдээ албан бус эдийн засгийг багтаажээ.

Филиппин дэх албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчид, эздийг зохион байгуулах ажил 1990-ээд оны дунд үе хүртэл хүндрэлтэй байсан. Эдгээр хүндрэлүүд нь бодлогын дутуу байдал, ойлгомжгүй тодорхойлолт, албан бус эдийн засгийн нэгжийн эздийг ажилтнууд гэж хүлээн зөвшөөрөхгүй байдал, хязгаарлагдмал хуулийн хүрээ зэргээс үүдэн гарч байсан. ФҮЭК нь судалгааны үйл ажиллагаа явуулах, хөдөлмөрийн хууль эрх зүйн лобби үйл ажиллагаа явуулах, албан бус эдийн засаг дахь эмэгтэйчүүд болон хүүхдийн амьдралд нөлөөлөх бодлого боловсруулах чиглэлээр ажиллаж байсан. Түүнчлэн Филиппиний Албан Бус Салбарын Эвслийн нэгдлийг бэхжүүлэх замаар үйлдвэрчний эвлэл, нийгэмлэгийн холбооны төлөөлөгчдийн чадамжийг сайжруулсан.

Бүтээлч (сургалт, зээл, хөрөнгө ба зах зээл) нөөцийн сул хүртээмж, нийгмийн хамгааллын үйлчилгээнүүдийн (нийгмийн халамжийн систем, PhilHealth) болон орон сууцны сул

хүртээмж, статистикийн мэдээлэлгүй байх, шийдвэр гаргах түвшин дэх төлөөлөлгүй байдал, хүүхдийн хөдөлмөрийг багасгах гэх мэт тулгамдаж буй асуудлуудад суурилсан компанит ажлуудыг зохион байгуулахад чиглэсэн лобби үйл ажиллагааг эхлүүлээд байна.

2017 оны 8 сард Үндэсний Ядуурлын эсрэг Хороо – Албан Бус Салбарын Зөвлөлийн хөдөлмөр эрхлэгчид нэгдэн Албан Бус Эдийн Засгийн Салбар дахь Хөдөлмөр Эрхлэгчдийн Нэгдэл (АБЭЗСХЭН) хэмээх албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохион байгуулах бие даасан институт байгуулсан. АБЭЗСХЭН нь ФҮЭК-ийн төрөлжсөн байгууллага юм.

АБЭЗСХЭН нь Хөдөөгийн Хөдөлмөр Эрхлэгчдийн Холбоо (ХХЭХ) бөгөөд Филиппиний Хөдөлмөрийн хуулийн дагуу зөвхөн нэгдсэн эрх ашгийн төлөө хөдөлмөр эрхлэгчдийн холбооны зохион байгуулалтад орохыг зөвшөөрнө. Ижил төрлийн хуулийн хүрээнд хамтын хэлэлцээрийн зорилготой тэдгээр хөдөлмөр эрхлэгчдийн төлөө хэмээн хөдөлмөрийн байгууллагын статус тодорхойлогдоно. Үндсэн дүрэм болон дагалдах хуулиудад өөрчлөлт оруулсны дараагаар АБЭЗСХЭН-ийг одоо Холбоо хэмээн авч үзэх болсон.

АБЭЗСХЭН нь уламжлалт албан бус эдийн засгийн нэгжийн эзэд болон түүний ажилтнууд, түүнчлэн саяхнаас, хороонд суурилсан ба гэрийн үйлчилгээний хөдөлмөр эрхлэгчид, фермерүүд, загасчид, албан бус барилгын эмэгтэйчүүдийг удирдан зохион байгуулна. Түүний зохион байгуулах аргад “асуудалд суурилсан”, дэд салбарын, боловсролын болон үйлчилгээ нийлүүлэгчдэд хүртээмжийг хөнгөвчлөх зэрэг багтана.

Төлөөлөл ба нийгмийн зөвшилцөл

Олон Улсын Хөдөлмөрийн Байгууллагын

204 дүгээр зөвлөмжийг баталснаас хойш АБЭЗСХЭН нь Үндэсний Ядуурлын Эсрэг Хороо (ҮЯЭХ), Сенатын Хороо, АСЕАН-ы Жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийн бодлогын индекс 2018, түүнчлэн орон нутгийн Засгийн газрын дүрэмд дурдсан тусгай бүс нутгийн болон орон нутгийн оролцогчдын бодлогын зөвлөгөөн, хөтөлбөрийн хөгжил, бусад төрлийн форумууд зэрэг төрөл бүрийн форумд

албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлж байсан.

Филиппин Улс дахь үйлдвэрчний эвлэлүүд нь албан ёсны түр ажлын байрыг багасгахад чиглэсэн хууль тогтоомжийг боловсруулахад өмгөөлөл үзүүлэх чиглэлээр хамтран ажилладаг.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

Нийгмийн халамжийн үйлчилгээнд албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг хамруулахын тулд, ФҮЭК нь АБЭЗСХЭН болон ҮЯЭХ-ийн Албан бус салбарын хөдөлмөр эрхлэгчидтэй (ҮЯЭХ-АБСХЭ) хамтран албан ба албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг 2013 оны Үндэсний Эрүүл Мэндийн Даатгалын Хуульд хамруулахад чиглэсэн үндэсний эрүүл мэндийн бодлогын төлөө лобби үйл ажиллагаа эрхэлж ирсэн. Тус хуулийн 5 дугаар заалт нь Филиппиний Эрүүл мэндийн даатгалаас үзүүлдэг санхүүгийн зохицуулалтын үйлчилгээний тусламжтайгаар эрүүл мэндийн тэтгэмж хүртэх албан бус эдийн засгийн гишүүдийн элсэлтийн асуудлыг зохицуулдаг. Мөн Филиппиний Эрүүл мэндийн даатгалын удирдах зөвлөлд албан бус эдийн засгийн гишүүдийн байнгын төлөөлөлд нэг суудал олгосон.

АБЭЗСХЭН-ийн үзүүлдэг зарим үйлчилгээнд нийгмийн хамгааллын хөтөлбөрүүд багтана. Тэдгээр нь амьжиргаа, ажил эрхлэлт, нийгмийн эрүүл мэндийн даатгал, хууль эрх зүйн систем, орон нутгийн хууль эрх зүйн болон дүрэм журмуудын төсөл боловсруулах, засгийн газар, хувийн хэвшилтэй хэлэлцээ хийх, чадавхжуулах, албан бус эдийн засгийн хуулийн төсөлд суурь эрх үүргийг тусгасан Магна Картаг хэрэглэх зэрэг болно.

Түүнчлэн нийгмийн хамгааллын үйлчилгээг бага орлоготой бүлгүүдэд илүү хүртээмжтэй болгох зорилтын үүднээс АБЭЗСХЭН болон ҮЯЭХ-АБСХЭ (мөн бусад төрийн бус байгууллагууд) нь хүн бүрд Үндэсний Эрүүл Мэндийн Даатгалын Хөтөлбөрт (ҮЭМДХ) хамрагдах боломж олгох зорилгоор засгийн газрыг лоббидох үйл ажиллагаа явуулсан. Уг хөтөлбөр нь хямд үнэтэй эрүүл мэндийн тэтгэмжийн багцуудыг санал болгодог ба тэдгээр тэтгэмжүүд нь эмчийн болон эмнэлгийн төлбөрийг багтаасан эрүүл мэндийн үйлчилгээ, эмийн жор олгох ба лабораторийн төлбөрүүд зэрэг болно.

АБЭЗСХЭН нь мөн дараах хүрээнд өмгөөллийн ажил буюу дэмжлэг үзүүлэхэд оролцож байсан;

- I. Өргөн хүрээг хамарсан бодлогын төлөө чиглэсэн Ажлын байрны аюулгүй байдал болон эрүүл мэндийн баримт бичиг, Үндэсний Ажлын байрны аюулгүй байдал болон эрүүл мэндийн танилцуулгыг шинэчлэх
- II. Агуу Эмэгтэйчүүд Төсөлд нийгмийн болон нэгдсэн эрх ашгийн төлөөх эдийн засгийн үзэл санааг шингээх
- III. Хөдөлмөрийн хүчний судалгаанд албан бус эдийн засгийг хамруулах
- IV. Албан бус эдийн засагт хоол тэжээлийн аюулгүй байдал, эхийн хамгааллыг хамруулах

Мөн үйлдвэрчний эвлэл нь албан бус эдийн засгийг холбоо эсвэл хоршоолол байдлаар зохион байгуулж, түүний тусламжтайгаар гишүүд бие биедээ зээл, үйлдвэрлэлийн дараах үйлчилгээ, боломжит үнэ бүхий хэрэглээний бараа, даатгал болон бусад харилцан ашигтай тэтгэмж гэх мэтээр дэмжлэг үзүүлэх боломжтой болдог. Тэдгээр хоршооллын ихэнх нь үйлдвэрчний эвлэлийн өөрсдийнх нь гишүүнчлэлийн тусламжтайгаар бүрэлддэг эсвэл албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн хүрээнд зохион байгуулагдан бий болдог. ФҮЭК нь энэ салбарт тэр дундаа фермерүүд, эмэгтэйчүүдийг зохион байгуулалтад оруулах, нийгмийн кредитээр хангах, тэдний амьжиргааны үйл ажиллагаануудыг дэмжих чиглэлд ихээхэн хэмжээний туршлагатай.

Нийгэм-эдийн засгийн төслүүд болон хөдөлмөр эрхлэгчдийн хоршооллын хөдөлмөрийн гурван төвд үйлчлэхээр байгуулагдсан Хөдөлмөр Эрхлэгчдийн Сан хэмээх ашгийн төлөө бус байгууллага тэдгээр үйл ажиллагаануудыг дэмжиж ажиллана.

Үйлдвэрчний эвлэлээс хувь хүний бизнесүүдэд хүртээж буй тусламж нь сургалт, зөвлөгөө, хамтын бизнесийг дэмжих үйлчилгээнд зориулсан сургалт, зээл олгох гэх мэт олон төрлийн хэлбэртэй.

Хөдөлмөрийн Үндэсний Холбоо (ХҮХ) нь газар тариалангийн шинэчлэлээс ашиг хүртэж буй талуудад өөрсдийн газар тариаланг эрхлэхэд нь туслалцаа үзүүлдэг. Тариалангийн аж ахуйг хамарсан газрын эрхүүдийг түүний ажилтнуудад олгосны дараа ашиг хүртэгч талуудаас бүрдсэн нэг хэсэг бүлэг хуучин ажил олгогчидтойгоо банаа ургуулах гэрээ байгуулсан. ФҮЭК-ийн төрөлжсөн хэсэг болох Чөлөөт Фермерүүдийн Холбоо мөн энд оролцсон болно.

СЬЕРРА ЛЕОНЫ ХӨДӨЛМӨРИЙН КОНГРЕСС (СЛХК)

Танилцуулга

Сьерра Леоны нийт ажиллах хүчний 93 гаруй хувийг албан бус, хувиараа хөдөлмөр эрхлэгчид бүрдүүлдэг. Одоогоор үндэсний төвийн (Сьерра Леоны хөдөлмөрийн конгресс, СЛХК) нийт харилцагчдын гурваны нэг нь албан бус эдийн засагт ажилладаг байна. Албан бус эдийн засагт 280,000 гишүүн байдаг нь албан эдийн засгийн ажилчдаас 4 дахин бага байгаа юм. Жижиг оврын автобусны жолооч, тээврийн салбарын нийт ажилчид, жижиг гарын худалдаачдын холбоод, худалдаачид, хөгжимчид, зурагчид, унадаг дугуйчид, загасчид зэрэг олон төрлийн ажилчид гишүүнээр элссэн. Албан бус эдийн засгийн холбоод үйлдвэрчний эвлэлүүдэд бүртгэлтэй, гишүүнээр ажилладаг төдийгүй хороолол, дүүрэг, бүс нутаг, үндэсний түвшинд бүтцээ тэлж, гишүүддээ үйлчилгээгээ хүргэсээр байна.

Үндсэн журам

Сүүлийн 6 жилд албан бус эдийн засгийн гишүүнчлэл огцом өссөнөөр СЛХК нь үр дүнтэй зохион байгуулалтын стратегийн тусламжтайгаар албан бус эдийн засагт илүү гүн нэвтэрч чадсан. СЛХК нь 2012 онд үндсэн журмаа шинэчилж, дотоодын үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагын бүтэц, гишүүнчлэлийн татварын бүтэцээ өөрчилж, албан бус эдийн засгийн гишүүнчлэлийг хүлээн зөвшөөрсөн. Албан бус эдийн засгийн ажилчдад чиглэсэн СЛХК-ийн үндсэн алхмуудын нэг нь уламжлалт

“тэгш эрх, тэгш татвар” зарчмаас сөрж, гишүүнчлэлийн татварыг зөвшилцсөн түвшинд хүртэл бууруулах явдал байсан. Үүнтэй зэрэгцээд СЛХК нь Конгресст оролцоог бууруулж төлбөрийг тэнцүүлэх замаар албан бус эдийн засгийн холбоодын дийлэнхийнх нь санхүүгийн боломж бага талуудыг хамгаалахын хажуугаар гишүүддээ үйлчилдэг.

ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц, цуглуулах арга

Албан бус эдийн засгийн тогтвортой бус орлогыг бодолцон үзэж СЛХК нь холбоодын гишүүнчлэлийн татварыг бууруулах зарчимтай тусгай төлбөрийн төлөвлөгөө боловсруулж, илүү бодитой гишүүнчлэлийн татвар (хямд) авахаар болсон. Улмаар СЛХК-ийн шаардлагад нийцэхэд тулгарах санхүүгийн бэрхшээлийг хөнгөлөх боломжтой юм.

Ерөнхийдөө бол албан бус эдийн засгийн ажилчдын бүлэгт албан эдийн засгийн ажилчдаас тусдаа татвар тогтооно гэсэн үг. СЛХК-ийн үндсэн журамд албан бус эдийн засгийн гишүүдийг 100 гишүүн тус бүрээр татвар авахаар тусгасан. Гишүүнчлэлийн татвар нь 100 гишүүн тус бүрд жилийн Le 50,000 (дунджаар 6.5 ам.доллар) байна. Дараагаар нь удирдах зөвлөл татварыг жил бүр тогтооно. Гишүүнчлэлийн татварыг улирлаар төлөх боломжтой. Дээрх нөхцөлийг

биелүүлж чадахгүй бол албан бус эдийн засагт үйл ажиллагаа явуулагч гишүүн бус байгууллага жилд багадаа Le 250,000 (дунджаар 32 ам.доллар) төлнө.

Албан бус эдийн засагт ажиллагчид өмнө нь хамт ажиллаж байсан хүмүүсээсээ бага татвар төлдөг болохыг бодолцож үзэн албан бус эдийн засгийн ажилчдын оролцоог бага тогтоодог. Жишээлбэл тоо баримтын давуугаас үл хамаараад СЛХК нь албан бус эдийн засгийн 3,000 гишүүн тус бүрд 1 төлөөлөгч (албан эдийн засгийн 1,000 гишүүн тус бүрд 1) оноодог. Удирдах зөвлөл нь албан бус эдийн засгийн 1 зохицуулагч, гишүүн холбоод тус бүрээс (албан бус эдийн засгийг оролцуулаад) 1 төлөөлөгчөөс бүрддэг. Төлөөлөгчдийн гол зарчим нь СЛХК-ийн конгресст албан бус эдийн засгийн холбоодоос гуравны нэгээр бага төлөөлөгчдийг суулгадаг.

Сьерра Леон дахь СЛХК-ийн арга барил нь албан бус эдийн засагт системчлэн ажиллахаас өмнө байсан хэд хэдэн давуу байдал дээр суурилсан. Нэгд, албан бус эдийн засагт ажиллагчид дунд ашиг сонирхлын бүлэг, холбоод өмнө нь байсан. Хоёрт, хуулийн орчин нь холбоодод эрх чөлөө олгож, үйлдвэрчний эвлэл байгуулах эрх олгосон. Мөн гуравт, хүчирхийллийн түвшин, хөдөлмөрийн мөлжлөг, нийгмийн дуу хоолой дутмаг байдал нь албан бус эдийн засагт давамгайлж байсан бөгөөд албан бус эдийн засгийн ажилчдыг зохион байгуулахад чухал үндэслэл болсон.

Үйлчилгээ, ач тус

Нэг талдаа СЛХК-ийн стратеги нь албан бус эдийн засгийн алдсан гишүүдээ эргүүлэн элсүүлэхэд хариу арга хэмжээ үзүүлэхэд чиглэдэг бол нөгөө талдаа албан бус эдийн засгийг нэгтгэхэд идэвхтэй хичээл зүтгэл гарган үйлдвэрчний эвлэлийн дэмжлэгийн

цаашдын хандлагыг тогтоодог.

Албан бус эдийн засагт ажиллагчид хэт олноороо байгаа нь СЛХК-ийн сурталчлан таниулах ажилд туслалцаа үзүүлээд зогсохгүй үндэсний бодлого хөгжүүлэхэд нэгдсэн дуу хоолой хүргэх эрхтэй болгож, 2012 онд ердөө 121,000 байсан гишүүдийн тоо 2017 онд 344,000 давсан байна. Албан бус эдийн засгийн ажилчдын томоохон нөөц бололцоог ашиглан холбооны нягтаршил нэмэгдээд зогсохгүй СЛХК-ийн ерөнхий сурталчлан таниулах ажилд илүү хүчирхэг нэгдсэн дуу хоолой хувь нэмрээ оруулаад байгаа. Жишээлбэл, албан бус ажилчдыг эгнээндээ элсүүлж, хадгалж үлдэхийн тулд СЛХК нь үндэсний хөдөлмөрийн тухай хууль, нийгмийн хамгааллын схемд албан бус эдийн засгийн ажилчдыг хамруулахаар гурван талт чуулганд байр сууриа бэхжүүлсэн.

СЛХК-ийн илүү бодит үйлчилгээ нь зээлийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, зээлийн хүүг бууруулах боломжийн талаар арилжааны банк, санхүүгийн байгууллагатай зөвшилцөж, бичил санхүүжилтийн үйлчилгээг албан бус эдийн засгийн гишүүддээ олгосон явдал юм.

Цаашдаа СЛХК-ийн гол тэргүүлэх чиглэлүүдийн нэг нь үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөний талаар албан бус эдийн засгийн ажилчдад үргэлжлүүлэн сургалт явуулж, боловсролыг нь дэмжиж ажиллах явдал юм. Аян зохион байгуулж, олон нийтэд түгээх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, нийгмийн сүлжээ (Facebook, WhatsApp г.м) ашиглан шинэ холбоод, нийгэмлэгт (боломжит) гишүүдийг зохион байгуулахад нь туслахаас гадна СЛХК нь өөрийн үндсэн зарчим, сонгууль, бодлого, ёс зүйн дүрэм, дотоод бүтэц, бүртгэлээ ашиглан шинэ холбоодод хариуцлага, ил тод байдал, ардчилсан үйлдвэрчний эвлэлийн соёлыг хамгаалж, бие даасан удирдагчдын муу зуршлаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаа явуулна.

ТАНЗАНИ УЛСЫН ҮЙЛДВЭР, ХУДАЛДААНЫ АЖИЛЧДЫН ЭВЛЭЛ (ТУУХАЭ)

Танилцуулга

ТУУХАЭ нь албан ба албан бус эдийн засгийн дөрвөн дэд сектор болох аж үйлдвэр, худалдаа, санхүү, зөвлөх ба үйлчилгээний 80 мянга гаруй бие даасан хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохицуулдаг секторт суурилсан эвлэл юм. Одоогийн байдлаар өөрийн данстай хөдөлмөр эрхлэгч, зах дээрх худалдаа эрхлэгч, том хот, тосгоны хоорондын такси (boda boda), мотоциклын жолооч зэрэг консалтинг, үйлчилгээний секторын бүтцэд харьяалагдаж буй ТУУХАЭ-ийн албан бус эдийн засгийн 10 мянга гаруй гишүүдийг зохион байгуулдаг.

Хэнийг, хэрхэн зохион байгуулах вэ?

ТУУХАЭ нь уламжлалт албан эдийн засгийн бүтцийн хүрээнд албан бус эдийн засгийн ажилчдыг зохион байгуулдаг салбаруудыг зохицуулдаг сонгодог загварыг ашигладаг байна. Иймд ТУУХАЭ нь албан ба албан бус хуваагдлыг нэгтгэж, албан ёсны эдийн засагт уламжлалт нэгдэл бүхий гишүүдээс илүү анхаарал хандуулдаг. Үүнд албан бус эдийн засагт саяхан элссэн хөдөлмөрийн зах зээлийн өөрийн данстай сегмент мөн багтдаг. Тэд албан гишүүдтэй адил эрх эдэлдэг.

Хувь хүнийг ажлын байран дээрээсээ шууд зохион байгуулалтад оруулахын оронд ТУУХАЭ нь албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг ТУУХАЭ-д элсүүлэхийн тулд сонгогдоогүй удирдагчид болон аль хэдийн оршиж буй албан бус эдийн засгийн холбоодын гишүүдийн мэдрэмжийг дээшлүүлэхэд анхаардаг.

Холбооны салбаруудыг албан бус эдийн засгийн гишүүдэд зориулан байгуулдаг бөгөөд эдгээр гишүүд нь холбооны гишүүнчлэлээ байнга хадгалдаг. Мөн тэд нарт үйлдвэрчний эвлэл, манлайллын хөгжил, хөдөлмөрийн эрх, зохистой ажил, түүнчлэн албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчид ТУУХАЭ-ийг ашиглан орон нутгийн болон үндэсний засгийн газартай улс төрийн

харилцаа хэрхэн үүсгэх зэрэг сэдвээр сургалт явуулдаг.

ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц, цуглуулах арга

ТУУХАЭ нь "бууруулсан төлбөр буюу тэгш эрх" -ийг ашигладаг. Албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн санхүүгийн эмзэг байдлыг хүлээн зөвшөөрч, ТУУХАЭ нь салбар байгууллагын дарга нарт гишүүнчлэлийн бага хэмжээний татварыг хураахад хүртэл гаргах шийдвэр гаргах эрхийг олгожээ. Энэхүү прагматик арга нь салбарын удирдлагуудад ТУУХАЭ-д гишүүнчлэлийг хэрхэн яаж бүрдүүлэх, хэрхэн хураах талаар гишүүдтэйгээ харилцан яриа хэлэлцээ хийх боломжийг олгодог. Харьцуулбал, арилжааны салбарын албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгч сар бүр дунджаар 0.50 доллароос 1 долларын цалинтай байдаг бол албан ёсны эдийн засгийн гишүүд сард дунджаар 3.50 доллар төлдөг. Татварийг нэгтгэх ажлыг салбарын үйлдвэрчний эвлэлийн удирдлага явуулдаг бөгөөд албан ёсны эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийнхийг автомат системээр шилжүүлдэг бол албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийнхийг ТУУХАЭ-ийн төв байранд гар аргаар шилжүүлдэг.

Санхүүгийн тогтвортой байдал нь энд гол хүчин зүйл байна. ТУУХАЭ-ийн арга барилын цаад үндэс бол улс төрийн хүсэл зориг, хүний болон санхүүгийн нөөц байгаа тохиолдолд эдийн засгийн албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн хөндлөнгийн татаасаар дамжуулан дэмжлэг үзүүлэх явдал юм. Өөрөөр хэлбэр хүчтэй нь сулдаа туслах зарчим. Бусад ижил төстэй тохиолдолд ТУУХАЭ-ийн удирдлагаас улс төрийн хүсэл зоригийг нягт нямбай хянах шаардлагатай болдог.

Төлөөлөл ба нийгмийн зөвшилцөл

ТУУХАЭ нь албан бус эдийн засгийн гишүүдэд татварыг бууруулах стратегийг дагаж мөрддөг боловч ТУУХАЭ-ийн дүрэм нь гишүүдийн албан бус / албан ёсны байдлаас үл хамааран саналын тэгш эрх, төлөөллийг хангах нэгдмэл зарчмыг баримталдаг.

Нэг талаас тус арга нь хамгийн сул бүлэг болон том сектор хоорондох эв нэгдэлтэй байдлыг тэнцвэртэй байлгах нөгөө талаас албан бус эдийн засгийн тоон хүчээр улс төрийн хөшүүргээ бэхжүүлэхийн тулд санхүүгийн анхны хөрөнгө оруулалт хийх шаардлагатай байгааг хүлээн зөвшөөрсөн ТУУХАЭ-ийн удирдлагын арга барилыг илтгэнэ.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

Дээрх техникийн туслалцаа, сургалт, боловсрол зэргээс гадна ТУУХАЭ нь ТУУХАЭ-ийн гишүүнээр элсэхийн өмнө гурван сар дараалан албан бус эдийн засгийн гишүүдийнхээ нэрийн өмнөөс эрүүл мэндийн аюулгүй байдлын сангийн хүртээмжтэй байдлыг сайжруулахад анхаарч ажилладаг.

Нутгийн удирдлагатай нийгмийн

зөвшилцлийг илүү үр дүнтэй явуулахын тулд эвлэлийн салбар дахь чадавхыг бэхжүүлэх тал дээр стратегийн ач холбогдол хандуулсан. Төсвийн төлөвлөлт, татварын төлбөр, зах зээлд нэвтрэх, ариун цэврийн байгууламж, тээвэр гэх мэт асуудлаар орон нутгийн засаг захиргаатай өдөр тутмын яриа хэлэлцээ хийхэд нь холбооны салбаруудад хэлцлийн бүлгүүдийн зүгээс туслалцаа үзүүлдэг төвлөрсөн бус хэлэлцээ хийх ажлууд одоогоор бүх бүс нутагт явагдаж байна.

УГАНДАГИЙН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛҮҮДИЙН ҮНДЭСНИЙ БАЙГУУЛЛАГА (УҮЭҮБ)

Танилцуулга

Уганда Улсад хөдөлмөрийн эрх зүй нь албан бус эдийн засгийн ажиллагчдыг хүлээн зөвшөөрч, хамруулдаггүй. Засгийн газар, орон нутгийн удирдлага албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгч, холбоо байгууллагуудын олон төрлийн бүлгүүдтэй харилцаа холбоо тогтоож, хэлэлцээр хийх эрмэлзэлгүй байдаг.

2013 оноос хойш Үйлдвэрчний эвлэлүүдийн үндэсний байгууллага (УҮЭҮБ) нь албан бус эдийн засагт анхаарал хандуулсан ажлуудыг хэрэгжүүлж, тэдний зохистой ажлын нөхцөл байдлыг дэмжсэн мөн албан бус эдийн засгийн төрөлжсөн холбоодыг хамтад нь

багтаасан нийт хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлсөн стратегийг баримталж ирсэн.

Ардчиллын соёл, уламжлалыг хадгалж хамгаалах нь

Албан ёсны хөдөлмөр эрхлэлтэд ажиллагчдын тоо улам буурч байгаагаар холбогдуулан ирээдүйд албан бус эдийн засаг гол бүрдэл хэсэг болохыг УҮЭҮБ ойлгосон. Албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгч нарт хүрч үйлчлэх тохиромжтой стратегийг дахин төлөвлөж, системчилсэн хүний нөөцийн хөгжил, судалгаа хийсний дараа

2017 онд албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн ардчилсан төлөөллийг хангах үүднээс хуульд өөрчлөлт оруулах шийдвэр гаргасан. Үүний үр дүнд албан бус эдийн засгийн холбоо, эвсэл нь УҮЭҮБ-ын гүйцэтгэх зөвлөл (4 суудал), ерөнхий зөвлөл (Эдийн засгийн холбооны албан бус холбоо тус бүрээс 2 суудал), албан бус эдийн засгийн хороо (9 гишүүн) зэрэг бүх албан бус эдийн засгийн холбоог УҮЭБ-ын дор нэгтгэжээ.

Өнөөдөр УҮЭҮБ нь захын худалдаа эрхлэгч, уран бүтээлчдийг төлөөлдөг хоёр (2) албан бус эдийн засгийн үйлдвэрчний эвлэл болон тээврийн, театрын (дотоодын болон ерөнхий хөдөлмөр эрхлэгч) болон загасчлалын чиглэлээр ажилладаг албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлдөг гурван (3) 'албан ёсны' шууд холбоотой. Бусад харьяа холбоо нь оёдол, тариалан, хөдөө аж ахуйн зэрэг салбарын албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохион байгуулдаг.

Угандагийн Зах Зээл ба Нэгдсэн хөдөлмөр эрхлэгчдийн холбоо (УЗНХЭХ) зэрэг албан бус эдийн засгийн холбоонд хувь хүмүүсийг зохион байгуулахаас гадна бусад УҮЭҮБ-ын харьяа холбоонууд нь албан ёсны бус эдийн засгийн холбоонуудыг байгуулдаг. Тодруулбал, УҮЭҮБ, Нэгдсэн Тээвэр, Ерөнхий Хөдөлмөр Эрхлэгчдийн Холбоо (НТЕХЭХ) нь хувь хүмүүсийн оронд албан бус эдийн засгийн холбоодтой харилцан ойлголцлын 13 санамж бичигт гарын үсэг зуржээ. НТЕХЭХ-ны гишүүдийн бараг 90% нь албан бус эдийн засагт хамаардаг.

ҮЭ-ийн гишүүний давуу тал ба үйлчилгээ

Засгийн газар 2012 онд төрийн удирдлагын тухай тушаал гаргаж иргэдийг олон нийтийн газар цугларахыг хориглосон шийдвэр гаргасан нь албан бус эдийн засгийн холбоодыг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд нэгдэхэд нөлөөлсөн юм. Хэдийгээр үйлдвэрчний эвлэлүүд уг тушаалаас чөлөөлөгдсөн байсан ч гэсэн

УҮЭҮБ ба түүний төрөлжсөн байгууллагуудад үйлчилгээгээ сайжруулж, албан бус эдийн засгийн холбоо, хөдөлмөр эрхлэгчдийн холбоог сайжруулах чиглэлээр хөшүүрэг өгсөн.

УҮЭҮБ нь үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнд нэгтгэхэд бэлдэхийн тулд албан бус эдийн засгийн холбооны мэдрэмжийг дээшлүүлэх, албан бус эдийн засгийн нийгэмлэгүүдэд үйлчлэх зорилгоор зохион байгуулагч, сурган хүмүүжүүлэгч, үйлдвэрчний эвлэлийн удирдагчдыг чадавхжуулах ажлыг системтэй явуулдаг. УҮЭҮБ-ын стратеги нь албан бус эдийн засгийн холбоонуудад ардчилсан замаар сонгогдсон удирдлага бүхий ардчилсан дүрэмтэй, ил тод, үйлдвэрчний эвлэлийн соёлд суурилсан үйлдвэрчний эвлэлтэй болгоход туслалцаа үзүүлэх явдал юм. Үүнд гишүүдийн эрхийг хангах, орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагуудтай зөвшилцөх, санхүү, бизнесийн удирдлагын чиглэлээр зөвлөгөө өгөх, тэтгэврийн тогтолцоо, шударга татварын систем гэх мэт асуудлаар кампанит ажил өрнүүлэх зэрэг орно. Тээврийн салбарын эдийн засгийн холбоод, мотоциклын таксины жолооч нарт (boda-boda) аюулгүй байдлын талаар боловсрол олгох (ХДХВ/ДОХ багтана), жолоочийн үнэмлэх авах, даатгалд хамрагдах, албан ёсны ажилд орох гэрээ гэх мэт үйлчилгээнүүд үзүүлнэ. УҮЭҮБ болон санхүүгийн байгууллагуудтай хийсэн зуучлалын гэрээгээр дамжуулан такси ба/эсвэл мотоцикл худалдаж авах зээлийг банканд түүнийг нь барьцаалан зээл хэлбэрээр олгох боломжтой. УҮЭҮБ ба НТЕХЭХ нь хоёулаа энэ зорилгоор Хадгаламж зээлийн хоршоо (SACCO) байгуулахад нь албан бус эдийн засгийн холбоонд тусалж ажилладаг.

УҮЭҮБ нь албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн хамтын дуу хоолой, хамтын хүчийг төлөөлж Үндэсний Нийгмийн Аюулгүй байдлын сан (УНАБС) -ийн хамрах хүрээг өргөжүүлэх талаар амжилттай хэлэлцээр хийх тал дээр төлөөлдөг.

ЗАМБИЙН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН КОНГРЕСС

Танилцуулга

Албан бус эдийн засгийн хэлбэрүүд нь Замби Улсын хөдөлмөр эрхэлж буй хүн амын дийлэнх хувийг бүрдүүлдэг. 2014 оны Хөдөлмөр эрхлэлтийн судалгааны дүнгээс харахад албан бус эдийн засаг нь тус улсын хөдөлмөрийн 83 орчим хувийг эзэлдэг байна. Гэсэн хэдий ч Замби Улсын сүүлийн үеийн тоо баримтаас албан бус эдийн засаг нь одоогийн байдлаар ажиллах хүчний 90-ээс дээш хувийг эзэлдэг болохыг харуулдаг.

Хэнийг зохион байгуулах вэ?

Замби Улсын Үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс (ЗҮЭК) нь 2014 онд Ливингстонд зохион байгуулагдсан Дөрвөн зууны их хурлаар баталсан тогтоолоор албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохион байгуулахаар шийдвэрлэсэн. Үүнээс хойш ЗҮЭК нь албан бус хоёр холбооны гишүүнчлэлтэй байна: Замби Улсын албан бус эдийн засгийн нийгэмлэгүүдийн холбоо (ЗАБЭЗНХ) болон Замби дахь худалдаа эрхлэгч, наймаачдын холбоо (ЗХЭНХ).

ЗХЭНХ нь 2016 оны 4 дүгээр сараас хойш ЗҮЭК -ийн хараат бус гишүүн байсаар ирсэн. Замби дахь худалдаа эрхлэгч, наймаачдын дуу хоолойг хүргэх зорилгоор тэднийг зохион байгуулдаг. Тус холбоо нь үндэсний үйлдвэрчний эвлэлийн төвд бүртгэгдээгүй гудамж, зах дээр янз бүрийн төрлийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохион байгуулдаг. Албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчид өөрсдөө холбоодоороо дамжуулан зохион байгуулалтын механизмыг хариуцдаг. Чадавхжуулах сургалт зохион байгуулах явцад албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчид нь хөдөлмөрийн хөдөлгөөний үйл ажиллагаанд оролцдог.

ЗХЭНХ нь одоогоор улс даяар 75 мянган гишүүнээс бүрддэг. Гишүүд ихэвчлэн хотын зах, худалдааны төв, гудамжны худалдааны цэг, цөөн хэсэг нь орон нутгийн зах, худалдааны төвд үйл ажиллагаа эрхэлдэг.

ЗАБЭЗНХ бол Замби Улсын албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн бусад холбоодын үндэсний шүхэр байгууллага юм. Тус

байгууллага нь 2002 оны 10дугаар сард Замбийн Хөдөлмөр эрхлэгчдийн боловсролын нийгэмлэг (ЗХЭБН) болон ЗҮЭК нарын албан бус эдийн засгийн төслийн үр дүнд үүсгэн байгуулагдсан.

Энэхүү байгууллагын гишүүнчлэл нь Замби Улсын гудамж, захын худалдаачид, харцгайч буюу гудамжны худалдаачин, хил дамнасан худалдаачид болон бусад албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг төлөөлдөг бүх байгууллагад нээлттэй. Өмнө нь ямар ч ардчилсан төлөөлөлгүй байсан албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн чадавхыг бэхжүүлэх, тэдний дуу хоолойг хүргэх зорилготойгоор тус байгууллагыг байгуулжээ.

Албан бус эдийн засгийн холбоод зохион байгуулалтгүй байсныг зохион байгуулж, гишүүддээ иргэний болон хөдөлмөрийн эрхийн талаар мэдлэг олгож, засгийн газар болон албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн төлөөллийн хооронд албан ёсны хамтын хэлэлцээр байгуулах, хэрэгцээ, эрхэд нийцсэн бодлого, хуулийг хэрэгжүүлэхийг оролдож байна.

ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц, цуглуулах арга

AVEЗХЭНХ нь гишүүнчлэлийн татвар хоёр хэлбэртэй байдаг: Гишүүн тус бүрээс авсан гишүүнчлэлийн татвар, улс орон даяар холбооны салбаруудаас авах гишүүнчлэлийн татвар. Холбооны гишүүн бүр нь гишүүнчлэлийн татварыг төлнө. Эдгээр татварыг цаашид оршуулгын аль эсвэл хуулийн үйлчилгээний хандив гэж ангилдаг. Оршуулгын ёслолыг сар бүрийн эцэст хуваарилж, салбарын түвшинд цуглуулж, зохицуулдаг. Гишүүн бүр аливаа нэг салбарт харьяалагдана гэсэн үг юм. Тухайн салбарт оршуулгын ажил явдлын үеэр санхүүжилт хангалтгүй байгаа тохиолдолд үндэсний гүйцэтгэх хорооноос оршуулгын тэтгэлэг олгоно.

Хуулийн татварыг хуулийн үйлчилгээний хандив гэж нэрлэдэг. Эдгээр хандив нь

холбооны гишүүд болон тус нийгэмлэгийн оролцсон шүүх хуралдааны зардалд зарцуулагддаг. Хуулийн шимтгэлийг нийтэд нь цуглуулж менежментийн үндэсний хороонд хүргүүлдэг.

Салбаруудаас цугларсан татварыг холбооны өдөр тутмын үйл ажиллагааг явуулахад ашигладаг. Салбар бүрийн татвар нь түүний гишүүнчлэл, нөөцийн түвшнээс хамаарна. Салбарын нөөцийн түвшинд захын бие засах газар, ачаа тээвэрлэх үйлчилгээ, хотын захиргааны түрээсийн төлбөр, цахилгааны төлбөрийг хураах зэрэг төлбөрүүд орно. Шилжүүлэг нь өдрийн орлогын тодорхой хувийг эзэлж байна. Энэ ажлыг шууд удирдан зохион байгуулагч нь холбооны үндэсний сангийн нарийн бичгийн дарга юм. 50 доллараас бага хөрөнгөтэй гишүүд хуулийн төлбөр төлөхөөс чөлөөлөгдөнө.

Гишүүнчлэлийн татварын гол зарцуулалт нь дараах зүйлс байна:

- Холбооны удирдагчдыг ложистикоор хангах
- а) Төв болон орон нутгийн засаг захиргаатай хийх хэлэлцээрийн үеэр ажлын байрны нөхцөл бүрдүүлэх, тухайлбал, худалдааны төв дээрх ариун цэвэр, ус зайлуулах системд холбох
- б) төв болон орон нутгийн засаг захиргааны байгууллагуудтай хэлэлцээр хийхдээ өдөр тутмын захын түрээс болон худалдааны төлбөрийг бууруулах,
- в) бусад салбарын яамдтай хэлэлцээр хийх явцад гишүүдээ зах зээл дээрх том тоглогчдоос хамгаалах, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийг хохироох бизнес эрхлэхээс урьдчилан

сэргийлэх.

- Гишүүдийн хууль ёсны төлөөллийг хангах
- Салбар бүрд аюулгүй байдлын ажилтнуудын цалинг хангах
- 100 ам. доллар хүртэл санхүүгийн зээлээр хангах.

Гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

Замби дахь үйлдвэрчний эвлэлүүд албан бус эдийн засагт ажиллагчид эмнэлгийн тусламж, тэдний хүүхдүүдийн боловсрол, хөдөлмөрийн осол гэмтлээс хамгаалах шаардлагатай байгаа тохиолдолд ЗҮЭК болон албан бус эдийн засгийн холбоо нь албан бус эдийн засагт ажиллаж буй ажилчдад нийгмийн хамгааллыг өргөжүүлэх бодлогыг лоббидож байна.

ЗИМБАБВЕ УЛСЫН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛҮҮДИЙН КОНГРЕСС (ЗҮЭК)

Удиртгал

Зимбабве Улсад ажиллах хүчний 94.5 хувь нь албан бус хөдөлмөр эрхэлдэг байна.

Хэнийг зохион байгуулах вэ?

Зимбабвегийн үйлдвэрчний эвлэлийн конгресс (ЗҮЭК) нь өөрийн харьяа төрөлжсөн байгууллага болох Зимбабвегийн албан бус эдийн засгийн холбоодын танхим (ЗАБЭЗХТ)

нийтдээ (боломжит 5 сая гишүүнээс) 100,000 жимс жимсгэнэ, хүнсний ногооны худалдаачид, хил дамнасан худалдаачид, ан амьтан, бичил уурхайчид, тоосгоны чулуу үйлдвэрлэгч, гудамж/захын худалдаачид, барилгын ажилчид, хог түүгч зэрэг албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчийг гишүүн болгон элсүүлж чадсан. Эдгээр элссэн гишүүдийн 60% нь эмэгтэйчүүд, 40%

нь эрэгтэйчүүд байна. Нийт гишүүдийн 15 орчим хувь нь залуучууд юм.

Хэрхэн зохион байгуулах вэ?

ЗҮЭК нь 1990-ээд оноос хойш албан бус эдийн засгийг үр дүнтэй удирдан зохион байгуулахыг оролдсоор байна. Эхэндээ хувийн бизнесээ босгох эсвэл хүнд байдалд орсон аж ахуйн нэгжийг эзэмших хүсэлтэй хөдөлмөр эрхлэгчдэд сургалт зохион байгуулж, хөрөнгө оруулалт өгдөг байжээ. 1990-ээд оны сүүлээр Зимбабвегийн албан бус салбарын үйлдвэрлэгчдийн холбоо үүсгэн байгуулагдаж, ЗҮЭК-ийн харьяа гишүүн байгууллага болон элсжээ. Тэгсэн хэдий ч холбоо нуран унажээ.

2001 онд ЗҮЭК нь эдийн засаг, нийгмийн шударга ёсыг хангахын тулд албан бус хөдөлмөр эрхлэгчдийн чадавхыг бий болгох

зорилгоор үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөн ба албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн хоорондын зөрүүг дахин арилгахыг оролдсон. Улмаар албан бус 22 бизнесийн холбоо нэгдэж, Зимбабвегийн албан бус эдийн засгийн холбоодын танхимыг байгуулжээ (ЗАБЭЗХТ).

2003 оны 5дугаар сард Хараре хотод болсон сургалтад (ЗАБЭЗХТ) ба ЗҮЭК харилцаа холбоогоо хоёр талт суурь дээр бэхжүүлсэн бол ЗҮЭК ба ЗАБЭЗХТ-д удирдан тэргүүлэх үүрэг гүйцэтгэсээр байна. Тус семинарт хоёр байгууллагын удирдлага оролцсон бөгөөд үүний дараа харилцан ойлголцлын санамж бичигт гарын үсэг зурсан.

ЗАБЭЗХТ нь нийт 30 нутаг дэвсгэрийн байгууллагатай бөгөөд бүс, хороодоос бүрдсэн 265 бүлэгт хуваагддаг. Нутаг дэвсгэр бүр өөрийн автономитой бөгөөд өөрийн

ЗАБЭЗХТ-ЫН НИЙТ ГАЗАР НУТГИЙН БҮТЭЦ - УЛААН ЦЭГЭЭР ТЭМДЭГЛЭГДСЭН БАЙНА

ЗАБЭЗХТ НЬ 30
НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙРЛАЖ БАЙНА

НЭГ НУТАГ
ДЭВСГЭР НЬ 5-10
БҮЛЭГ АЛЬ ЭСВЭЛ
500 ГИШҮҮНТЭЙ

НЭГ БҮЛЭГ НЬ
БАГАДАА 100
ГИШҮҮНЭЭС
БҮРДЭНЭ

ТАВАН
ХУДАЛДААНЫ БҮС
НЬ НЭГ БҮЛЭГ
БОЛНО

нутаг дэвсгэрийг төлөөлнө.

Албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн зохион байгуулалт, төлөөлөл үйлдвэрчний эвлэлүүдийн хооронд холбоо тогтоож, бэхжүүлэхийг тус байгууллага эрэлхийлж байв. Энэхүү төслийг хэрэгжүүлснээр дээд байгууллага болох ЗАБЭЗХТ байгуулагджээ.

ЗҮЭК-ийн хүлээн зөвшөөрдөг бусад албан бус эдийн засгийн холбоо байдаг. Эдгээрт Зимбабвегийн Үндэсний Борлуулагчдын Холбоо (ЗҮБХ), Зимбабвегийн албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийн холбоо (ЗАБЭЗХЭХ), Зимбабвегийн албан бус салбарын байгууллага (ЗАБСБ), Зимбабвегийн Бизнесийн холбоо (ЗБХ) зэрэг орно.

ҮЭ-ийн гишүүнчлэлийн давуу тал ба үйлчилгээ

ЗҮЭК-д албан бус эдийн засгийн хэсэг байгуулагдсанаар албан бус эдийн засгийн хөдөлмөр эрхлэгчдийг зохион байгуулж, тэдэнд өөрсдийнх нь эрхийн талаар сургалт зохион байгуулсан. Мөн ЗҮЭК нь албан бус эдийн засгийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүх асуудлын талаар ЗАБЭЗХТ-д техникийн зөвлөгөө өгдөг.

ҮЭ-ийн гишүүний татварын бүтэц, цуглуулах арга

Албанбусэдийнзасгийнхөдөлмөрэрхлэгчбүр жилд нутаг дэвсгэрийн нэгж байгууллагадаа 6 ам. доллар төлдөг. Хариуд нь нутаг дэвсгэрийн нэгж байгууллага нь ЗАБЭЗХТ-д нийт цуглуулсан татварын 30 хувийг төлдөг.

ЗАБЭЗХТ дараа нь үйлчилгээний татвар гэж ЗҮЭК-д 500 ам.доллар төлдөг. Эдгээр татвар нь хөдөлмөр эрхлэх төв рүү очдоггүй учир нь цөөн тооны гишүүд л ЗАБЭЗХТ-д төлдөг. Эдгээр татвар нь гишүүн бүрээс хураагдаж, нутаг дэвсгэрийн нэгж байгууллагад илгээдэг.

Төлөөлөл ба нийгмийн зөвшилцөл

Зимбабве Улсад, албан бус хөдөлмөр эрхлэгчид, орон нутгийн удирдлага хоорондын харилцаа зөрчилдөөнтэй байсаар ирсэн. Жишээлбэл, Хараре хотын гудамжнаас бүх албан бус худалдаачдыг бүхэлд нь зайлуулах шийдвэрийг засгийн газар гаргасан.

Одоо ЗАБЭЗХТ нь гишүүнчлэл ба орон нутгийн засаг захиргааны хооронд харилцан ойлголцох, харилцан яриа хэлэлцээр хийх замаар албан бус эдийн засагт зохих ажлыг дэмжиж байна. Үүнтэй холбогдуулан ЗАБЭЗХТ нь албан бус эдийн засагт ажиллахад зохистой илүү олон саналыг дэвшүүлсэн. ЗАБЭЗХТ нь орон нутаг, хотын захиргаа болон бусад оролцогч талуудтай нийгмийн яриа хэлэлцээ хийх, хэлэлцээр хийх ур чадвартай.

ЗАБЭЗХТ нь үндэсний хууль дүрмийг зөрчсөн засгийн газрын тогтоолыг эсэргүүцэж албан бус бүх худалдаачдад зориулж жагсаал зохион байгуулжээ.

ЗАБЭЗХТ нь дүрмээр зохицуулагддаг бөгөөд санхүү, залуучууд, эмэгтэйчүүд ба хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, ДОХ, ХДХВ зэрэг асуудлаар олон төрлийн бодлого боловсруулсаар ирсэн.

Ашигласан материал

- International Labour Office (2018), Women and Men in the Informal Economy: A Statistical Picture. (Geneva).
- International Labour Organization (2013), Measurement of the informal economy, in The informal economy and decent work: A policy resource guide supporting transitions to formality, Employment Policy Department. (Geneva).
- International Labour Conference (2015), ILO Recommendation No. 204. (Geneva).
- International Labour Office, (2016), Organizing Workers in the informal Economy: Policy Brief. Bureau for Workers' Activities (Geneva).
- International Labour Office (2015), Transition from the Informal to the Formal Economy Recommendation, (No. 204): Workers' Guide. Bureau for Workers' Activities (Geneva).
- International Labour Office, ACTRAV and LO/FTF Council, (2017). Report of the Global workshop on Organizing Informal Economy Workers in the Trade Union Movement. Arusha Bureau for Workers' Activities.
- Esim, S., Cooperative and Formalization, Women in Informal Employment: Globalizing and Organizing's General Assembly 2014, 12 November 2014.
- LO/FTF Council and ITUC-Africa (2015), Paving the way or formalization of the informal economy: Experiences and Perspectives from ITUC-Africa and Trade Unions across Africa. Copenhagen.
- Mwamadzingo, Mohammed (1998), "Informal Sector and Trade Unions in Africa". Paper presented at the ILO/ZCTU Seminar on Trade Unions and Informal Sector in Zambia.

ОУХБ-ЫН АЖИЛЧДЫН АСУУДАЛ ХАРИУЦСАН ТОВЧОО (АКТРАВ)

Ажилчдын асуудал хариуцсан товчооны (ACTRAV) үүрэг бол ажилчдын эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах, гишүүддээ үр дүнтэй үйлчилгээ үзүүлэхэд өөрсдийн үүргээ үр дүнтэй гүйцэтгэхийн тулд бүх улс оронд төлөөлөл, хараат бус, ардчилсан үйлдвэрчний эвлэлийг бэхжүүлэх явдал юм. үндэсний болон олон улсын түвшинд, мөн ОУХБ -ын конвенцийг соёрхон батлах, хэрэгжүүлэх ажлыг дэмжих.

АКТРАВ-ийн эрхэм зорилго бол дэлхийн өнцөг булан бүрт байгаа үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнтэй ойр дотно харилцаа тогтоох, Олон улсын хөдөлмөрийн албаны дэмжлэгээр үйлдвэрчний эвлэлийг хангах, ажилчдын эрхийг хамгаалах, дэмжих үйл ажиллагааг дэмжих замаар тэдний нөлөөг бэхжүүлэх явдал юм.

АКТРАВ нь Олон улсын хөдөлмөрийн алба ба түүний үндсэн бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн нэг болох үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнийг холбож өгдөг. Энэ нь үйлдвэрчний эвлэлүүдийн санаа зовнилыг Олон улсын хөдөлмөрийн албаны бүх үйл ажиллагаанд тусгах боломжийг олгодог. ACTRAV нь Үйлдвэрчний эвлэлийн байгууллагуудад Тамгын газрын чадавхийг бүрэн ашиглах боломжийг олгодог. Энэ нь Нийгмийн шударга ёс, ажлын үндсэн эрх, нийгмийн хамгааллыг хамгаалах, өргөжүүлэх, бүрэн хөдөлмөр эрхлэлт, эмчилгээний тэгш байдлыг хангах зорилгодоо хүрэхийн тулд Үйлдвэрчний эвлэлүүдийн дэмжлэгт найдах боломжийг олгодог.

АКТРАВ-ийн эрхэм зорилгыг салбар дахь бүтэц, ОУХБ -ын Турин дахь Олон улсын сургалтын төвтэй хамтран боловсруулж хэрэгжүүлдэг.

ДАНИЙН ҮЙЛДВЭРЧНИЙ ЭВЛЭЛИЙН ХӨГЖЛИЙН АГЕНТЛАГИЙН ТУХАЙ (DTDA)

Данийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Хөгжлийн Агентлаг (DTDA) нь үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөний үнэ цэнэ, зорилго, сүлжээнд үндэслэн хөтөлбөрийн хамтын ажиллагаа, арга барилыг боловсруулж, хэрэгжүүлдэг. Данийн Үйлдвэрчний эвлэлийн хөгжлийн агентлаг нь нийгмийн яриа хэлэлцээ, гурван талт институци, ардчилсан, сайн ажиллаж буй үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөнөөр тогтвортой хөдөлмөрийн зах зээлийг дэмжих замаар хөгжиж буй орнуудад шударга, ардчилсан, нийгэм, эдийн засгийн нөхцлийг бүрдүүлэхэд хувь нэмрээ оруулдаг. Данийн Үйлдвэрчний эвлэлүүдийн хөгжлийн агентлагийн ажлыг ОУХБХ -ны зохистой ажлын хөтөлбөр, түүний дөрвөн тулгуур дээр үндэслэсэн болно.

Данийн Үйлдвэрчний Эвлэлийн Хөгжлийн Агентлаг нь сүүлийн 20 гаруй жилийн хугацаанд албан бус эдийн засагт ажилчдыг хамруулах, зохион байгуулах, тэдний эрхийн төлөө лобби хийх, албан бус байдлаас албан ёсны хөдөлмөр эрхлэлтийг хүлээн зөвшөөрөх, шилжүүлэхэд үйлдвэрчний эвлэлийн түншүүддээ улам бүр дэмжлэг үзүүлж байна. Дэмжлэгийн үндсэн төрлүүд нь албан бус эдийн засгийн ажилчдыг үйлдвэрчний эвлэлд зохион байгуулах, нийгмийн хамгааллын сурталчилгаа, кампанит ажил, богино хугацааны мэргэжлийн сургалт, хоёр талт, гурван талт нийгмийн яриа хэлэлцээрийг багтаасан болно.

Данийн Үйлдвэрчний эвлэлийн хөгжлийн газар нь Дани улсад төв байртай бөгөөд Гватемала, Филиппин, Танзани, Того, Тунист таван дэд бүсийн оффистой. Данийн үйлдвэрчний эвлэлийн хөгжлийн газрын ажлыг Данийн үйлдвэрчний эвлэл, ДАНИДА, ЕХ санхүүжүүлдэг.

ЭНЭХҮҮ ГАРЫН АВЛАГЫН ТУХАЙ

Энэхүү гарын авлагын зорилго нь албан бус эдийн засгийг үйлдвэрчний эвлэл болгон зохион байгуулахад тулгарч буй институцийн бэрхшээлийг хэрхэн шийдвэрлэх талаар бодлогод чиглэсэн практик удирдамжийг санал болгох явдал юм. Энэхүү гарын авлага нь албан бус эдийн засгийн ажилчид, операторуудыг үйлдвэрчний эвлэлийн хөдөлгөөний албан ёсны бүтцэд хэрхэн нэгтгэх талаар олж авсан гол сургамжууд дээр үндэслэсэн болно. Энэхүү гарын авлагад эдийн засгийн албан бус ажилчдыг зохион байгуулахын давуу тал, бэрхшээлийг тусгасан бөгөөд үүгээр ОУХБ -ын 204 дүгээр зөвлөмжийг баталж, хэрэгжилтийг дэмжин ажиллаж байна.

Хаяг:

ACTRAV
Bureau international du travail
4 route des Morillons
CH-1211 Geneva 22
Suisse
Tél. +41 22 799 70 21
e-mail : actrav@ilo.org

ISBN 978-92-2-132713-4

9 789221 327134